

**OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA 21. YÜZYIL
BECERİLERİ VE EBEVEYN-ÇOCUK İLETİŞİMİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

**2024
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ**

Ümmüş AYDIN

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK**

**OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA 21. YÜZYIL BECERİLERİ VE EBEVEYN-
ÇOCUK İLETİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Ümmüş AYDIN

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK**

**T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**KARABÜK
Mayıs 2024**

Ümmüş AYDIN tarafından hazırlanan “OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA 21. YÜZYIL BECERİLERİ VE EBEVEYN-ÇOCUK İLETİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK

.....

Tez Danışmanı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 16/05/2024

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK (KBÜ)

.....

Üye : Doç. Dr. Asya ÇETİN (KBÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Zerrin MERCAN (BAÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Doç. Dr. Zeynep ÖZCAN

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

“Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.”

Ümmüş AYDIN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA 21. YÜZYIL BECERİLERİ VE EBEVEYN- ÇOCUK İLETİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ümmüş AYDIN

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK

Mayıs 2024, 116 sayfa

Bu çalışmada, okul öncesi çocuklarda 21. yüzyıl becerileri ve ebeveyn-çocuk iletişimi arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma grubu, 5-6 yaş grubu 450 çocuk ve ebeveyninden oluşmaktadır. Veri toplamada “Kişisel Bilgi Formu”, “5-6 Yaş Çocuklar İçin 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği (DAY-2)” ve “Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, veriler normal dağılım gösterdiğinden kişisel değişkenlerle ölçek puanları arasındaki farkları belirlemek için parametrik testlerden t Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için ise Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Çalışma sonucunda okul öncesi çocukların 21. yüzyıl becerileri ve ebeveynlerin çocuğuyla iletişimi ortalamanın üzerinde bulunmuştur. Çocukların 21. yüzyıl becerilerinin cinsiyet, okul öncesi eğitim alma süresi, anne-baba öğrenim durumu, anne-baba mesleği değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği; çocuğun doğum tarihi, doğum sırası, anne-baba yaşı, aile yapısı ve aile gelirine göre anlamlı

farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ebeveyn-çocuk iletişiminin çocuğun cinsiyeti, doğum tarihi, doğum sırası ve baba öğrenim düzeyine göre farklılık gösterdiği; çocuğun okul öncesi eğitim alma süresi, doğum sırası, anne-baba yaşı, anne öğrenimi, anne-baba mesleği, aile yapısı ve aile gelirine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Okul öncesi çocukların 21. yüzyıl becerileri ile ebeveynlerinin çocuklarıyla kurdukları iletişim arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, çocukların 21. Yüzyıl becerileri arttıkça ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu iletişimin niteliğinin de arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler : İletişim, 21. yüzyıl becerileri, okul öncesinde 21. yüzyıl becerileri, ebeveyn-çocuk iletişimi.

Bilim Kodu : 116001

ABSTRACT

Master Thesis

THE RELATIONSHIP BETWEEN 21st CENTURY SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN AND PARENT'S-CHILD COMMUNICATION

Ümmüş AYDIN

**Karabük University
Institute of Graduate Programs
Department of Child Development and Education**

Thesis Advisor:

Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK

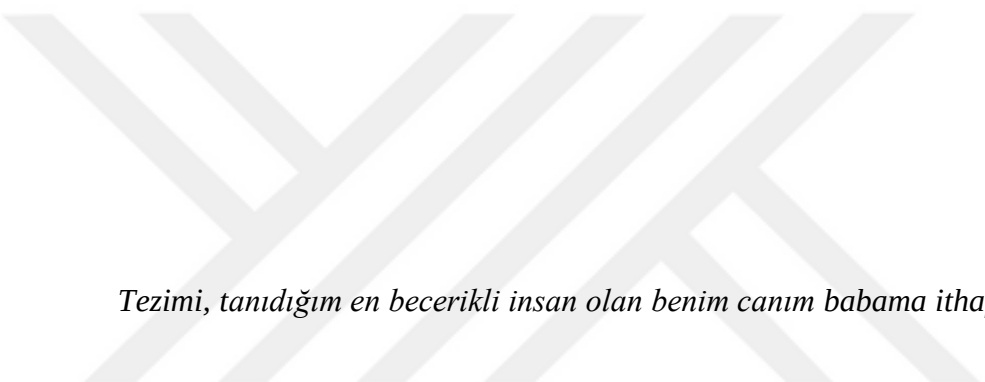
May 2024, 116 pages

In this study, the relationship between 21st century skills in preschool children and parent's-child communication is examined. The study group consists of 450 children aged 5-6 and their parents. "Personal Information Form", "21st Century Skills Scale for 5-6 Year-Old Children (DAY-2)" and "Parent's Communication with Their Child Scale" were used in data collection. In the analysis of the data, descriptive statistics, t-Test and One-Way Analysis of Variance (ANOVA), which are parametric tests, were used to determine the differences between personal variables and scale scores since the data showed normal distribution, and Pearson Correlation Coefficient was used to determine the relationship between the variables. As a result of the study, 21st century skills of preschool children and communication of parents with their children were found to be above average. It was found that children's 21st century skills differed significantly according to the variables of gender, duration of preschool education, parental education status, and parents' profession; It was determined that there was no

significant difference according to child's date of birth, order of birth, age of parents, family structure and family income. It was found that the communication of the parent with the child differs according to child's gender, date of birth, order of birth and the father's education level; It was found that there was no significant difference according to the duration of the child's preschool education, birth order, parental age, maternal education, parental occupation, family structure and family income. It has been determined that is a high level of positive relationship between the 21st century skills of preschool children and the communication of their parents with their children. It has been determined that as the child's skills of the 21st century increase, the quality of the communication that parents establish with their children also increases.

Keywords : Communication, 21st century skills, 21st century skills in preschool, parent-child communication.

Science Code : 116001

Tezimi, tanıdığım en becerikli insan olan benim canım babama ithaf ediyorum.

TEŞEKKÜR

Tez sürecimde ilgi ve desteğini esirgemeyen, tez konumu belirlerken bakış açımı genişletmemi sağlayan, lisans döneminden itibaren birlikte çalışmalar yapmaktan büyük onur duyduğum, merak ettiğim her alanda çalışma yapabileceğim konusunda beni yüreklendiren, bilgisini, tecrübesini, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, hayatta hiçbir şeyin geç olsa da güç olmadığını bana öğreten ve her ihtiyaç duyduğumda ulaşabildiğim canım hocam Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK'e her daim yanımda olduğu için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Dünyaya geldiğim günden itibaren her zaman yanımda olan, her zaman önceliği olduğumu hissettiğim, en kıymetlim annem Tayyibe AYDIN'a ve yakın zamanda kaybettiğim, eğitimimle ilgili tüm kararlarımda destekçim, dünya üzerinde tanışmış olduğum en becerikli insan olan canım babam Hikmet AYDIN'a yürekten teşekkür ederim.

Tez sürecimi yürütürken yaşadığım her zorluk ve sevinçte daima yanımda olan, sevgisiyle bana her daim güç veren, sonsuz motivasyon kaynağım sevgili Nehir SEZİŞ'e canıgönülden teşekkür ederim.

Bu süreçte desteklerini benden desteklerini esirgemeyen canlarım Nahide BAKSİ, Çiğdem KAYAALP, Havva KORKMAZ, Seniye KORKMAZ ve İzmirli JAVAKHOVA'ya teşekkür ederim.

Eğitim hayatıma devam etmemde bir dönüm noktası oluşturan ve tezimin verilerini toplama aşamasında kolaylık sağlayan ilkökul müdürüm Mehmet ŞEN'e, bu araştırmanın yapılmasını mümkün kılan çocuklara, öğretmenlere, ebeveynlere, tüm okul müdürlerine, Gürsu TOKİ Ortaokulu okul öncesi öğretmenleri ve velilerine, veri analizi yaparken karşılaştığım sorunların çözümünü sağlayan Tolga GÜRELİ'ye minnettarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	ix
İÇİNDEKİLER.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xiv
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. AMAÇ VE KAPSAM	1
1.2. PROBLEM CÜMLESİ.....	5
1.3. ALT PROBLEMLER	5
BÖLÜM 2	6
GENEL BİLGİLER	6
2.1. 21. YÜZYIL BECERİLERİ VE SINIFLANDIRILMASI	6
2.1.1. 21. Yüzyıl Becerileri	7
2.1.2. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi	10
2.1.3. enGauge Beceriler Çerçevesi.....	12
2.1.4. OECD 21. Yüzyıl Becerileri.....	13
2.1.5. ATC21S Beceriler Çerçevesi.....	14
2.1.6. P21 Becerileri Çerçevesi	15
2.1.6.1. Öğrenme ve Yenilik Becerileri.....	17
2.1.6.2. Yaşam ve Kariyer Becerileri	19
2.1.6.3. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	21
2.2. 21. YÜZYILDA EĞİTİM.....	22
2.3. OKUL ÖNCESİNDE 21. YÜZYIL BECERİLERİ	24

	<u>Sayfa</u>
2.4. İLETİŞİM.....	26
2.4.1. İletişim Öğeleri	27
2.4.2. İletişim Türleri	29
2.5. AİLE İÇİ İLETİŞİM.....	31
2.5.1. Ebeveyn-Çocuk İletişimi	32
2.5.1.1. Ebeveyn-Çocuk İletişimini Destekleyen Unsurlar	32
2.5.1.2. Ebeveyn-Çocuk İletişimini Engelleyen Unsurlar	34
 BÖLÜM 3	 37
GEREÇ VE YÖNTEM	37
3.1. ARAŞTIRMANIN TİPİ	37
3.2. ARAŞTIRMANIN YERİ VE TARİHİ	37
3.3. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU	37
3.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	40
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu	40
3.4.2. 5-6 Yaş Çocuklar İçin 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği (DAY-2).....	40
3.4.3. Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeği (EÇİÖ)	41
3.5. VERİLERİN TOPLANMASI	41
3.6. VERİLERİN ANALİZİ	42
3.7. ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ.....	43
3.8. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	43
 BÖLÜM 4	 44
BULGULAR	44
 BÖLÜM 5	 66
TARTIŞMA.....	66
 BÖLÜM 6	 79
SONUÇ VE ÖNERİLER	79
6.1. SONUÇLAR	79
6.2. ÖNERİLER.....	81

	<u>Sayfa</u>
KAYNAKLAR.....	83
EK AÇIKLAMALAR A. KİŞİSEL BİLGİ FORMU	106
EK AÇIKLAMALAR B. 5-6 YAŞ ÇOCUKLAR İÇİN 21. YÜZYIL BECERİLERİ ÖLÇEĞİ (DAY-2) ÖRNEK MADDELER.....	108
EK AÇIKLAMALAR C. EBEVEYNİN ÇOCUĞUYLA İLETİŞİMİ ÖLÇEĞİ (EÇİÖ) ÖRNEK MADDELER.....	110
EK AÇIKLAMALAR D. ETİK KURUL İZNİ	112
EK AÇIKLAMALAR E. VALİLİK İZNİ	114
ÖZGEÇMİŞ.....	116

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 1. 21. yüzyıl öğrenme gökkuşağı modeli	16
--	----

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 1. Farklı kaynaklara göre 21. yüzyıl becerileri sınıflandırılması.....	9
Çizelge 2. Çalışma grubuna ait bazı kişisel bilgilerin sayı ve yüzde değerleri.....	39
Çizelge 3. Ölçek puanları normallik dağılımı	42
Çizelge 4. DAY – 2 ve EÇİÖ puan ortalamaları betimsel istatistik sonuçları	44
Çizelge 5. Çocukların cinsiyetine göre DAY-2 puanları t testi sonuçları.....	45
Çizelge 6. Çocukların doğum tarihine göre DAY-2 puanları t testi sonuçları.	46
Çizelge 7. Çocukların okul öncesi eğitim alma süresine göre DAY-2 puanları ANOVA sonuçları	46
Çizelge 8. Çocukların doğum sırasına göre DAY-2 puanları ANOVA sonuçları	47
Çizelge 9. Çocukların anne yaşına göre DAY-2 puanları ANOVA sonuçları.....	48
Çizelge 10. Çocukların baba yaşına göre DAY-2 puanları ANOVA sonuçları.....	48
Çizelge 11. Çocukların anne öğrenimine göre DAY-2 puanları ANOVA sonuçları .	49
Çizelge 12. Çocukların baba öğrenimine göre DAY-2 puanları ANOVA sonuçları .	50
Çizelge 13. Çocukların anne mesleğine göre DAY-2 puanları ANOVA sonuçları ...	51
Çizelge 14. Çocukların baba mesleğine göre DAY-2 puanları ANOVA sonuçları ...	52
Çizelge 15. Aile yapısına göre çocukların DAY-2 puanları ANOVA sonuçları	53
Çizelge 16. Aile gelirine göre çocukların DAY-2 puanları ANOVA sonuçları	53
Çizelge 17. Çocukların cinsiyetine göre EÇİÖ puanları t testi sonuçları	54
Çizelge 18. Çocukların doğum tarihine göre EÇİÖ puanları t testi sonuçları.....	55
Çizelge 19. Çocukların okul öncesi eğitim alma süresine göre EÇİÖ puanları ANOVA sonuçları	56
Çizelge 20. Çocukların doğum sırasına göre EÇİÖ puanları ANOVA sonuçları	57
Çizelge 21. Anne yaşına göre EÇİÖ puanları ANOVA sonuçları	58
Çizelge 22. Baba yaşına göre EÇİÖ puanları ANOVA sonuçları.....	59
Çizelge 23. Anne öğrenimine göre EÇİÖ puanları ANOVA sonuçları.....	60
Çizelge 24. Baba öğrenimine göre EÇİÖ puanları ANOVA sonuçları	61
Çizelge 25. Anne mesleğine göre EÇİÖ puanları ANOVA sonuçları.....	62
Çizelge 26. Baba mesleğine göre EÇİÖ puanları ANOVA sonuçları	63
Çizelge 27. Aile yapısına göre EÇİÖ puanları ANOVA sonuçları	64
Çizelge 28. Aile gelirine göre EÇİÖ puanları ANOVA sonuçları	64

Çizelge 29. EÇİÖ ve DAY-2 puanları Pearson Korelasyon Analizi sonuçları	65
---	----

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde çalışmanın genel amacı ve kapsamına yer verilmiştir.

1.1. AMAÇ VE KAPSAM

Geçmişten günümüze kadar çeşitli olaylar sebebiyle hemen her toplumda kültürel, ekonomik, sosyal ve teknolojik bazı değişimler yaşanmıştır (Çepni, 2021). Bilgi toplumu olmanın getirdiği bir gereklilik olan bu durumda, bireylerden olumlu değişimlere uyum sağlaması ve olumsuz olanlara karşı anlamlı tepkiler vermesi, aynı zamanda özel, sosyal ve meslek hayatını kaliteli biçimde sürdürmesi beklenmektedir. Bunu gerçekleştirmek için bireylerin, var olan temel becerilerin yanı sıra üst düzey bilgi ve becerileri de edinmesi gerekmektedir. 21. yüzyıl becerileri bu üst düzey bilgi ve becerileri kapsamaktadır (Anagün vd., 2016; Gömleksiz vd., 2019; Mercan, 2022).

Önceki dönemlere göre 21. yüzyılda gerçekleşen öğrenme, farklılaşmaya başlamıştır. Buna bağlı olarak eğitim sisteminde toplumsal ihtiyaçlara cevap verememe durumu ortaya çıkmıştır. Başta ABD’de ve onu takiben Avrupa, Avustralya olmak üzere farklı kıtalarda bulunan kurum, kuruluş, proje ekipleri ve eğitim dernekleri gereksinim duyulan bu becerileri belirlemek için çalışmalara başlamışlardır. Her ne kadar gerekli beceriler, temel yeterlilikler ve hayatta kalma becerileri gibi farklı isimlerle anılsalar da gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda ortaya konan becerilerin büyük oranda benzediği söylenebilir. Bu çalışmalarda farklılar ortaya çıktığından tüm bu beceriler tek çatı altında toplanamamış, fakat 21. yüzyılda bu becerilere ihtiyaç duyulmasından dolayı dünya genelinde “21. yüzyıl becerileri” ismi kabul görmüştür (Deniz ve Büyükalın Filiz, 2022). Alan yazına bakıldığında bireylerin sahip olması gereken becerilerin ATC21S Becerileri Çerçevesi, Amerikan Ulusal Araştırma Konseyi, Dünya Ekonomik Forumu, Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü, 21. Yüzyıl

Becerileri Ortaklığı gibi kurumlar tarafından 21. yüzyıl becerileri olarak ele alındığı görülmektedir. 21. yüzyıl becerileri, bireylerin var olan bilgi birikiminden ziyade bu bilgiyi nasıl işlevsel hale getirecekleriyle ilişkilidir. Özellikle aldıkları eğitim sonucunda oluşan temel bilgilere, uygulamada bir karşılık bulabilmek için kazandıkları beceriler bütünüdür (Yıldırım, 2022). Voogt ve Roblin (2012), 21. yüzyıl becerilerinin temelde üç özelliği bulunduğunu, bunların doğrudan bir alanı değil de birçok alanı ifade ettiğini, bilgi, beceri ve tutumlardan oluşan geniş kapsamlı bir yapıda olduğunu ve içinden çıkılamayan sorunlar ve tahmin edilemeyen olayların üstesinden gelmeyi sağlayan üst düzey becerilerle bağlantılı olduğunu belirtmektedirler. Rotherdam ve Willingham (2009), 21. yüzyıl becerilerinden bazılarının yüzyıllar öncesine dayandığını ifade etmektedirler. Ekici vd. (2017), bu düşüncenin altında yatan sebebin insanlara gerekli becerilerde ciddi değişiklikler meydana geldiği düşüncesi olduğunu belirtmektedirler. Sonuç olarak, neolitik dönemde taş tasarımı için gerekli olan yenilikçi düşünme becerisiyle şimdilerde akıllı telefon tasarlamada gerekli olan yenilikçi düşünme becerisinin aynı anlama geldiği söylenebilir. Bu iki ayrı dönemde yenilikçi bir ürün yapabilmek için farklı deneyimlere ve bilişsel süreçlere sahip olunması gerekir. 21. yüzyıl becerilerinden bazıları insanlık tarihi kadar eski olsa da günümüzde meydana gelen ekonomik gelişmeler nedeniyle tekrar önem kazanmıştır. Bazı beceriler, geçmişte olmayıp günümüz bilgi toplumuna özgüdür ve bireylerin yaşam boyu öğrenen olma rolünden ötürü teknolojik gelişmelere uyum sağlamaları gerekmektedir.

21. yüzyıl becerilerine yönelik ortak bir tanımlama bulunmamakla birlikte birçok kişi, kurum ve kuruluş bu becerileri tanımlama çabası içerisine girmiştir (Atik ve Yetkiner, 2021; Ekici vd., 2017). 21. yüzyıl becerileri farklı sınıflandırılrsa da becerilerin benzer yanları bulunmaktadır (İder ve İpek, 2023). Bu becerilerde yaratıcılık, eleştirel düşünme, ekip halinde çalışma ve problem çözme gibi özellikler ön plandadır. Bu becerilere sahip olan bireyler daha kaliteli ve üretken bir yaşama sahip olurlar. Sonuç olarak bu becerilere eğitim programlarında yer verilmesi, bireylerin bu becerileri kazanabilmeleri açısından gereklidir (Anagün vd., 2016; Edemen vd., 2023). Bu beceri ve yeterliliklere sahip, yeni yüzyıla hazır bireyler yetiştirmek elzem görünmektedir (Erten, 2020; Karataş, 2021). Gelişime çevresel faktörler arasından en çok etkisi olanın

aile olduğunu (Kandır ve Alpan, 2008) varsayacak olursak bu anlamda, en önemli görev aileye düşmektedir.

21. yüzyılda ihtiyaç duyulan insan özellikleri “iletişim becerisi yüksek, soran, sorgulayan, eleştiren, yaratıcı, problem çözen birey” şeklinde ifade edilmektedir. Söz konusu becerilerin ilk gelişim gösterdiği yer, diğer yaşamsal becerilerde olduğu gibi doğumla birlikte başlayan süreçte ev ve aile ortamıdır (Yalçın, 2021). Aile ve çocuk arasındaki ilişkinin kalitesinin çocuğun sosyal duygusal gelişimini (Driscoll ve Pianta, 2011) ve yetkinliğini (Chen ve Mccollum, 2000; Kırık, 2014; McCollum ve Chen, 2001; McDowell ve Parke, 2009), benlik (Brown vd., 2009; Cüceloğlu, 2010) ve vicdan gelişimini (Kochanska, 2002), problem davranışlarını (Attili vd., 2010; Romanchych, 2014), duygu düzenleme becerilerini (Romanchych, 2014), grupla işbirliği yapma becerilerini (Chen vd., 2005) ve akranlarıyla olan ilişkilerini (Pasiak, 2011) etkilediği görülmektedir.

21. yüzyıl yeterliliklerinin uygulanmasında rolü olan paydaşlardan biri olan ailede (Tokuç, 2007; Voogt ve Roblin, 2012) ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri tutum, davranış ve çocuklarıyla kurdukları iletişimin çocukların tüm gelişim alanlarına etkisi olduğu (Sezer vd., 2016) göz önüne alındığında 21. yüzyıl becerilerinin ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları etkileşimden etkilenmesi kaçınılmaz bir durumdur. Çocukların yaşamın ilk beş yılında öncelikle ebeveynleriyle sosyal ilişki kurduğu ve okul öncesi dönemde çocuğun içinde bulunduğu mikrosistemde çocuğu en çok etkileyenlerin ebeveynleri olduğu (Banham vd., 2000) bilgisi göz önüne alındığında, bu dönemde ebeveynlerle kurulan iletişimin ne kadar önemli olduğu anlaşılabacaktır. Doğduğu andan başlayarak ilk etkileşim kurduğu ve bu etkileşimin yoğun olarak devam ettiği anne ve babasıyla bir arada bulunduğu bir aile ortamı, çocuk açısından en sağlıklı olandır (Tezel Şahin ve Özyürek, 2008). Ebeveynler çocuklarının sağlıklı bir gelişim sürecinden geçmesi için gelişimsel açıdan kritik öneme sahip olan okul öncesi dönemde çocuklarıyla kurdukları ilişkinin de sağlıklı olmasına dikkat etmelidirler (Öngider, 2013).

Okul öncesi dönem, çocuğun gelişiminin hızlı ilerlemesi (Kandır ve Alpan, 2008), ilgi, yetenek, beceri, tutum ve alışkanlıkların kazanılması ve çocuğun gelecekteki kimliğine

temel oluşturması açısından en kritik dönemlerden biridir (Arslanargun ve Tapan, 2016; Doğrul ve Kılıç, 2020; Koin ve Tuğluk, 2020; Oktay, 2002). Bu dönem iyi değerlendirildiği takdirde çocukların doğru alışkanlıklar edinmesi için en elverişli dönem olacaktır (Tos, 2001). Beyin gelişimi yönünden de son derece önemli olan bu dönemde (Turhan ve Özbay, 2016) beyin gelişimi tüm gelişim alanları açısından kuvvetli bir temel oluşturacaktır. Bundan dolayı altı yaşına kadar olan süreçte çocukların büyümeleri, gelişim alanlarının ilerlemesi, potansiyelini gerçekleştirmeleri ve toplumun gerekliliklerini taşıyan bir birey olmalarının önünü açacaktır (Yağcı vd., 2023). Okul öncesi dönemdeki öğrenme, okul eğitiminden daha çok çocuğun tüm gelişimine odaklanmaktadır. Okul öncesi eğitim, çocuklarda bilişsel becerilere ek olarak 21. yüzyıl becerilerinden olan ekiple işbirliği, iletişim, liderlik, yaratıcı düşünme ve merak gibi becerilere odaklanmaktadır (Siraj, 2007). Bu dönemde çocuğa sunulacak eğitimin, geliştireceği tüm becerilere altyapı oluşturacağı söylenebilir.

Konuyla ilgili alan yazın incelendiğinde okul öncesi dönemde 21. yüzyıl becerilerinin ele alındığı çalışmaların oldukça az sayıda olduğu görölmüştür. Yapılan inceleme sonucunda MEB 2013 okul öncesi eğitim programının 21. yüzyıl becerileri açısından analizinin yapıldığı (etin ve etin, 2021; Tuğluk ve Özkan, 2019), STEM etkinliklerinin okul öncesi çocukların 21. yüzyıl becerilerine etkisinin ele alındığı (Güler, 2023; Kardeş, 2020; Sarı, 2023), okul öncesi dönem çocuklarının 21. yüzyıl becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği (elik, 2023; Dinler vd., 2021; Kol ve Tunçeli, 2022) ve 21. yüzyıl becerilerinin okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileriyle (Güngör, 2021), rekabet stilleriyle (Elçi, 2021), annelerinin duygu sosyalleştirme davranışlarıyla (Kishalı, 2022) arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalara rastlanmıştır. Çocukların tüm gelişimlerinde etkili olan aile olduğuna göre ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimlerinin onların 21. yüzyıl becerilerinin gelişiminde etkili olması beklenir. Ebeveyn-ocuk iletişiminin çocukların 21. yüzyıl becerilerine etkisinin ortaya konması, okul öncesi dönemden itibaren eğitim programlarında aile katılımına yönelik çalışmalara ve çocukların desteklenmesine yönelik eğitimsel girişimlere rehberlik edebilir. Mevcut araştırmada, ebeveyn-ocuk iletişimiyle 21. yüzyıl becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular ve bu bağlamda geliştirilen önerilerin alana katkı sağlayacağı öngörölmüştür.

1.2. PROBLEM CÜMLESİ

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi çocuklarda 21. yüzyıl becerileri ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasında bir ilişki olup olmadığını incelemektir. Bu amaçtan yola çıkarak “Okul öncesi çocuklarda 21. yüzyıl becerileri ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasında bir ilişki var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır.

1.3. ALT PROBLEMLER

- Okul öncesi dönem çocukların 21. yüzyıl becerileri ne düzeydedir?
- Okul öncesi dönem çocuğa sahip ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi ne düzeydedir?
- Okul öncesi dönem çocuklarının cinsiyet, doğum tarihi, okula devam durumu, doğum sırası, anne-baba yaşı, anne-baba öğrenim durumu, anne-baba mesleği, aile yapısı ve aile gelir durumu ile 21. yüzyıl becerileri arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının cinsiyet, doğum tarihi, okula devam durumu, doğum sırası, anne-baba yaşı, anne-baba öğrenim durumu, anne-baba mesleği, aile yapısı ve aile gelir durumu ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının 21. yüzyıl becerileri ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

BÖLÜM 2

GENEL BİLGİLER

Bu bölümde 21. yüzyıl becerileri, 21. yüzyılda eğitim, okul öncesi dönemde 21. yüzyıl becerileri, iletişim ve aile içi iletişim konuları ele alınmıştır.

2.1. 21. YÜZYIL BECERİLERİ VE SINIFLANDIRILMASI

Konforlu bir hayat yaşayabilmek için bulunduğu dönemin şartlarına uyum sağlama çabasına giren toplum fertleri, geçmiş dönemlerden itibaren süregelen hayat koşullarının değişmesiyle beraber çeşitli bilgi ve becerilere ihtiyaç duymuştur. İhtiyaç duyulan bu bilgi ve becerileri geliştirmiş ve kendinden sonraki nesilleri de bu doğrultuda yetiştirmiştir. 2000’li yılların başında teknolojinin ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla, bilgiyi üretme ve paylaşma doğru orantıda artarak ilerlemiştir. Dijital bilgi çağı olarak isimlendirilen bu çağda toplum fertlerinin eğitim tercihleri, geleceğe dair umutları ve yapacakları işlere dair tercihleri değişime uğramıştır (Dilekçi ve Karatay, 2021). Bu çağda bireylerden beklenen çevresindeki olaylara karşı hassas olmaları ve toplum içinde iyi iletişim kurup işbirliğiyle çalışmalarınıdır. Bu doğrultuda 21. yüzyıl becerileri ortaya çıkmıştır. Bu beceriler toplumsal gelişmeyi hedeflemektedir. Birçok ülke bu becerileri günlük hayatta “başarıya ulaşma rehberi” olarak görmekte ve toplumdaki her bireyi bu kapsamda öğrenci olarak görmektedir (Pektaş ve Ekşioğlu, 2023).

Bireylerin bu yüzyılda yaşama uyum sağlayabilmeleri için temel becerilerin ötesinde üst düzey yeterliliklere de sahip olması gerekmektedir. 21. yüzyıl becerileri olarak tanımlanan bu beceriler (Anagün vd., 2016) içinde bulunulan koşullar ve zamanın getirdiği yeniliklere göre bireyden beklenmektedir (Hamarat, 2019).

2.1.1. 21. Yüzyıl Becerileri

21. yüzyıl becerileri genel anlamıyla bilgi çağında yaşayan bireylerin etkin ve nitelikli olabilmeleri için taşımaları ve sürekli geliştirmeleri gereken beceri setleri olarak ifade edilebilir. 21. yüzyıl neslinin, yaşadığı dönemi uygun becerileri edinmesi beklenmektedir. Bu becerilere sahip olmak, nitelikli insan olmanın ölçütü olarak değerlendirilebilir.

21. yüzyıl becerilerine sahip olmanın önemi çeşitli açılardan ele alınabilir. Harari (2023), değişen ve gelişen teknolojinin istihdam getirisi olacağı gibi bu değişim ve gelişimin gerektirdiği becerilere sahip olunmadığı takdirde işsizlik gibi olumsuz sonuçlarının da olacağını savunmuştur. Günümüzde geçerliliği bulunan meslekler birkaç dönem sonra ortadan kalkabilir ve bunların yerine yeni meslek alanları ortaya çıkabilir. Yeniliklerin dışında kalmamak amacıyla, kişiler alanında yetkinlik kazanabilecekleri yeni beceriler de edinmelidir (Eryılmaz, 2020). Bunun yolu da 21. yüzyılda yaşanan gelişmeleri takip etmekten geçer. Teknolojideki gelişmeler yeni yeteneklere sahip bireyleri ortaya çıkarmada büyük rolü olan eğitim alanına da etki etmiştir. Bundan dolayı bireylerin 21. yüzyıl becerilerine sahip olarak yetiştirilmesi değişen çağa uyum sağlayabilmeleri açısından önem kazanmaktadır (Ak Baçoğlu vd., 2023; Gelen, 2017; Turiman vd., 2012). Dünya koşullarının değişmesi (Kay, 2010; Ungan ve Buçan, 2022) ve öğrencilerin bu koşullara uyum sağlayamaması (Marzano ve Heflebower, 2012), teknolojinin her alana hâkim olmasından kaynaklı istihdam koşullarının farklılık göstermesi (Dede, 2009; Karataş, 2021; Şentürk, 2021) ve edinilen bilgileri analiz süzgecinden geçirip hayata uyarlamada (Selçuk, 2020) gençlerin taşınması gereken yetkinliklere ulaşabilme (Anaiadou ve Claro, 2009; Eryılmaz, 2020), değişen ve dönüşen toplumun gereksinimlerine cevap verebilme ve iş dünyasının artarak ilerleyen değişim taleplerini karşılayabilme (Eryılmaz, 2020) gibi sebepler 21. yüzyıl becerileri edinmenin ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda kişilerin daha rahat, mutlu ve başarılı bir hayat sürmeleri için bulundukları zamanın gerektirdiği becerileri taşımaları gerekmektedir (Çepni, 2021).

Günümüz ve geleceğin şartları düşünülerek çeşitli kurum ve kuruluşlar ve bilim insanları, yaptıkları çalışmalarla 21. yüzyılın gerekli kıldığı becerileri belirleyip sınıflandırarak “21. yüzyıl becerileri” başlığı altında açıklamışlardır (Şentürk, 2021). 21. yüzyıl becerileri Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (MYK, 2015), ATCS21 Beceriler Çerçevesi (Griffin vd., 2015), Amerikan Ulusal Araştırma Konseyi (NRC, 2011), Dünya Ekonomik Forumu (World Economic Forum, 2015), Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD, 2018), 21. yüzyıl Becerileri Ortaklığı (P21, 2009), Wagner (2008) gibi kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Bunlardan en bilineni 2002’de Amerika Birleşik Devletleri’nde iş dünyasını, eğitim liderlerini ve politika yapıcılarını 21. yüzyılın bireylerini hazırlamak amacıyla bir araya getiren P21 (Partnership for 21st Century Learning-21. yüzyıl Becerileri İçin Ortaklık) oluşturduğundan (Çolpan Kuru, 2021; Eğmir ve Erdem, 2021; Kalemkuş, 2021; Selçuk, 2020), araştırma kapsamında bu sınıflandırma ele alınacaktır.

Farklı kaynaklara göre 21. yüzyıl becerileri sınıflandırılması Çizelge 1’de gösterilmiştir (Voogt ve Roblin, 2010’dan akt.: Mercan, 2022).

Çizelge 1. Farklı Kaynaklara Göre 21. Yüzyıl Becerileri Sınıflandırılması

P21	EG	ACTS	NETS/ISTE	EU	OECD
Öğrenme ve inovasyon becerileri Eleştirel düşünme ve problem çözme Yaratıcılık ve inovasyon İşbirliği ve iletişim	Yaratıcı düşünme Uyum sağlama, karmaşıklığı yönetme ve öz düzenleme Merak, yaratıcılık ve risk alma Yüksek düşünme ve akıl yürütme becerileri Etkili iletişim Takım çalışması, işbirliği ve kişiler arası beceriler Kişisel, sosyal ve toplumsal sorumluluk İnteraktif iletişim	Düşünme yolları Yaratıcılık ve inovasyon Eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme Öğrenmede liderlik, üst düzey biliş Çalışma yolları İletişim İşbirliği (Takım Çalışması)	Yaratıcılık ve inovasyon Yaratıcı düşünme, bilgiyi yapılandırma, ürün geliştirme ve teknolojiyi kullanma süreçleri Eleştirel düşünme, karar verme ve problem çözme İletişim ve işbirliği Öğrencilerin dijital medyayı ve ortamları kullanarak iletişim kurması ve işbirliği içinde çalışması	Öğrenmeyi öğrenme İletişim Anadilinde iletişim Yabancı dilde iletişim	Heterojen gruplarda etkileşimde olma Diğerleri ile iyi anlaşma İşbirliği, takımda çalışma Çelişkileri yönetme ve çözme
Bilgi, medya ve teknoloji becerileri Bilgi okuryazarlığı Medya okuryazarlığı Teknoloji okuryazarlığı	Dijital çağ okuryazarlığı Temel, bilimsel, ekonomik ve teknoloji okuryazarlığı Görsel ve bilgi okuryazarlığı Çok kültürlü okuryazarlığı ve küresel farkındalık	Çalışma araçları Bilgi okuryazarlığı Bilgi işlemsel okuryazarlık	Teknoloji işlemleri ve kavramları Teknoloji kavramları, işlemleri ve sistemlerini anlama Araştırma ve bilgi akıcılığı Bilgiyi toplama, kullanma ve değerlendirmede	Dijital yetkinlik	Dijital araçların etkileşimli kullanımı • Dil, sembol ve metinleri etkileşimli olarak kullanma • Bilgiyi etkileşimli kullanma • Teknolojiyi etkileşimli kullanma
Yaşam ve kariyer becerileri Esneklik ve uyum sağlama Girişimcilik olma ve öz düzenleme Sosyal ve kültürlerarası beceriler Üretkenlik ve hesap verilebilirlik Liderlik ve sorumluluk Temel kavramlar İngilizce, okuma ve dil Yabancı dil Sanatlar Matematik Ekonomi Bilim Coğrafya Tarih Yönetim ve vatandaşlık Disiplinlerarası kavramlar Küresel farkındalık Finansal, ekonomik iş ve girişim okuryazarlığı Vatandaşlık okuryazarlığı Sağlık okuryazarlığı ve çevre okuryazarlığı	Yüksek üretkenlik Öncelikleri belirleme, planlama ve sonuçları yönetme Gerçek yaşam araçlarını etkili kullanma Yüksek kaliteli ürünleri üretme becerisi	Dünyada yaşama Vatandaşlık- yerel ve küresel bağlamda Yaşam ve kariyer Kişisel ve sosyal sorumluluk(kültürel yetkinlik ve farkındalığı içerir)	Dijital vatandaşlık Teknoloji ile ilişkili insan, kültür ve sosyal konuları anlama	Kültürel farkındalık ve ifade Sosyal ve vatandaşlık yetkinlik İnsiyatif alma ve girişimcilik	Bağımsız hareket etme Büyük resimde hareket edebilme Yaşam planları ve kişisel projeleri oluşturma ve uygulama Hakları, çıkarları ve ihtiyaçları savunma
		Temel müfredat Ana dil Matematik Bilim Tarih Sanat ve insanlık		Matematik Bilimde temel yetkinlikler Teknolojide temel yetkinlikler Anadilde iletişim Yabancı dilde iletişim	

Çizelge 1’de görüldüğü üzere 21. Yüzyıl becerileri genel olarak öğrenme ve yenilik, etkili iletişim, üretkenlik, yaratıcı düşünme, öğrenmeye öğrenme, teknoloji ve dijital

materyallerin etkili kullanımı, dijital vatandaşlık, bağımsız hareket etme, yaşama ve kariyer becerileri gibi konuları kapsayacak şekilde ele alınmıştır. Türkiye’de de benzer yeterliklerin ele alındığı Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1.2. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), Türkiye’de mesleklere ilişkin yeterlilikleri tanımlama, değerlendirme ve belgelendirme süreçlerini standartlaştırmak için kurulmuş bir sistemdir (Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, 2015). Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile benzer şekilde tasarlanan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), eğitim kurumlarının tüm kademelerinde öğretim programlarıyla ve dışında kalan diğer yollarla dahi edinilen yeterliliklerin niteliklerini sunan ulusal yeterlilik çerçevesi olarak tanımlanmaktadır (Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2024). TYÇ, tüm öğrenme ortamlarını ve öğretim sisteminin içinde kalite güvencesiyle edinilen yeterliliklerin tamamını kapsamaktadır. Bu çerçevede, mevcut yeterlilikleri iyileştirmek, üzerine yeni yeterlilikler eklemek, var olan öğrenmeleri tanımak ve uluslararası yeterliliklerle kıyaslamaya imkan vermek amaçlanmaktadır (Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi, 2016).

Günümüz toplumu için ileri düzey ve geniş kapsamlı olarak nitelendirilebilecek beceri ve yeterlilikler gerekli hale gelmiştir. AYÇ, yeterlilik kavramını “bireyin belirli ölçütlere göre öğrenme kazanımlarını başardığına yetkili kurum karar verdiği takdirde elde edilen, değerlendirme ve doğrulama sürecinin resmi sonucu” (Coşar ve Akbıyık, 2019), TYÇ (2020) ise “sorumlu kurum tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli ölçütlere göre edindiğinin bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma sürecinin sonunda tanınması halinde elde edilen resmi belge (diploma, sertifika, belge vb.) olarak tanımlamaktadır. TYÇ’in, toplam sekiz seviyeden oluşan yapı ve yeterlilik çeşidi bulunmaktadır. Bu yeterlilikler şu şekilde sıralanmaktadır (Aslan ve Alcı, 2023; T.C. Resmi Gazete, 2016):

Anadilde İletişim: Yazılı ve sözlü bir biçimde kavram, düşünce ve durumları hem yorumlama hem de ifade etme yoluyla çeşitli ortamlarda uygun ve yaratıcı bir şekilde olmaktadır.

Yabancı dillerde iletişim: Anadilde iletişim becerisinin içeriğine ilave olarak kültürlerarası anlayış ve farklı diller arasında ihtiyaç ve ilgilere dayalı olarak değişkenlik de gösteren becerileri içerir.

Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Matematiksel yetkinlik, günlük yaşamda ortaya çıkan sorunlara çözüm getirmek için matematiksel düşünmede gereklidir. Bilimde yetkinlik, soruları tanımak ve ispatlanabilir cevaplar bulmak için yöntem bilimden faydalanma becerisi ve isteğiyle ilgilidir. Teknolojide yetkinlik, sezilen insan ihtiyaçları ve arzularına yönelik bilgi ve yöntemlerin uygulamaya dökülmesidir.

Dijital yetkinlik: Günlük yaşamda insan ilişkileri için bilgi teknolojilerini emniyetli bir biçimde eleştirel kullanmayı içermektedir. Bu yetkinlik türünde teknoloji yoluyla bilgiye erişmek, bilgiyi değerlendirmek, saklamak ve üretmek, gerektiğinde iletişimde bilgiyi kullanmak bulunmaktadır.

Öğrenmeyi öğrenme: Kişinin kendi öğrenme eyleminde zamanı verimli kullanması ve bilgiyi yönetirken gerek bireysel gerekse grupla düzenleyerek ve öğrenmenin peşinden giderek onu elde etme becerisidir.

Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Sosyal yetkinlik, bireylerin kişilerarası ve kültürlerarası yaşama uygun bir şekilde katılmalarına olanak sağlayacak ve karşılaşılabileceği sorunları çözebilecek nitelikte kişiler olmalarını sağlar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik, bireylerin toplumdaki olgu ve olaylarla ilgili kararlarında demokratik yaklaşım sergileyerek medeni olamalarına imkan verir.

İnisiyatif alma ve girişimcilik: Kişilerin düşüncelerini gerçekleştirebilme yeteneğini içermektedir. Kişileri yalnızca evde ve toplum içinde değil iş hayatında da koşul ve durumları farkedip fırsatları kaçırmamaları için desteklemektedir.

Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, edebiyat, performans ve görsel sanatlar dahil birçok kitle iletişim aracını kullanarak fikir, tecrübe ve duyguları özgün yollarla göstermeyi barındırmaktadır.

2.1.3. enGauge Beceriler Çerçevesi

enGauge 21. yüzyıl becerileri çerçevesi, öğrenciler dahil tüm bireylerde, günümüzde başarılı olmak için ihtiyaç duyulan becerileri gösteren bir rehberdir (Çetin ve Çetin, 2021). Bu çerçeve, alışlagelmiş akademik bilgilerin de ötesinde öğrenciler için günümüzde çağdaş koşullara adapte olmaları ve başarı elde etmeleri için yol göstericidir. Öğrenciler, elde ettikleri bilgiyi ezberlemekten ziyade anlamaya çalışır. Aynı zamanda anlayıp günlük yaşamda karşılaşılan problemlere özgün çözümler bulurlar. Tüm bu beceriler yaşam boyu başarılı olmalarını sağlar (Kılıç, 2022). En sonunda tüm bu beceriler sonucunda akademik başarıyı elde eder (Cansoy, 2018).

NCREL, günümüzde teknolojiyle doğru orantılı ortaya çıkan değişimleri merkeze alarak, 21. yüzyıl becerileri için küreselleşme ve dijital değişim doğrultusunda 2003 yılında bir çerçeve ortaya koymuştur (NCREL, 2003). enGauge, okulların 21. yüzyıl becerilerini ve yeterliliklerini akademinin ölçütleri doğrultusunda eğitim öğretime dahil edilmesi gerektiğini savunan, Metiri Group, NCREL (Kuzey Merkez Bölgesel Eğitim Laboratuvarı) ve NCRTEC (Kuzey Merkezi Bölgesel Eğitim Teknolojisi Konsorsiyumu) tarafından geliştirilen bir proje çerçevesidir (Lemke, 2002). enGauge çerçevesine göre becerilerin içeriği (Arslan, 2020) şu şekilde sıralanabilir:

- *Yaratıcı Düşünce:* Uyumluluk, yönetim, karmaşıklık ve öz-yönelimi, merak, yaratıcılık, ve risk almayı ve üst düzey düşünmeyi ve sağlam akıl yürütmeyi içerir.
- *Etkili İletişim:* Takım oluşturma, işbirliği ve kişilerarası becerileri, kişisel, sosyal ve sivil sorumluluğu ve etkileşimli iletişimi içerir.
- *Dijital çağ okuryazarlığı:* Temel, bilimsel, ekonomik ve teknolojik okuryazarlığı, görsel ve bilgi okuryazarlığını ve çok kültürlü okuryazarlık ve küresel farkındalığı içerir.
- *Yüksek verimlilik:* Sonuçları önceliklendirme, planlama ve yönetmeyi, gerçek dünya araçlarının etkin kullanımını ve ilgili, yüksek kaliteli ürünler üretebilmeyi içerir (NCREL, 2003).

Görüldüğü gibi enGauge 21. yüzyıl çerçevesi kapsamında yaratıcı düşünme, etkili iletişim, dijital çağ okuryazarlığı ve yüksek verimlilik becerileri ele alınmaktadır (Lemke, 2002).

2.1.4. OECD 21. Yüzyıl Becerileri

OECD (Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü), 21. yüzyıl becerileri çerçevesinde eğitim ve iş hayatında toplumsal gereksinimlere cevap vermek amaçlı bir model oluşturmuştur. Bu çerçevede öğrencilerin modern dünyada başarılı olabilmesi için ihtiyaç duyulan bilgi ve beceriler çizilmektedir (Hamarat, 2019). OECD tarafından çizilen bu çerçeve, 21. yüzyıl becerilerini bilgi, iletişim, etik ve sosyal etki becerileri bağlamında sınıflandırılarak oluşturulmuştur (Türel vd., 2023).

OECD (2018)'ye göre öğrenciler çeşitli şekillerde sosyal ve dijital ortamlarda belirsizliklerle karşılaşacaklardır. Bu zamanlarda çevreleriyle etkileşime geçtiklerinde öğrencilerin sahip olması gereken temel beceriler bulunmaktadır. OECD, bu temel becerilere ilişkin yayınladığı DeSeCo projesi (yetkinliklerin tanımı ve seçimi) ile öğrencilerin taşıması gereken bu yetkinliklere 2030'lu yıllarda sahip olmalarını beklemektedir. Temel yeterlilikler odaklı OECD Eğitim 2030 Projesi, 21.yy becerilerini gençlerin yenilikçi, sorumlu ve bilinçli olmalarına yönelik artan ihtiyacı hep birlikte ele alan “Dönüştürücü Yeterlilikler” başlığı altında toplamıştır. Bu beceriler aşağıda açıklanmıştır:

- *Yeni değer yaratmak:* Toplumsal kalkınmanın güçlenmesi, daha kapsamlı hale gelmesi ve sürdürülebilir olması için toplumu geliştirecek yeni kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır. Ekonomide yenilikçilik, daha çok üreten, dayanıklı, uyum sağlayan ve yüksek standartlara sahip topluma işaret eder. 2030'a hazır olabilmek için düşünce tarzı, iş, ürün, hizmet, sektör ve modellerin tamamının yenilikçi bakış açısıyla geliştirilmesi gerekmektedir. Yenilikçilik, kişilerin tek başına gerçekleştirmesinden ziyade ekip olarak işbirliği ve iletişim kurmasıyla ortaya çıkmaktadır. Aradaki uyum, yaratıcı, meraklı ve açık fikirli olmak bunu destekleyen niteliktedir.

- *Gerilimleri ve ikilemleri uzaklaştırmak:* Dengesizlikler bulunan günümüz dünyasında, gençlerin ikilemler, eşitlik, özgürlük, verimlilik ve yenilik gibi konularda ustalık kazanması beklenmektedir. Bu beklentiler arasında denge kurabilmek için kimi zaman tercih yapmaları gerekecektir. Bu tercih bireyleri tek bir çözüm yoluna götürmek durumunda kalacaktır. Bu çözüm yoluna ulaşmada bütüncül bakış açısına sahip olmaları gerekmektedir. Bu sayede bireyler ve çevresindekiler toplumsal olarak güvence altında olacaklardır.
- *Sorumluluk almak:* Bu yeterlilik türü, diğer iki yeterlilik türünü kazanmada bir ön koşuldur. Yenilik, değişiklik, çeşitlilik ve belirsizliklerle başedebilmede bireyler hem kendileri için hem başkaları için çalışabilmelidir. Yaptıkları işin sorumluluğunu kabul etme potansiyeli sayesinde kişi yaptığı işlerin sonuçlarını görebilmeyi, yaratıcılığı, problem çözmeyi öğrenir. Bu yeterliliğin özünde kendi kendine tüm işleri gerçekleştirebilmeyi ifade eden öz düzenleme bulunur. Ergenlik dönemi, beyin gelişiminin de ilerlemesiyle birlikte öz düzenleme ve sorumluluk duygusunu geliştirme için fırsattır (OECD, 2018).

Görüldüğü gibi OECD Eğitim 2030 Projesi, becerileri “Dönüştürücü Yeterlilikler” başlığı altında yeni değer yaratmak, gerilimleri ve ikilemleri uzlaştırmak, sorumluluk almak şeklinde üç başlıkta ele almıştır.

2.1.5. ATC21S Beceriler Çerçevesi

21. yüzyıl Becerilerinin Değerlendirilmesi ve Öğretilmesi (ATCS), uluslararası bir projeden yola çıkılarak Cisco, Intel ve Microsoft şirketlerinin desteğiyle oluşturulmuştur. Eğitim ortamında yeni değerlendirme yöntemlerinin tasarlanması için 21. yüzyıl becerilerini işlevsel olarak tanımlamayı hedeflemektedir. (Voogt ve Roblin, 2012; Kılıç, 2022). Griffin vd., (2015)’e göre 21. yüzyıl becerileri, bu yüzyılda yaşayabilmek için gerekli olan herhangi bir beceri olarak nitelendirilebilir. ATC21S görüşünde, tanımlanan becerilerin yeni değildir. Aksine, 21. yüzyılda gereksinim duyulan ve kullanılan becerilerdir. Bu sebepten dolayı bazı beceriler tanıdık gelebilir.

ATC21S, bireylerin etkin bir şekilde sosyal hayatta yer alıp gerektiğinde sorumluluk da alabilmelerini sağlamak için gerekli çerçeveyi sunmaktadır. Bu çerçeve iletişim, işbirliği, liderlik, empati ve yarıcılık becerilerini kapsamaktadır. Aynı zamanda, topluma katkı sağlamaları ve demokratik süreçlerde de aktif rol almaları konusunda bireyleri cesaretlendirmektedir (Aydın Ceran, 2021).

ATC21S'in amaçladığı, eğitim standartlarını ve eğitimde değerlendirmeyi gelecek için geliştirirken geçmişten ders alarak hareket etmektir. Birkaç ülkeden ilgisi bulunan on iki çerçeve analiz edilmiştir. Bunun sonucunda belirlenen on beceriyi dört grup halinde kategorilendirilmiştir. Bu kategoriler aşağıda verilmiştir (Binkley vd., 2012):

- *Düşünme Biçimleri:* Yaratıcılık ve yenilik, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, öğrenmeyi öğrenmek kavramlarını içerir.
- *Çalışma Yolları:* İletişim ve İşbirliğini içerir.
- *Çalışma için Araçlar:* Bilgi okuryazarlığı ve bilgi iletişim teknolojileri okuryazarlığını içerir.
- *Dünyada Yaşamak:* Vatandaşlık, yaşam ve kariyer, kişisel ve sosyal sorumluluk kavramlarını içerir.

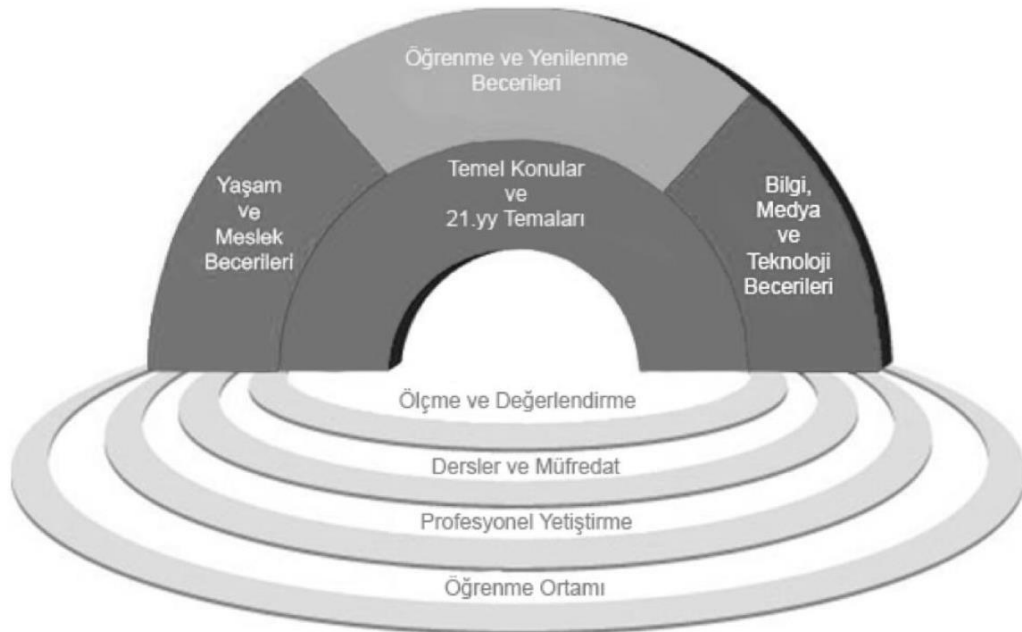
Görüldüğü gibi ATC21S, 21.yy becerilerini düşünme biçimleri, çalışma yolları, çalışma için araçlar ve dünyadayşamak kategorilerinde ele almıştır.

2.1.6. P21 Becerileri Çerçevesi

Eğitimci, eğitim uzmanları ve iş liderlerinin toplanmasıyla (P21, 2019), ABD hükümetinin özel sektörlerin de desteğini alarak 2001 yılında oluşturduğu P21 becerileri çerçevesi, çağa ayak uydurabilmek için gerekli olan becerilere göre eğitim sistemini yenilemek (Kılıç, 2022), eğitim ve iş hayatında sahip olması gereken becerilerin çerçevesini oluşturmak için (Gociaoğlu, 2021) kurulmuştur. P21 becerileri çevresine göre 21. yüzyıl becerileri üç ana başlıkta ele alınmaktadır (Trilling ve Fadel, 2009). Bu ana başlıklar öğrenme, okuryazarlık ve günlük yaşamı ele alan becerilerle ilgilidir.

Günümüzde bireyler öğrenmeyi iş birliğiyle, eleştirel ve yaratıcı düşünerek ve çevresiyle iletişim kurarak gerçekleştirmektedirler. Bu öğrenme sonucunda, bilgiyi üretebilmekte ve yalnızca bilgiyi alıcı taraf konumundan çıkmaktadırlar. Sınırlı şekilde ele alınan basılı materyallerin çok ötesine geçen okuryazarlığın bir diğer ana başlık olduğu görülmektedir. Bu sınırın ötesine geçmeyi sağlayanın ise dijitalleşme olduğu bilinmektedir. Bilgi artık ceplerde taşınabilir hale ve birçok yerde ulaşılabilir internet bağlantısı sayesinde her an her yerde de üretilebilir duruma gelmiştir. Bu durumdan kaynaklı olarak bilginin çoğalmasıyla birlikte bilgi denetimsizliği ve bilgi kirliliği ortaya çıkmaktadır. Bunlara karşı bireylerin savunma mekanizması olarak bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı becerisini kullanma ihtiyacı doğmaktadır. Tüm bu gelişmelerden bireyler, yaşamın hemen her yerinde şiddetli olarak etkinlenmektedir. Bu gelişmeler karşısında esnek, uyumlu, girişken birey olmaları için yeni becerilere ihtiyaçları olmaktadır (Çolpan Kuru, 2021).

P21 (2019b), yaşam ve kariyer, öğrenme ve yenilik, bilgi-medya ve teknoloji becerileri çerçeve becerilerinden oluşmaktadır. Şekil 1’de 21. yüzyıl öğrenme gökkuşağı modeli olarak verilmiştir.

Şekil 1. 21. yüzyıl öğrenme gökkuşağı modeli (P21, 2009)

Şekil 1’de görülen model, 21. yüzyıl becerileri merkezli öğrenme oluşturmak için ABD’de ve birçok ülkede eğitimciler ve okullar tarafından kullanılmaktadır. Çerçeveadaki tüm unsurlar, öğrencilerin tamamını 21. yüzyıla hazırlamak için kritik önem taşır. Okullar, bu becerileri merkeze alan öğrenme ortamları inşa etmek için gerekli destek sistemleriyle (standartlar ve değerlendirmeler, müfredat ve öğretim, mesleki gelişim ve öğrenme ortamları) birleşmektedirler. Bu birleşmeyle temel inşa eden okullarda eğitim gören öğrenciler, öğrenme sürecinde aktif olurlar, günümüz dijital ve küresel dünyasına daha iyi adapte olacak şekilde mezun olurlar. Bu çerçeve, tanımlanan bu hedefler için her bir öğeyi net bir biçimde temsil etmektedir. Aynı zamanda tüm bileşenleri 21. yüzyıl öğretme ve öğrenme sürecinde tamamen birbirine bağlı görmektedir (P21, 2019b).

Modelde bulunan diğer bileşenler, temel konular, disiplinler arası temalar ve P21 becerileridir. P21 çerçevesindeki temel konular İngilizce, okuma veya dil sanatları, dünya dilleri, bilim, tarih, matematik, ekonomi, sanat ve coğrafya temel konuları oluşturmaktadır. 21. yüzyıl disiplinler arası temalar ise küresel farkındalık, finansal okuryazarlık, sivil okuryazarlık, sağlık okuryazarlığı ve çevre okuryazarlığıdır. P21 çerçevesindeki 21. yüzyıl becerileri ise öğrenme ve yenilik becerileri, yaşam ve kariyer becerileri ve bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı olarak sınıflandırılmaktadır (P21, 2019c).

2.1.6.1. Öğrenme ve Yenilik Becerileri

Öğrenme ve yenilik becerileri başlığı, öğrenmeyi merkeze alan bilgi ve becerileri kapsayan dört ana kategoriye sahiptir. Dil, estetik, matematik, beşeri bilimler ve yurttaşlık bilgilerini kapsayan temel konuların yanı sıra belirli öğrenme becerilerinin de içinde olduğu becerilerin yirmi birinci yüzyılda zorunlu olduğu düşünülmektedir. Bu sosyal beceriler, dünya çapında bağlantıların, bilgi miktarının ve kullanılabilirliğinin teknolojik ilerlemelerle en üst seviyeye ulaştırıldığı, hızlı bir değişim yaşayan toplumda güçlüklerin üstesinden gelmede önemli bir yere sahiptir (Wah Chu vd., 2017).

Günden güne daha da karmaşıkleşan iş yaşamına ve sosyal yaşama uyumu sağlayan, öğrenme ve yenilik becerilerini geliştirmeyi hedefleyen becerilerdir. Bu becerileri edinmiş bireyler, karmaşık problemleri çözme yeteneğinin farkındadır. Bu karmaşık problemlere karşı özgün çözümler üretebilir, uygulayabilir, fikirlerini paylaşabilir ve işbirliği yaparak takım çalışmasına uygun davranabilirler (Aktaş, 2022). Yenilikçiliğın arttığı bu günlerde, bu becerilere sahip olmak kişilerde yılmazlığı artırır. Bu becerileri edinmiş olan kişiler, değişimlere uyum sağlar, farklı düşünceler sunar ve problemlere özgün çözümler üretirler (Akyürek, 2020). Eğer bireyler, iş hayatında başarılı olmak isterlerse bu becerileri dikkate almalıdırlar. Öğrenme becerileri sayesinde bireyler, yeni öğrendikleri bilgiyi yorumlayarak pratiğe geçirme becerisi de edinmiş olurlar (Çavuşoğlu ve Kürşat, 2020). Yenilik becerileri sayesinde de alışlagelmişin dışına çıkarak olaylara farklı pencereden bakabilme yeteneğine sahip olurlar (Girgin ve Akcanca, 2021). Öğrenme ve yenilik becerileri eleştirel düşünme ve problem çözme, yaratıcılık ve yenilikçi düşünme, iletişim becerileri ve işbirliğinden oluşmaktadır (Ünüvar, 2023).

Eleştirel düşünme, akıl yürütme, analiz yapma ve deręelendirme gibi zihinsel süreçleri kapsayan düşünme biçimini ifade eder (Akbaba ve Kaya, 2015). *Problem çözme*, bir amaca doğru ilerlerken kişinin karşısına çıkan engelleri aşabilmek için geçirdiğı bilişsel süreçleri ve bu engellere karşı bulduğı çözümleri geliştirme yeteneğini ifade etmektedir (Özgenel ve Bozkurt, 2019). Problem çözme ve eleştirel düşünme süreçlerinin erken yıllarda kazandırılması kişiyi gerçek hayata hazırlamak gibi görülebilir (Koyuncu Şahin ve Akman, 2018). Düşünme becerilerinin beraberinde, öğrencilerden zorlu yaşam koşullarına hazır olmaları, ağır iş koşullarıyla başa çıkabilmeleri, hedeflerine ulaşmaları için gereken işbirliğine girebilmeleri ve sosyal ortamlar için gerekli tüm becerileri edinmeleri beklenmektedir (Scott, 2019).

Yaratıcılık ve yenilikçi düşünme, herhangi bir konuda farklı düşünüp gidilmemiş yollardan gitmeyi ifade eder. Bu özellik halihazırda çocuklarda belirgin bir şekilde mevcuttur. Çocuğun kısıtlayıcı eğitim ortamında ya da düşüncelerine müdahalede bulunulan bir toplumda yetişmemiş olması daha aktif yaratıcı düşünme becerisine işaret eder (Koyuncu Şahin ve Akman, 2018). Yaratıcılık, yenilik yapmayı da içine alan bir beceridir. Çocuklar bu beceriyi gözlemledikleri davranışları taklit etme

yoluyla kazanmaya başlarlar. Her zaman uyguladıkları yöntemler işe yaramadığında yeni çözümler aramaya başvururlar (Scott, 2019).

İletişim becerileri dinleme, ifade etme, öykü anlatma ve düşüncelerini aktarma becerilerinin tümüdür. Çocuklar bu yolla öğrenir, kendilerini ve dünyayı tanırlar. İletişim becerileri sayesinde birçok olumlu psikososyal beceri de kazanırlar (Scott, 2019). *İşbirliği*, takım olarak çalışma, öğrenmeyi öğrenip öğrenmeye katkı yapma, sosyal medya kullanma ve empati kurma becerilerini gerektirir, işbirlikli çalışmalar sonucunda gelişebilir. Bundan dolayı eğitim ortamları bu beceriyi destekler nitelikte olmalıdır (Baştürk ve Bektaş, 2019). Çocuklar bu beceriyle arkadaşlık ilişkileri kurabilir ve onlarla çalışmalar yapabilir.

Öğrenme ve yenilik becerileri, çocukluktan itibaren edinilmelidir. Erken yaşlarda bu becerileri öğrenmek, kişilerarası ilişkileri güçlendirme avantajı sağlar (Scott, 2019). Gelecek yıllarda, sosyal etkileşimlerde daha başarılı olmayı destekleyebilir.

2.1.6.2. Yaşam ve Kariyer Becerileri

Yaşam becerileri iletişim, zaman yönetimi, stresi yönetme ve problem çözmenin dahil olduğu becerilerdir. Bu beceriler, özellikle iş hayatında liderlik vasfını geliştirmede ve takım çalışmalarını başarıyla tamamlamada bireylere kolaylık sağlar (Erten, 2020). Kariyer becerileri ise iş hayatında ihtiyaç duyulan yetkinliklerle ilgilidir. Bu beceriler arasında, uzmanlaşılacak istenen alana ilişkin bilgi ve tecrübenin yanı sıra düşünme ve problem çözme becerisi ve ekip halinde çalışma becerisi de mevcuttur. Bu becerilere sahip olan bireyler iş hayatına kolay uyum sağlar, karşısına çıkan fırsatları değerlendirir ve kariyer hedeflerine doğru ilerlerler (Korkut-Owen, 2021). Yaşam ve kariyer becerileri, bireylerin iş ve sosyal yaşamlarında başarılı olabilmeleri için gerekli becerilerdir. Bunu sağlayabilmek için, üst düzey düşünme becerilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu beceriler aşağıda açıklanmıştır (Aktaş, 2022).

Girişimcilik ve özyönetim, gelecek nesillerde bulunması gereken kazanımlardan biridir (Aral ve Arslan Kılıçoğlu, 2022). Erken yıllardan itibaren girişimcilik eğitimi alan çocuklar, yenilikçi bakış açısı kazanırlar. Bu bakış açısı girişimcilik faaliyetlerine de

sürdürülebilirlik kazandırır (Sarıkaya ve Coşkun, 2015). Ojala vd. (2021) yaptıkları araştırmada, mobil anaokulu uygulamasıyla çocuklara 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitim vermişlerdir. Çalışmaya 15 çocuk ve 15 ebeveyn katılmıştır. Eğitim sonunda ebeveyn görüşleri incelendiğinde çocukların girişimcilik becerileri ile sürdürülebilirlik yolunda işbirliği odaklı yaklaşımlarını geliştirdiği tespit edilmiştir. Öz yönetim becerisi ise çocuklarda benlik saygısının gelişimine yardımcı olur (Scott, 2019).

Sosyal ve kültürlerarası olmakla sosyal öğrenme gerçekleşir ve bireyler gelişimlerine yardımcı olan tarih ve kültürle ilgili bağlamları keşfedeler (Ponciano ve Shabazian, 2012). Sosyal beceriler empati duygusunu, davranışlarının sonuçlarını görmeyi ve başkalarının da farklı düşünceleri olabileceğini bilmeyi içermektedir. Bu beceriler çocuğun başarısı için bir ön koşul niteliğindedir. Sosyo-kültürel etkinlik yoluyla çocuklar bir şey keşfederken gelişen meraklarıyla süreç daha eğlenceli ve verimli şekilde gerçekleşir (Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016). Kültürlerarası beceriler, başkalarıyla olan benzerliklerin ve farklıların bilincinde olma halidir. Ayrıca kendi kültürünü takdir edip anlama becerisiyle birlikte diğer kültürleri de takdir edip anlamayı içerir (Scott, 2019). Bu beceri yoluyla bireylerin farklı kültürlerin eğitim sisteminden de eşit şekilde faydalanabilinmesi sağlanır. Bu sayede farklı kültürlerle saygının önemli değerlerden biri sayılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması için öncülük edilmiş olur (Aktın vd., 2015).

Sorumluluk, görev olarak üstlenilen veya verilen bir işi muhakkak sonuna kadar götürebilme ve gerekirse bunla ilgili hesap vermeyi ifade eden bir duygudur (Özen, 2015). Erken yıllarda verilen sorumluluk, çocuğun başarılı ve duyarlı bir kişilik geliştirmesinin temelini atar. Bu duygu erken çocukluk döneminde ortaya çıkar ve bu dönemde zenginleştirilebilir (Altunok Çal, 2018). Bu dönemde sorumluluk duygusu tam olarak gelişim göstermiş olmasa da gerçek bir sorumluluk duygusunun ortaya çıktığı söylenebilir (Dementiy ve Grugoleva, 2016). Bir çocuğun öğrenme sorumluluğunun olması da 21. yüzyıldaki eğitim görevlerinden biridir (Samborska, 2019).

Üretkenlik ve hesap verebilirlik, erken çocuklukta, bilişsel süreçlerden olan dikkat, odaklanma ve görevi tamamlamayla başlar. Çocuklar kendilerine “Yapboz ile oynayacağım.” ya da “Bunu başarabilirim!” gibi hedefler belirlemeyi ve planlama yapmayı öğrenirler. Oyun esnasında kurallara uygun davranmayı öğrenmek de sorumlu olmayı öğrenmenin bileşenidir. Ayrıca çocuklar daha çok bağımsız davranışlar sergileyerek ve daha az yetişkin denetimli oyun oynarken üretken ve hesap verebilir özelliklerini sergilerler (Scott, 2019).

Liderlik ve Sorumluluk becerileri, yürütme işlevleri ve sosyal becerilerle sosyal becerilere paralel olarak ilerlemektedir. Yürütme işlevi öz düzenleme, planlama, işleyen bellek ve eleştirel düşünme becerilerini kapsar. Bunlar, çocuk birinden yardım istediğinde, diğer çocukları oyununa dahil ettiğinde ya da oynadıktan sonra oyuncaklarını topladığında ortaya çıkar. Kendisine ve başkasına karşı yaptığı sorumluluk davranışının bir parçasıdır. Bir çocuk, diğer çocukların yardıma ihtiyacı olduğunda yardım çağırmaya ya da oyununa davet ettiğinde girişim gösterdiğinde, erken liderlik becerilerini sergilemiş olur (Scott, 2019).

Bireylerin hem iş hem de sosyal yaşamlarında etkili olan yaşam ve kariyer becerileri için üst düzey düşünme becerilerine gereksinim duyulduğu, bunların ise esneklik ve uyum, sosyal ve kültürlerarasılık, girişimcilik ve özyönetim, sorumluluk alma, liderlik ve sorumluluk olarak sınıflandırıldığı görülmektedir.

2.1.6.3. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri

Ülkemizde 2003 yılında ortaya çıkan ve iletişim şurasında dile getirilen media okuryazarlığı kavramı, 2004 yılında yayınlanmış olan “Eylem Planı” kısmında çalışan Medya ve Şiddet Çalışma Grubu’nun raporunda RTÜK’ün önerisiyle kendine yer bulmuştur (Kurt ve Kürüm, 2010). Kitle iletişim araçları, günümüz tüketim dünyasına uygun modeller ortaya çıkararak medya kültürünü oluşturmaktadırlar. 21. yüzyıl bireye, toplumsal hayatı sürdürebilmesi, yeni kültür oluşumunu anlayabilmesi, kendini anlatabilmesi ve bilgiye erişim sağlayabilmesi için yeni sorumluluklar yüklemiştir. Bu sorumluluklardan biri de medya okuryazarlığı becerisidir (Gündüz Kalan, 2010).

21. yüzyıl toplumunda bireyler bilgi kaynaklarının çoğalmasıyla onlara daha hızlı ve kolay erişebilmek ve kendilerine gerekli olan bilgiyi bulabilmek için bilgi, medya ve teknolojiyi aktif kullanabilme becerisini geliştirmiş olmalıdırlar. Bu gereklilik sonucunda, söz konusu beceriler daha fazla önem kazanmıştır (Günel, 2022). Bilgi, medya ve teknoloji becerileri, teknolojinin hızla gelişmesine ayak uydurabilme, teknoloji sayesinde erişim sağlanan bilgilerin doğruluğundan emin olma ve teknolojiyi doğru kullanabilme becerilerini ifade etmektedir. Teknolojinin fazla kullanılması sonucunda, bilgi, medya ve teknoloji becerileri için eleştirel düşünme becerileri de gereklidir. Günlük yaşamın karmaşıklığına uyum sağlamada da bu beceriler önem arz etmektedir. Bilgiye erişim, bilgiyi değerlendirme ve kullanma, gerektiğinde bilgiyi yönetme, medya analizi, medya ürünleri oluşturma ve teknolojiyi aktif bir şekilde kullanması öğrencilerden beklenen görevlerdir (Aktaş, 2022; Ünüvar, 2023).

Erken dönemde çocuklar, yeni beceri öğrenmek ve etrafından bilgi toplayabilmek için bilindik teknikleri uygulamalarının yanında bilgi okuyazarlığı da gösterirler. Merak duygusuyla hareket eden çocuklar, sorular sorarak bilgiyi elde etme yolunu öğrenirler. Ayrıca çocuklar erken yıllarda medya okuryazarlığı becerisi de geliştirmeye başlarlar. Gözlem yoluyla medya araçlarının nasıl kullanılacağını fark eden çocuklar, bu yolla öğrenir ve medya araçlarının kullanımını keşfederler (Scott, 2019).

Eğitimde teknolojinin kullanılıp kullanılmamasıyla ilgili bir tartışmadan ziyade tartışma konusu eğitimde teknolojinin nasıl kullanılacağı olmalıdır (Sayan, 2016). 21. yüzyılda eğitim teknolojisiz düşünülemeyeceği gibi teknoloji de eğitimden ayrı düşünülmemelidir. Görüldüğü üzere iş birliği, iletişim, bilgi, iletişim ve teknoloji okuryazarlığı, sosyal ve kültürel beceriler tüm çerçevelerde yer alan vatandaşlık becerileri olduğu söylenebilir (Altunkaya ve Çelik, 2021). Bu bağlamda 21. yüzyılda eğitim konusunu detaylı incelemek gereklidir.

2.2. 21. YÜZYILDA EĞİTİM

Teknolojik gelişmelerle birlikte 21. yüzyılda dijital dönüşüm hızlı bir şekilde ilerlemektedir (Akyol ve Aşkar, 2022). Eğitim alanına da yansıyan bu dönüşümün

etkileri oldukça belirgindir. Eğitim anlayışı gelenekselden dijitalleşmeye doğru evrilmiştir. 21. yüzyılda eğitim, hızlı ilerleyen teknoloji, küreselleşme, iş gücü ihtiyaçlarının değişmesi ve yükselen bilgi ekonomisi gibi faktörlerden etkilenecek şekilde değiştirmiştir. Öğrenciler, bu dijitalleşmeyle birlikte hem öğrenme süreci boyunca etkileşim halinde olurlar hem de kavramları daha kolay anlarlar (Uçak ve Erdem, 2020; Harbelioğlu ve Güreli, 2022). Aynı zamanda bu dönemdeki eğitim anlayışı öğrencileri bilgiyi ezmerlemeye değil bilgiyi öğrenip uygulamaya hale getirmeye sevk eder. Öğrenciler yalnızca yazılı bilgi kaynaklarını değil teknolojik araçları da kullanarak eğitim alırlar (Çiftçi vd., 2021).

21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesiyle ilgili çalışmalar günden güne daha da önemli hale gelmiştir (Düzgüner vd., 2021). 21. yüzyıl becerilerine odaklanan eğitimciler, günümüz çocuklarının gelecekteki iş hayatına hazır olmalarını sağlamaktadırlar. Problem çözme, iletişim ve analitik düşünme gibi becerilere önem vererek öğrencileri geliştirmektedirler (Arslan, 2022). 21. yüzyıl eğitimi yalnızca öğrencilere bilgi aktarımını amaçlamaz onların eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini de amaç edinir. Bu amacın gerçekleşmesi ancak teknolojinin sunduğu imkanlar sayesinde gerçekleştirilebilir (Uçak ve Erdem, 2020). Tüm dünyada teknolojik ilerlemenin eğitim ortamlarına yansımından, okula gitme oranının artmasına kadar birçok alanda eğitimde reform meydana gelmektedir (Atik ve Yetkiner, 2021).

21. yüzyılda meydana gelen hızlı değişim, eğitim alanında da birçok değişimi zorunlu hale getirmiştir. Özellikle Covid-19 salgınından sonra yüzyüze eğitim aksaklığı yaşamış ve yerini uzaktan eğitim almıştır. Bu süreçte hem öğrencilerde hem de öğretmenlerde becerilerin önemi belirgin hale gelmiştir. Bireylere eğitim yoluyla kazandırılacak günümüz çağında ihtiyaç duyulan ve kullanılması gereken bu beceriler 21. yüzyıl becerileri olarak isimlendirilmektedir (Tunagür ve Aydın, 2021; Uyar ve Çiçek, 2020).

Bilim ve teknolojiye yaşanan değişim ve gelişimlerin bireyde karşılık bulabilmesi için eğitim sistemi sürekli yenilenme içinde olmalıdır (Yalçın İncik, 2020). Nitelikli insan ihtiyacını karşılayabilmek için eğitim sisteminde bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerde farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması da yer almaktadır (Karataş,

2021). Dijital teknolojiler, bu eğitimin iyileştirilmesi için yapılan çalışmaların bir bölümünü oluşturmaktadır. Eğitim alanında yapılan inovasyon çalışmaları bir zorunluluktur. Ülkemizde son yıllarda eğitimde dijital teknoloji kullanımı alanında yapılan en kapsamlı çalışmaların başında FATİH projesi ve EBA gelmektedir (Ünüvar, 2023). Sadece 21. yüzyılın mesleki zorluklarına hazır olan bireyler, onlara uygun bir şekilde cevap verebilir. Eğitim sisteminin ön koşulu olarak erken çocukluk ve okul öncesi eğitim, net bir kalkınma stratejisine sahip ve sistematik bir eğitim politikası olan her toplum için önceliklidir (Ljubetić, 2012).

Okul öncesi dönem, temel becerilerin gelişimi ve çocukların dünyayı keşfettikleri dönem olduğundan kritik bir dönem olarak nitelendirilir (Alan, 2020). Eğitimin de temeli olan okul öncesi dönem, 21. yüzyıl becerilerinin temelini atılması açısından oldukça önemlidir. Dolayısıyla 21. yüzyıl becerilerini, okul öncesi eğitimde ayrıntılı olarak ele almak yerinde olacaktır.

2.3. OKUL ÖNCESİNDE 21. YÜZYIL BECERİLERİ

P21 becerileri çerçevesi tarafından çocukların erken yıllardan itibaren 21. yüzyıl becerilerinin sadece okul hayatına başlarken değil günlük hayatta da ihtiyaçları olacağından bu becerilerin deneyimlerle birleştirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu birleşime dair stratejiler geliştirmek ve erken öğrenmeyi desteklemek için P21 becerileri erken öğrenme çerçevesi hazırlanmıştır. Erken öğrenme çerçevesinin amacı, yetişkinlere erken çocukluk dönemindeki bireylere rehberlik ederken pratiklik kazandırmaktır. Hazırlanan yönergelerin okul gibi resmi ortamlarda ya da ev gibi resmi olmayan ortamlarda kullanılması mümkündür (P21, 2019d).

Çocukların gelecekte karşılaçacakları zorluklara hazırlanmaları için erken yaşlar kritik öneme sahiptir. Erken yaşlarda çocuklar, öğrenmek için meraklı ve heyecanlıdırlar. Doğal olarak gelen bu merak ve heyecanı teşvik edecek ortamı hazırlamada ebeveynlerin de sorumluluğı vardır. Beynin en fazla esnekliğe sahip olduğu dönem 0-5 yaş arasındır. Erken yaşlarda çocuğun ebeveynleri ve diğler yetişkinlerle yaşadığı deneyimler beyin gelişiminde önemli etkiye sahiptir. Çocukların 21. yüzyıl

becerilerini öğrenmelerine yardımcı olacak on strateji mevcuttur. Bu stratejiler aşağıda sıralanmıştır (P21, 2019e):

- Çocuk merkezli yaklaşım
- Çocuğa bütünsel bakış açısıyla yaklaşım
- Oyun temelli öğrenme
- İşbirlikçi öğrenme
- Uygulamalı ve teknolojik etkinliklerin bütünleştirilmesi
- Esnek yaklaşım
- Farklılaştırılmış yönerge
- Süreç odaklı değerlendirme
- Tutarlılık
- Öğrenme alanlarının bütünleştirilmesi.

P21 becerileri erken öğrenme çerçevesine benzer olarak ülkemizde 21. yüzyıl becerileri okul öncesi eğitim program kapsamında dikkate alınmaktadır.

MEB Okul Öncesi Eğitim Programı ve 21. yüzyıl Becerileri, çocukların gelişimine önemli katkılar sağlamaya yöneliktir. Bu program, çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal becerilerini destekleyerek onları geleceğe daha iyi hazırlamayı amaçlar (Zelyurt ve Osmanoğlu, 2022). MEB'in Okul Öncesi Eğitim Programı, çocuklara sadece akademik bilgi değil aynı zamanda problem çözme, iletişim becerileri gibi 21. yüzyıl gereksinimlerini de kazandırmayı hedefler. Bu sayede çocuklar, hayatları boyunca ihtiyaç duyacakları becerileri erken yaşta edinirler (Polat vd., 2021). Fakat eğitim programlarının tüm becerileri kapsadığı her zaman söylenemeyebilir. Örneğin Tuğluk ve Özkan (2019) yaptıkları araştırmada 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının 21. yüzyıl becerileri açısından analizini yapmış ve sosyal-duygusal, bilişsel ve dil becerileri alanlarında 21. yüzyıl becerilerine yönelik tüm kazanımlar içersinde %25,9 oranında bir yere sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

Özellikle teknolojinin hızla ilerlediği günümüz dünyasında, MEB Okul Öncesi Eğitim Programı ve 21. yüzyıl Becerileri kavramları üzerinde durulması gereken bir konudur (Çetin ve Çetin, 2021). Gelişim alanlarının ve öğrenme süreçlerinin tümünde 21.

yüzyıl becerilerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi bakımından (Yıldırım, 2022) özellikle de günümüzdeki okul öncesi dönem çocuklarının 2040 yılında işgücüne katılacakları göz önüne alınacak olursa (Tutkun, 2023) erken çocukluk dönemi önem taşımaktadır. Güncellenmiş olan okul öncesi eğitim programının temel özelliklerinde, 21. yüzyılın ihtiyaç duyduğu birey modelini geliştirmeyi desteklemede en etkin çerçeve olmasının önemi üzerinde durulmuştur. 21. yüzyılda ihtiyaç duyulan problem çözme, eleştirel ve yaratıcı düşünme, iş birliği yapma, iletişim, sorumluluk ve üretkenlik becerilerine sahip bireyler yetiştirmeyi hedefleyen programların ham bilgiyi veren bir yapıdan daha çok öğrenmenin kendisini ölçüt edinen düşünce biçimine sahip olması gerektiğine değinilmiştir (Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, 2024). Bu becerilere eğitim programında yer verilmesi yalnızca Türkiye’de değil dünya üzerindeki birçok ülkede yaygındır (Kol ve Tunçeli, 2022).

21. yüzyıl becerilerinin erken çocukluk döneminden başlayarak kazandırılmasının önemine, yayınlanan OECD raporlarının her birinde ve bununla ilgili çalışmalar yapan diğer platformlar tarafından da defalarca değinilmiştir (Yeniay Üsküplü, 2020). Bu dönem çocuklarında doğal olarak var olan merak ve heyecanın zemin hazırladığı öğrenme deneyimleri ve uygun ortamlar oluşturma sorumluluğu olanlardan biri de ailedir. Çocukları geleceğe hazırlamak için desteklenmesi gereken yalnızca akademik beceriler değildir. Bunların yanı sıra 21. yüzyılın gerektirdiği eleştirel düşünme, işbirliği, iletişim, yaratıcılık, teknoloji okuryazarlığı ve sosyal-duygusal becerilerinin de desteklenmesi gerekmektedir. Bu becerilerin gelecekte etkili bir şekilde kullanabilmesi için erken çocukluk döneminde desteklenmeye başlanarak (P21, 2019a) diğer kademelerde de desteklemeye devam edilmesi gerekmektedir (Simsar vd., 2022). Okul öncesi dönemde 21. yüzyıl becerileri öğrenme ve yenilik becerileri, yaşam ve kariyer becerileri, medya ve bilgi teknoloji olarak ele alınabilir.

2.4. İLETİŞİM

İletişim, bilgi, düşünce, duygu ve beceri gibi bireylerin kullandığı yetilerin simgelerle ifade edilmesine denir (Gönenç, 2014). İletişim, toplumu biçimlendirmede temel oluşturmalarının yanı sıra birey iletişim yoluyla diğer bireylerle iletişim kurarak toplumun bir üyesi haline gelmektedir (Şahin ve Aral, 2012). Kişilerarası ilişkilerde

vazgeçilmez yeri olan iletişimin özelliklerinin yetişkinler tarafından bilinmesi, farklı yaş gruplarıyla iletişim kurarken dikkat edilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak yetişkinler, çocuklarla kurdukları iletişimde dikkatli olmalı ve çocuklara özenle yaklaşmalıdırlar (Meriç ve Meriç, 2020).

Toplum içinde yaşayan ve başka canlılarla da ilişki kurması gereken her varlığın iletişim sistemine ihtiyacı bulunmaktadır. İnsanlar, yaratılış gereği ve sosyal ortamlarda bulunma özelliklerinden kaynaklı iletişim olgusunu en aktif kullanan canlılardır (Üçok, 2014). İletişim, doğumdan itibaren başlar ve yaşam süresince devam eder. Süreç boyunca devam eden iletişim, çift yönlü yapıya sahiptir. İletişimin olumlu seyredebilmesi ise bu çift yönlülüğün sürekli olarak devam etmesine bağlıdır. Bu süreklilik için bireyler çevreleriyle olumlu ilişkiler kurarlarsa iletişim sürdürülebilir hale gelmiş olur (Yılmaz Demirel ve Çoban, 2023).

Çocuklar, anne-babaları ile etkileşim kurdukları esnada iletişim becerisini öğrenmeye başlarlar. Bu beceriyi akranlarıyla kurdukları iletişim sayesinde ilerletme şansına da sahip olabilmektedirler (Göktaş, 2015). İletişimin var olabilmesi için birbirlerine yönelik davranışları, birbirleriyle anlamlarını paylaşmaları gerekmektedir (Görgün-Baran, 2004). İletişim sürecinin daha anlamlı kılınması adına iletişim sürecinin temel öğelerini ve işlevlerini detaylandırmak gerekir.

2.4.1. İletişim Öğeleri

İletişim sürecinin öğeleri kaynak, mesaj/ileti, hedef, kanal/oluk ve dönüt/yansıma (geri bildirim) şeklinde ele alınabilir (Aytekin, 2021; Çetinkaya, 2017; Güven, 2016; Yüksel, 2019).

Kaynak: Mesajı gönderen tarafa iletişim sürecinde kaynak adı verilmektedir. Kaynak, bu süreçte iletişimi başlatan konumundadır. Sürecin en başında kaynak, karşı tarafa göndermek istediği iletiye yönelik, kendinin ve alıcının anlayacağı şekilde kodlama yapar (Özveren, 2021; Topal vd., 2023; Tuna, 2014). Kaynak, kişi ya da grup farketmeksizin davranış değişikliği oluşturmayı hedefler ve bu amaç doğrultusunda süreci başlatır (Aytekin, 2021).

Mesaj: İletişimin gerçekleşebilmesi için buna uygun bir mesaj oluşturmak gerekir. Mesaj ya da ileti, kaynağın aktarmış olduğu sembolik kodların ifadesidir (Tuna, 2014). Mesaj karşı tarafa birçok biçimde iletilebilir. Yüz yüze iletilen ve ses dalgalarının kullanıldığı tür, birincil mesaj türüdür. Bununla birlikte jest ve mimiklerin kullanıldığı, sözün olmadığı mesajlar yeri geldiğinde sözlü olandan daha tesirli olabilmektedirler. (Gönenç, 2014). Bu noktada önemli olan, kaynağın ve alıcının benzer şekilde algılayacağı simgelerden oluşan bir iletinin nitelikli olabileceğidir (Topal vd., 2023).

Hedef: Kaynağın iletiyi göndermiş olduğu adrese denir. Hedef olarak adlandırılan alıcı, kişi, kurum ya da bir kuruluş olabilir (Tuna, 2014). Hedefin olmadığı bir iletişimden bahsetmek mümkün değildir. İleti, ister yazılı ister sözlü olsun muhakkak bir alıcı tarafından dinlenmeli veya okunmalıdır (Aytekin, 2021). Kaynak, iletiyi hedefe ulaştırmada hedefin özelliklerine göre hareket etmesi gerektiğini unutmamalıdır (Gönenç, 2014). Hedef ise kaynaktan gelen mesajları alır ve uygun gördüklerine cevap verir. Alıcı, kodu açtığında ve dönüş sağladığında iletişim gerçekleşmiş olur (Topal vd., 2023).

Kanal: Kaynak, iletişim sürecini başlattığı anda mesajı hedefe ulaştırabilmek için bir araca gereksinim duyar (Göçmenler, 2023). Bu süreçte, kaynak kendi amaçlarından yola çıkarak mesajı için bir yöntem, teknik ya da araç gereç seçer. Bunlara kanal adı verilmektedir. Mesajları alan ve alıcısına iletmekle yükümlü olan, basılı ve sesli fiziksel araçlar bu kapsama girmektedir (Gönenç, 2014; Özveren, 2021).

Geri bildirim: Kaynak ile hedef arasında geçen bilgi akışı olarak tanımlanabilmektedir. Geri bildirim, alıcının mesajı anlayıp anlamadığını, nasıl anladığını ya da yorumladığının hedefe bildirilmesine imkan vermektedir (Tuna, 2014). Bu öge sayesinde, hedefin verdiği tepki ölçülerek gönderilen iletilerle ilgili ne düşündüğü, kabul edip etmediği ya da iletinin başarılı olup olmadığı konusunda bilgi edinnilir. Kaynak, bu bilgi neticinde mesajını tekrar biçimlendirebilir (Gönenç, 2014).

Öğelerin birleşimiyle kurulan iletişim sürecinin aynı zamanda farklı türleri bulunmaktadır. İletişim öğelerinin kullanıldığı bu süreçte iletişim türleri de önemlidir.

2.4.2. İletişim Türleri

İletişimi türlere ayırırken farklı ölçütler kullanılabilir. Kullanılan simge biçimi bakımından iletişimi sözlü, sözsüz, yazılı ve görsel, (Güngör, 2022) ilişkiler bakımından kişisel, kişilerarası, örgütsel ve kitlesel olarak (Jakupova, 2023) sınıflandırmak mümkündür.

Sözlü iletişim, bireylerin duygu, düşünce ve bilgilerini ifade yoluyla başkasına aktarmasına denir. Bu iletişim türünde dil olmazsa olmazdır (Göçer ve Kurt, 2020; Tüfekçi, 2023). Aynı dili konuşan bireyler başka bireylerle etkili bir biçimde iletişim kurma imkanı bulabilirler. Anında geri sağlamanın yanı sıra bireyler arasında bağ kurulmasına da olanak tanınması bakımından avantajlı bir iletişim türüdür (Toptan Uzunçarşılı vd., 2022). Günlük yaşamda en sık kullanılan (Topal vd., 2023) ve en etkili iletişim türüdür (Üçok, 2014). Bireylerin karşılıklı diyalog kurması, tartışabilmesi ve grup olarak konuşmalar bu iletişim türüne örnek olarak verilebilir (Özveren, 2021).

Sözsüz iletişim, sözcüklerin kullanılmamasına rağmen güçlü bir ileti oluşturulmasına imkan sağlayan iletişim türüdür (Tuna ve Antalyalı, 2024). Bu iletişim türünde jest, mimik ve ses tonlaması gibi etkenler temel oluşturur. Kişiler, duygu ve düşüncelerini aktarmak için kelimeler yerine bedenlerini kullanırlar (Altın, 2023; Fidan, 2019; Sarı, 2021). Sözsüz iletişim, iş görüşmesi, sunum, topluluk önünde konuşma ve sosyal etkileşim gibi durumlar sırasında etkili hale gelmektedir (Altın, 2023). Sözsüz iletişim becerilerinin iyi olması, bireyler arasındaki etkileşimi olumlu etkiler ve karşılıklı duyguların daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir. Bundan dolayı hem iş hayatında hem de sosyal hayatta başarılı olmak isteniyorsa sözsüz iletişime dikkat edilmelidir (Çakmak ve Kazan, 2023).

Yazılı iletişim, kelime ve semboller kullanılarak gerçekleşen eylemdir. Kişiler bu iletişim türünde e-posta, mesaj, not ve diğer yazılı metinlerden birini kullanırlar (Dündar vd., 2023; Öztürk, 2023). Yazılı iletişim, daha hızlı ve etkili olduğu için günden güne daha önemli hale gelmektedir (Fidan, 2019; Işır vd., 2021). Doğru kelime seçimi, ifadelerin net olması ve doğru anlamı aktarabilmek yazılı iletişimin başarılı olabilmesi için kriterlerdir (Batu ve Yanık, 2021).

Görsel iletişim, kişiler arasındaki duygu, düşünce ve bilgilerin görsel ifadeler yoluyla aktarılmasına denir. Görsel iletişim türünde yazı yerine görsel, grafik veya videolara yer verilerek iletişimin daha etkili bir biçimde gönderilmesi amaçlanır (Eker ve Aktaş, 2023). Bu sebeple, bu iletişim türü dijital dünyada çok önemli yer almaktadır. Sosyal medya araçlarından pazarlama kampanyaları da dahil birçok alanda görsel kullanımı gittikçe yaygınlaşmaktadır (Abed ve Akçi, 2023; Yavuz, 2020).

Kişisel iletişim, içsel ya da öz-iletişim olarak da isimlendirilir. Bu iletişim türünde, birey iletileri kendi içinde üretir ve dışı vurmadan kendine iletmesine denir. Hem alıcı hem de kaynak konumunda kendisi vardır. Başka kişilerle iletişim kuramayan birey, kendi içinde bu iletişim ihtiyacını karşılamaya çalışır. Bireyin kendi içsel durumunu da içine alan psikolojik bir durum olarak sağlıklı bir iletişim kurabilmesi, çevresine karşı olan iletişimini de etkiler (Alkan ve Kul, 2005; Tutar ve Yılmaz, 2005).

Kişiler arası iletişim, birden fazla kişinin karşılıklı olarak mesajları birbirlerine iletme süreci olarak ifade edilebilir. Kişilerin birbirleriyle yüz yüze diyalog kurdukları anlarda ortaya çıkar. karşılıklı yüz yüze konuştukları anlarda gerçekleşir (Baltaş ve Baltaş, 1994; Dökmen 2008). Kişilerarası iletişim, en sık kullanılan iletişim türü olarak nitelendirilebilir. Günlük yaşamda biriyle iletişime geçmek, bu iletişim türünün gerçekleştiğine işaretler. Kaynak ve alıcı sayısı çoğalsa da iletişim türünün adını değiştirmemektedir (Forman ve Argenti, 2005).

Örgütsel iletişim, örgüt içindeki etkinliklerle ilgili, örgütün amaçlarını doğrudan ya da dolaylı olarak içinde bulunduran örgütün içinde ya da dışında gerçekleşebilen iletişim türüdür. Örgütlerin faaliyet süreçlerinde açık olunmasını, başarı elde etmesinde etkili olabilmesinin önünü açmaktadır (Grint 1997; Tutar ve Yılmaz, 2005).

Kitle iletişimi, bilgi, sembol ve hedeflerin üretilip geniş kitlelere iletilmesini sağlayan ve aynı zamanda bu iletilerin insanlar açısından yorumlanma sürecini ifade eder. Bu iletişim türünün gerçekleşme sürecinde kaynak ve alıcı arasında kullanılan araçlara kitle iletişim aracı denmektedir. Ulaştığı kitlenin geniş olması açısından etkinliği ve önemi çok fazladır. Son zamanlarda teknolojik gelişmelerin de etkisiyle bu iletişim türünün önemi daha da artmaktadır (Alkan ve Kul, 2005; Dökmen, 2008).

Toplum olabilmenin ön koşulu iletişim kurmaktır. Toplumun ise en küçük birimi ailedir. Toplumda olduğu kadar aile içinde de iletişime ihtiyaç duyulmaktadır.

2.5. AİLE İÇİ İLETİŞİM

Bireylerin kendini ve dış dünyayı algılayabilmesi için iletişim kurması gerekmektedir. Aile içi iletişim, anne-babaların birbiriyle, anne-babaların çocuklarıyla ve çocuğun diğer kardeşleriyle kurduğu iletişime denir (Şahin ve Aral, 2012; Tüfekçi, 2023; Yılmaz, 2022). Aile içi iletişim, çocuğun gelişimi ve eğitimi için çok önemlidir (Canpolat, 2019). Aile içi iletişimde çocuk bir birey olarak kabul görürse ve iletişim sürecine dahil edilirse olumlu benlik saygısı kazanır (Şahin ve Aral, 2012). Aile içindeki iletişim iyi olduğu takdirde özellikle çocuğun sorununu anlamada avantaj sağlar (Yılmaz, 2022). Tam tersi iletişimin iyi olmaması halinde çocukta saldırganlık, içe kapanıklık ve sağlıklı iletişim kuran bir yapı oluşur. Bundan dolayı çocuğu olumlu bir atmosferde yetiştirmek, onda güven duygusu oluşturmak ve başkalarıyla sağlıklı iletişim kurmasına olanak vermek için aile içinde kurulan iletişime dikkat etmek gerekmektedir (Öztürk, 2023).

Sağlıklı iletişimin olduğu ailede, bireyler birbirine değer verir, birbirlerini oldukları gibi kabul eder, duygu ve düşüncelerini de doğrudan açık bir biçimde birbirlerine aktarırlar (Üstün, 2020). Aile içi iletişimde kendini açma unsuru da bir o kadar önemlidir. Kendini açma, bireyin kendisine ait tüm özelliklerini kendince uygun gördüğü başka bireylere sözlü veya sözsüz olarak paylaşmasına denir (Çetinkaya, 2018). Çocuklar erken yıllarda herhangi bir sorgulama yapmadan gözlemledikleri davranışları örnek alır ve uygulamaya koyarlar. Karşılıklı anlayış ve sağlıklı iletişimin temel alındığı bir ailede büyüyen çocuk, o şekilde iletişim kuracaktır (Küçükali, 2018). Bu bağlamda ebeveynlerin etkili iletişim becerileriyle donatılmış olması ve bu becerileri etkili kullanabilmesi çocuğu olumlu yönde desteklemelerinde faydalı olabilir (Kazan ve Sarısoy, 2021).

Aile içi iletişim şekillerinden biri de ebeveyn çocuk arasındaki iletişim şeklidir. Yetişkin ve çocuk iletişimi diğer iletişim türlerinden daha farklı ve daha hassastır. Çocuk iletişim kurduğu kişiyi ana olarak gördüğünden daha dikkatli davranmak

gerekir. Ebeveynin birincil bakım veren rolünden dolayı bu konuda çocuğuna karşı sorumluluğu bulunmaktadır.

2.5.1. Ebeveyn-Çocuk İletişimi

Ebeveynin çocuğuyla arasındaki iletişim, nesiller arasındaki en birincil aile içi ilişkidir. Çocuklar dünyaya geldikten çok kısa bir süre sonra, ebeveynlerine ihtiyaç duyarlar. Eşler birbirlerini seçebilirken çocuklar ebeveynlerini seçemezler. Bu sebepten ebeveynler, çocukları üzerinde daha derin izler bırakırlar. Çocuklar ise ebeveynlerinin hayatını büyük ölçüde değişime uğratar. Bu ve bunun gibi birçok sebeple ebeveyn-çocuk arasındaki iletişim pek çok çalışmada kendine yer bulmuştur (Segrin ve Flora, 2011).

İletişimi öğrenmenin kökeni çocukla ebeveyn arasında kendiliğinden gelişen yakın ilişkide gizlidir. Bu bağlamda iletişim sorunlarının büyük kısmının temelinde, bu ikili ilişkideki yokluklar veya eksikliklerin olması büyük bir ihtimaldir (Julien, 2016). Bu iletişim sürecini tam olarak anlamlandırabilmek için ebeveyn çocuk iletişimine etkisi olan olumlu ve olumsuz etkenlere değinmek gerekmektedir.

2.5.1.1. Ebeveyn-Çocuk İletişimini Destekleyen Unsurlar

Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergilediği davranışlarda, iletişim kurarken ne söylediklerinin beraberinde nasıl söylediklerine de dikkat etmeleri önemlidir (Kahraman ve Alemdar, 2021). Sosyal varlık olarak nitelendirilen insan, günlük yaşamda sürekli başkalarıyla iletişim halindedir. Bu esnada duygu ve düşüncelerini aktarmada iletişimi kullanmaktadır. İletişimin etkili olabilmesi için iletişim engellerinin kaldırılması gerekmektedir (Yılmaz, 2022).

Aile içinde iletişimin sağlıklı olması için ailedeki herkesin iletişim becerilerini taşıması gerekir. Öncelikli olarak bireyler birbirlerini dinlemeli, duygularını paylaşmalı, problemlere karşı hassas olmalı, ortak paylaşımda bulunmalı ve ortak hareket etmelidirler (Küçükali, 2018). Ebeveyn-çocuk iletişimini destekleyen unsurlar kabul, dinleme, empati, ben dili ve eylem dili olarak ele alınabilir.

Kabul, çocuğun duygularına yönelik onaylama ve duygularını destekleme anlamına gelmektedir. Ebeveynler, çocukların duygularını kabul ettiğinde özgüven gelişimine destek olurlar. Kabul kavramı, ebeveynlikte önemli rol oynamaktadır. Bu kavram çocukların daha mutlu olmalarına katkı sağlar (Karaduman, 2021).

Dinleme, iletişim sürecinde yer alan iki boyuttan biridir. İletişim sürecinde dinleme ve tepki verme olarak iki boyut bulunmaktadır. Öncelik duyma aşamasındadır. Ayrıca dinlemek ve duymak aynı anlama gelmemektedir Duymak, herhangi bir dikkat ve çaba gerektirmemektedir. Kendiliğinden gelişen pasif bir etkinliktir. Dinlemek ise aktif bir etkinlik olmakla beraber kişinin bilinçli çaba gerektirir (Petress, 1999; Price, 1991). Etkin bir dinleme sürecinde hem sözel hem de sözel olmayan davranışlar yer alır. Konuşmacıyla göz teması kurulmalı ve onu anladığına dair beden hareketleriyle dinlendiği mesajı verilmelidir. Kişilerarası iletişimde etkin dinleme becerisi, oldukça önemli bir yere sahiptir (Yüksel Şahin, 2014).

Empati, kişinin kendisini karşısında bulunan kişinin yerine koyup onun duygularını doğru bir şekilde anlaması olarak ifade edilmektedir (Çetinkaya, 2018). Empati yalnızca karşı tarafı anlamak için kurulmalıdır. Karşısındakinin yerine kendini koymak, empatinin anlamını karşılamamaktadır. Böyle bir durumda kişi kendi duygularını hiçe saymış olur. Bu da kişilerarası iletişimin olumsuz ilerlemesine sebep olur (Küçükali, 2018). Empati kurabilmek aile içinde daha anlaşılır, daha anlayışlı ve paylaşımcı olmayı sağlar. Hoşgörülü ve sağlıklı bir iletişim için empati elzem görülmektedir (Öztürk, 2023).

Ben dili, bilhassa olumsuz duygular yaşandığında kişiye karşı, önce davranışın veya durumun tanımlanmasıyla bu davranış ve durumdan nasıl etkilendiği söylendikten sonra ne hissettirdiğinin belirtilmesine dayalı olan dil biçimidir (Küçükali, 2018). Ben dili, karşıdaki kişiyi suçlamadan ve küçümsemeden, o anki konuya dair hissedilenlerin karşı tarafına iletilmesidir (Yüksel ve Şahin, 2014). Örneğin; bir baba kendi konuşurken çocuğu sözünü keserse “bu şekilde sözümün kesilmesi beni rahatsız eder” dediğinde ben dilini kullanmış olur (Meriç ve Meriç, 2020).

Eylem dili, iletişimde kullanılan üç dil biçiminden (sen dili, ben dili, eylem dili) birisidir (Güneş, 2015). Çocuklarla iletişimde kullanılan dilin her zamankinden farklı özellikler taşıması gerekmektedir. Eylem dili olarak nitelendirilebilecek bu dil biçiminde, ben ya da sen vurgusundan ziyade davranışa vurgu yapılmaktadır. Örneğin, arkadaşının oyuncağını izinsiz alan bir çocuğa, “başka birinin eşyasını izin alarak kullanmak daha doğru bir davranıştır demek” iletişimde esas olmalıdır (Meriç ve Meriç, 2020).

Ebeveyn-çocuk iletişimini destekleyen unsunlar yanında iletişimi engelleyen unsurların da bilinmesi, iletişimi olumlu yöne evrilmesi konusunda rehberlik edecektir.

2.5.1.2. Ebeveyn-Çocuk İletişimini Engelleyen Unsurlar

İletişimde engel bulunması, iletişimin etkili bir şekilde gerçekleşmemesine denilmektedir. Karşı tarafta bulunan kişiyle bağ kuramamak, etkin dinlememe ve anlamamanın sebep olduğu ön yargılı yaklaşım, aynı dili kullanmama sebebiyle iletişim kuramama, öfkeli davranış sergileme, teknolojik nedenler ve daha pek çok olumsuzluklar iletişim engelleri olarak sıralanabilir. İletişim yaklaşımları insandan insana değişiklik gösterebilmektedir. Aile içinde bile her bireyin kendine has bir iletişim biçimi bulunmaktadır. Bazı bireyler daha açık iletişim kurarken bazıları kapalı iletişim biçimini tercih edebilir. Bu durum iletişimde yanlış anlamalara ve anlaşmazlıklar çıkmasına sebep olabilir (Öztürk, 2023).

Bir iletişim biçimi olan sen dili, kişide yeniden konuşma isteğinin önüne geçer. Bunun sebebi suçlayıcı ve küçük düşüren iletiler taşımasıdır. Kişi anlaşılmadığını düşünür ve kendini suçlu hisseder (Küçükali, 2018). 4-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin, çocuklarında istenmeyen davranışla karşılaştıklarında çocuklarını uyarmak ve istenmeyen davranışı değiştirmek için nasıl iletiler kullanıklarını incelemeyi amaçladıkları araştırmada ilk dört istenmeyen davranışla karşılaştıklarında en çok sen dili iletilerini kullandıkları bulunmuştur (Tepeli, 2013). Oysa sen dili ifadeleri, iletişimde engel oluşturan unsurları barındırmaktadır.

İletişimin asıl amacı, mesajın anlaşılması ve düşünceleri dinleyiciye ulaştırmak ve karşıdakini anlayabilmek için etkin dinleme yapmaktır. Ancak bu süreç işlerken bazen engellerle karşılaşılabilir. İletişimin önünde ortak bazı engellerden bahsetmek mümkündür. Bunlar; yanlış anlaşılan kelimeler, hedef ve kaynağın kişisel-duygusal gereksinimleri, bireyin karşıdakinin söylemlerini kendi açısından yorumlaması, etkin dinlememe, geri bildirim yapmama ve ikili ilişkinin durumu gibi engellerdir (Vavra, 1957). Aile içi iletişimde bulunmayı engelleyen diğer unsurlar ise şu şekilde sıralanabilir (Gordon 1997'den akt: Elkin, 2016):

- Emir vermek
- Yönlendirme yapmak
- Uyarlamak
- Gözdağı vermek
- Ahlak dersi vermek
- Öğüt vermek
- Çözüm ve öneri getirmek
- Nutuk çekmek
- Yargıda bulunmak
- Eleştiri yapmak
- Suçlamak
- Aynı düşüncede olmak
- Ad takmak
- Alay etmek
- Tanı koymak
- Duyguları paylaşmak
- Sorgulamak
- Sözünden dönmek
- Oyalamak
- Konuyu saptırmak

Ebeveyn çocuk iletişiminin sağlıklı olması, anne-baba tutumlarına, anne-baba-çocuk arasındaki sevgiye, etkileşimin tutarlı olarak ilerlemesine, çocuğa verilen değer ve

ayrılan zamana, kardeşler arasında yapılan ayrıma (Öztürk, 2012), iletişim engellerini fark edip bu engelleri kullanmayı azaltmaya, onun yerine olumlu iletişim becerilerini kullanmaya (Keski ve Aykaç, 2014) ve ebeveynin çocuğa göndermiş olduğu mesajın doğru anlaşılmasına bağlıdır. Aksi takdirde ebeveyn-çocuk iletişimi zarar görecektir. Bu durumu önlemek isteyen ailenin çocuğun gelişimini bilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra ebeveyn, tek taraflı iletişimden kaçınmalıdır (Sağlam, 2017)

BÖLÜM 3

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın tipi, araştırmanın yeri ve tarihi, çalışma grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi, araştırmanın etik yönü, araştırmanın sınırlılıklarıyla ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. ARAŞTIRMANIN TİPİ

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel modelde tasarlanmıştır. Korelasyonel araştırma, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve neden-sonuçla ilgili ipuçları elde etmek amacıyla yapılır (Büyüköztürk vd., 2021). Korelasyonel araştırmada amaç, değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek ve eğer bir ilişki varsa regresyon denklemi için öngörülerde bulunmaktır. İki değişkenli korelasyonel çalışmalarda, iki değişken arasındaki ilişki ölçülür (Özdemir ve Doğruöz, 2020). Mevcut araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının 21. yüzyıl beceri düzeyleri ve ebeveynin çocuğuyla iletişim düzeyi bağımlı değişken, çocuk ve aileye ilişkin değişkenler ise bağımsız değişkenleri oluşturmaktadır.

3.2. ARAŞTIRMANIN YERİ VE TARİHİ

Bu araştırma, Bursa ili Osmangazi, Yıldırım ve Gürsu ilçelerinde 2022-2023 eğitim-öğretim yılında yürütülmüştür. Veriler, Şubat-Nisan ayları arasında üç aylık sürede toplanmıştır.

3.3. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU

Çalışma, Bursa ili Osmangazi, Yıldırım ve Gürsu ilçelerinde resmi anasınıfı ve anaokullarında okul öncesi eğitime devam eden ve uygun örnekleme yöntemiyle kendilerine ulaşılabilen okul öncesi dönem çocukları ve anne-babalarıyla

yürütülmüştür. Uygun örnekleme, araştırmacının evrenin kapsam alanı içindeki öğelerden, nesnelerden, elemanlardan veya paydaşlardan kolay ulaşılabilir ve uygunluk açısından değerlendirilerek örnekleme oluşturacak öğelerin belirlenmesini sağlar (Korkmaz, 2020). Bu doğrultuda ölçme araçları okullardaki öğretmenlere ve öğretmenler aracılığıyla 450 ebeveyne ulaştırılmıştır. 450 ebeveynin 61'i babalardan oluşmaktadır. Okul öncesi dönem çocuklara ilişkin veriler okul öncesi kurumundaki öğretmenlerinden ve ebeveynlerinden elde edilmiştir.

Çizelge 2'de çalışma grubundaki çocuk ve ailelerine ilişkin bazı kişisel bilgilerin frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir.

Çizelge 2. Çalışma Grubuna Ait Bazı Kişisel Bilgilerin Sayı ve Yüzde Değerleri

Değişken		f	%	Değişken		f	%
Cinsiyeti	Kız	237	52,7	Doğum Yılı	2017	370	82,2
	Erkek	213	47,3		2018	80	17,8
	Toplam	450	100,0		Toplam	450	100,0
Okula Devam Durumu	İlk Yılı	351	78,0	Doğum Sırası	İlk çocuk	187	41,6
	İkinci Yılı	88	19,6		İkinci çocuk	187	41,6
	Üçüncü Yılı	11	2,4		Üçüncü çocuk	62	13,8
	Toplam	450	100,0		Dördüncü çocuk	14	3,1
					Toplam	450	100,0
Anne Yaşı	25 Yaş ve altı	18	4,0	Baba Yaşı	26-30 yaş	43	9,6
	26-30 yaş	119	26,4		31-35 yaş	191	42,4
	31-35 yaş	188	41,8		36-40 yaş	128	28,4
	36-40 yaş	90	20,0		41 Yaş ve üzeri	88	19,6
	41 Yaş ve üzeri	35	7,8		Toplam	450	100,0
	Toplam	450	100,0				
Anne Öğrenim	İlkokul	80	17,8	Baba Öğrenim	İlkokul	57	12,7
	Ortaokul	108	24,0		Ortaokul	96	21,3
	Lise	151	33,6		Lise	197	43,8
	Ön Lisans	42	9,3		Ön Lisans	37	8,2
	Lisans	69	15,3		Lisans	63	14,0
	Toplam	450	100,0		Toplam	450	100,0
Anne Meslek	Çalışmıyor	336	74,7	Baba Meslek	Çalışmıyor	12	2,7
	Serbest M.	13	2,9		Serbest M.	100	22,2
	İşçi	63	14,0		İşçi	276	61,3
	Memur	7	1,6		Memur	23	5,1
	Profesyonel	31	6,9		Profesyonel	39	8,7
	Toplam	450	100,0		Toplam	450	100,0
Aile Yapısı	Çekirdek Aile	373	82,9	Aile Geliri	Düşük	62	13,8
	Geniş Aile	58	12,9		Orta	375	83,3
	Tek Ebeveynli A.	19	4,2		Yüksek	13	2,9
	Toplam	450	100,0		Toplam	450	100,0

Çizelge 2'ye göre çalışma grubundaki çocukların %52,7'si kız, %47,3'ü erkektir. Doğum yılına bakıldığında %82,2'si 2017, %17,8'i 2018 doğumludur. Okula devam durumuna bakıldığında çocukların %78'inin ilk yılı, %19,6'sının ikinci yılı, %11'inin üçüncü yılıdır. Çocukların %41,6'sı ilk sırada, %41,6'sı ikinci sırada, %13,8'i üçüncü sırada, %3,1'i ise dördüncü sırada doğmuştur. Çocukların annelerinin %4'ü 25 yaş altı, %26,4'ü 26-30 yaş aralığı, %41,8'i 31-35 yaş aralığı, %20'si 36-40 yaş aralığı %7,8'i 41 yaş ve üzerinde; 25 yaş altı baba olmayıp babaların %12,7'si ilkokul, %21,3'ü ortaokul, %43,8'i lise, %8,2'si ön lisans ve %14'ü lisans mezunudur. Annelerin %74,7'si çalışmıyor, %2,9'u serbest meslek, %14'ü işçi, %1,6'sı memur, %6,9'u profesyonel mesleğe sahip; babaların %2,7'si çalışmıyor, %22,2'si serbest meslek,

%61,3'ü işçi, %5,1'i memur, %8,7'si profesyonel mesleğe sahiptir. Aileler %82,9 çekirdek aile, %12,9 geniş aile, %4,2 tek ebeveynli ailedir; %13,8 düşük gelire, %83,3 orta ve %2,9 yüksek gelire sahiptir.

3.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmanın verileri, Kişisel Bilgi Formu, 5-6 Yaş Çocuklar İçin 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği (DAY-2) ve Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeği (EİÇÖ) maddeleri kullanılarak toplanmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu form, araştırma sürecinde araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Formda cinsiyet, doğum yılı, okul öncesi eğitim alma süresi, doğum sırası, anne-baba yaşı, anne- baba öğrenim durumu, anne-baba mesleği, aile yapısı ve aile gelir durumuna yönelik bazı demografik bilgileri yer almaktadır.

3.4.2.5-6 Yaş Çocuklar İçin 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği (DAY-2)

Yalçın vd., (2020) tarafından 5-6 yaş grubu okul öncesi dönem çocuklarının 21. yüzyıl becerilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçme aracı 33 madde ve üç alt boyuttan oluşan dördümlü likert tipindedir (1-hiçbir zaman, 2-nadiren, 3-genellikle ve 4-her zaman). Ölçme aracının Öğrenme ve Yenilik becerileri alt boyutunda 15 madde, yaşam ve kariyer becerileri alt boyutunda 13 madde ve Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri alt boyutunda 5 madde bulunmaktadır. Ölçeğin her bir alt boyutuna ait Cronbach Alpha değerleri Öğrenme ve Yenilik Becerileri boyutu için 0,96, Yaşam ve Kariyer Becerileri boyutu için 0,94, Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri boyutu için 0,92, ölçeğin tek boyutlu halinin için ise 0,97 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte ters madde bulunmayıp alınan yüksek puan çocukların yüksek 21. yüzyıl becerilerine sahip olduklarını göstermektedir.

Bu çalışmada ölçek Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları hesaplanmış ve Öğrenme ve Yenilik Becerileri boyutu için 0,95, Yaşam ve Kariyer Becerileri boyutu için 0,94,

Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri boyutu için 0,87, ölçeğin tek boyutlu halinin için ise 0,97 olarak hesaplanmıştır.

3.4.3. Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeği (EÇİÖ)

Kahraman (2016) tarafından geliştirilen ölçme aracı ebeveynin çocuğuyla olan iletişiminin kalitesini ölçmeyi amaçlamaktadır. 27 madde ve beş alt boyuttan (Paylaşım Açık Olma, Engelsiz Dinleme, Saygı-Kabul, Duyarlılık ve Problem Çözme) oluşan ölçek beşli likert tipindedir (5-her zaman, 4-sıklıkla, 3-bazen, 2-ara sıra ve 1-hiçbir zaman). Paylaşım Açık Olma boyutunda dört madde, Engelsiz Dinleme boyutunda beş madde, Saygı-Kabul boyutunda yedi madde, Duyarlılık boyutunda altı madde ve Problem Çözme boyutunda beş madde bulunmaktadır. Engelsiz Dinleme boyutunun maddeleri ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan, ebeveynin çocuğuyla iletişim düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Toplam 574 ebeveyn ile çalışılarak analiz çalışmaları yapılmıştır. Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları Paylaşım Açık Olma boyutu için 0,84, Engelsiz Dinleme boyutu için 0,70, Saygı-Kabul boyutu için 0,76, Duyarlılık boyutu için 0,76, Problem Çözme boyutu için 0,76 ve ölçek toplamı için 0,86 olarak hesaplanmıştır.

Bu çalışmada ölçek Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları hesaplanmış ve Paylaşım Açık Olma boyutu için 0,75, Engelsiz Dinleme boyutu için 0,77, Saygı-Kabul boyutu için 0,63, Duyarlılık boyutu için 0,67, Problem Çözme boyutu için 0,64 ve ölçek toplamı için 0,83 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısını 0,50-0,80 olması orta düzeyde güvenilir olarak değerlendirilmektedir (Tan, 2009).

3.5. VERİLERİN TOPLANMASI

Verilerin toplanması için Bursa İli Osmangazi, Yıldırım ve Gürsu ilçelerinde bulunan 9 anasınıfı ve iki anaokulu yönetimine ulaşılmıştır. Okul yönetimi ve 31 okul öncesi öğretmenine araştırmayla ilgili bilgi verilmiştir. Öğrenci sayısı kadar ölçme aracı, öğretmenlere bırakılmış ve nasıl doldurulması gerektiği konusunda görüşme yapılmıştır. Görüşme sonunda öğretmenlere çocuklar hakkında öğretmenlerin dolduracağı 5-6 Yaş Çocuklar İçin 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği ve çocukların

velilerinin dolduracağı Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeği bırakılmıştır. Okul öncesi kurumlara bırakılan ölçme araçlarının iki hafta sonra yeniden araştırmacı tarafından toplanacağı bilgisi verilmiştir. Tanınan süre sonunda ölçme araçları okul öncesi kurumlardan teslim alınmıştır.

3.6. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizinden önce normallik dağılımı Kolmogorov-Smirnov Testi, Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) değerleri, varyasyon katsayısı, histogram ve detrended Q-Q plot grafiklerine göre incelenmiştir. Çizelge 3'te ölçek puanlarının normallik dağılımına ilişkin bilgiler verilmiştir.

Çizelge 3. Ölçek Puanları Normallik Dağılımı

				Kolmogorov-Smirnov			Çarpıklık	Basıklık	Varyasyon Katsayısı
				İstatistik	df	Sig.			
DAY – 2									
Öğrenme	ve	Yenilik		0,082	450	0,000	1,44	2,57	0,21
Becerileri									
Yaşam ve Kariyer		Becerileri		0,085	450	0,000	3,16	0,50	0,18
Bilgi, Medya ve Teknoloji				0,142	450	0,000	4,44	0,78	0,21
Becerileri									
Toplam				0,067	450	0,000	4,55	1,13	0,06
EÇİÖ									
Engelsiz Dinleme				0,137	450	0,000	1,40	3,05	0,15
Paylaşım Açık Olma				0,278	450	0,000	13,87	9,77	0,10
Saygı-Kabul				0,183	450	0,000	10,47	6,06	0,07
Duyarlılık				0,118	450	0,000	6,74	1,31	0,10
Problem Çözme				0,137	450	0,000	6,66	0,85	0,11
Toplam				0,096	450	0,000	6,26	2,25	0,07

Çizelge 3'te görüldüğü üzere DAY – 2 ve EÇİÖ alt boyut ve toplam puanları Kolmogorov Smirnov Testi anlamlılık değerleri 0,05'in altında bulunmuştur. Çarpıklık ve basıklık değerlerine bakıldığında, bazı alt boyutlarda bu değerlerin ± 2 aralığında iken bazı boyutlarda bu değer yüksek bulunmuştur. Varyasyon katsayısı incelendiğinde tüm boyutlarda 0,3'ten küçük olduğu görülmüş, Histogram ve Q-Q plot grafikleri incelendiğinde ise normal dağılıma yakın bir eğilim olduğu yorumlanmıştır (Mayers, 2013; Uysal ve Kılıç, 2022). Yapılan değerlendirmeler ve veri sayısının

çokluğu da dikkate alınarak parametrik testler kullanılarak analizlerin yapılmasına karar verilmiştir.

Kişisel bilgilerin frekans ve yüzdeleri, ölçek puanlarının ortalamaları alınarak betimsel analiz sonuçları verilmiştir. Çocukların cinsiyeti ve doğum tarihleriyle ölçeklerden alınan puanların farkı incelenirken bağımsız örneklem t Testi kullanılmıştır. Çocukların okula devam durumu, doğum sırası ile anne-baba yaşı, öğrenim durumu ve meslekleri, aile yapısı ve gelir durumu ile ölçeklerden alınan puanların farkı incelenirken tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Değişkenler arası fark olması durumunda, farkın kaynağının belirlenmesi amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden LSD Testi kullanılmıştır. Anlamlılık değeri 0,05 alınmıştır. Ölçek puanları arası ilişkinin incelenmesinde ise Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

3.7. ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Veriler toplanmadan önce Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan 13/09/2022 tarih ve 2022/07- 13 sayılı karar ile gerekli etik izinler alınmıştır. Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden 23.02.2022 tarih ve E-86896125-605.01-70899666 sayılı karar ile Bursa Valiliği Olur'u alınmıştır.

3.8. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma, 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında Bursa ili Osmangazi, Yıldırım ve Gürsu ilçelerinde belirlenen resmi anasınıfı ve anaokullarında öğrenim gören 5-6 yaş aralığındaki çocuklar ve ebeveynleri ile sınırlıdır. Araştırmada elde edilecek veriler kullanılacak veri toplama araçlarıyla sınırlıdır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Bu bölümde çalışmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgular ve yorumlarına yer verilmiştir.

Çizelge 4'te çalışma grubunun DAY-2 ve EÇİÖ alt boyut ve toplam puanları betimsel analiz sonuçları verilmiştir.

Çizelge 4. DAY-2 ve EÇİÖ Puan Ortalamaları Betimsel İstatistik Sonuçları

(DAY-2)	N	En düşük	En yüksek	Ortalama	St. Sapma
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	450	1,00	4,00	3,03	0,64
Yaşam ve Kariyer Becerileri	450	1,23	4,00	3,11	0,58
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	450	1,00	4,00	3,10	0,66
Toplam	450	1,24	4,00	3,07	0,58
EÇİÖ					
Engelsiz Dinleme	450	2,40	5,00	3,82	0,60
Paylaşım Açık Olma	450	2,75	5,00	4,64	0,49
Saygı-Kabul	450	3,29	5,00	4,64	0,34
Duyarlılık	450	2,83	5,00	4,42	0,46
Problem Çözme	450	2,80	5,00	4,38	0,50
Toplam	450	3,30	5,00	4,39	0,31

Çizelge 4 incelendiğinde, çalışma grubundaki çocukların DAY-2 alt boyut ve toplam puan ortalamaları en düşük ve en yüksek puanlarla alınan ortalama puanlar karşılaştırıldığında, çocukların 21. yüzyıl becerilerinin ortanın biraz üzerinde olduğu söylenebilir. Çocukların puan ortalamalarının yüksekten düşüğe doğru sırasıyla Yaşam ve Kariyer Becerileri alt boyutu, Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri alt boyutu, Öğrenme ve Yenilik Becerileri alt boyutu şeklinde olduğu görülmektedir.

Çalışma grubundaki ebeveynlerin EÇİÖ alt boyut ve toplam puanları en düşük ve en yüksek puanlarla alınan ortalama puanlar karşılaştırıldığında, ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimlerinin ortalamanın üzerinde yüksek düzeyde/olumlu olduğu

söylenbilir. Ebeveynlerin EÇİÖ’den alınan en düşük ve yüksek puana göre en yüksek ortalama puanı Saygı/Kabul ve Paylaşım açık olma alt boyutlarından aldığı, en düşük ise Engelsiz Dinleme alt boyutundan aldıkları görülmektedir.

Çizelge 5’te DAY–2 puanlarının cinsiyete göre bağımsız örneklem t Testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 5. Çocukların Cinsiyetine Göre DAY-2 Puanları t Testi Sonuçları

DAY-2	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	t	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Kız	237	46,32	9,45	1,925	0,055
	Erkek	213	44,58	9,73		
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Kız	237	41,69	7,02	3,353	0,001*
	Erkek	213	39,29	8,13		
Bilgi, Medya ve Teknoloji Bec.	Kız	237	15,73	3,27	1,332	0,184
	Erkek	213	15,31	3,33		
Toplam	Kız	237	103,74	18,71	2,494	0,013*
	Erkek	213	99,19	20,02		

Çizelge 5’e göre çocukların cinsiyeti ile DAY-2 Yaşam ve Kariyer Becerileri alt boyut ve toplam puanları arasındaki fark anlamlıdır ($p<0,05$). Kız çocukların DAY-2 Yaşam ve Kariyer Becerileri alt boyut puanı ($\bar{x}=41,69$) erkeklerin puanından ($\bar{x}=39,29$; $\bar{x}=99,19$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Yani kız çocukların yaşam ve kariyer becerileri ve genel olarak 21. yüzyıl becerileri erkeklerden daha fazladır. Çocukların DAY-2 Öğrenme ve Yenilik Becerileri ile Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri alt boyut puanları ise cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Çizelge 6’da DAY–2 doğum tarihine göre bağımsız örneklem t Testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 6. Çocukların Doğum Tarihine Göre DAY-2 Puanları t Testi Sonuçları

DAY-2	D. Tarihi	N	$\bar{x}$	S	t	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	2017	370	45,64	9,63	0,679	0,497
	2018	80	44,83	9,57		
Yaşam ve Kariyer Becerileri	2017	370	40,44	7,62	-0,666	0,506
	2018	80	41,07	7,80		
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	2017	370	15,53	3,22	0,025	0,980
	2018	80	15,52	3,69		
Toplam	2017	370	101,62	19,33	0,078	0,938
	2018	80	101,43	20,13		

Çizelge 6'ya göre çocukların doğum tarihi ile DAY-2 alt boyut ve toplam puanları arasındaki fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Çocukların 21. yüzyıl becerileri doğum tarihine göre farklılaşmamaktadır.

Çizelge 7'de DAY-2 puanlarının okul öncesi eğitim alma süresine göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 7. Çocukların Okul Öncesi Eğitim Alma Süresine Göre DAY-2 Puanları ANOVA Sonuçları

DAY-2	Okula Devam	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	İlk yılı	351	44,40	9,54	Gruplar arası	1933,414	2	966,707	10,917	0,001*
	2. yılı	88	49,50	8,92	Gruplar içi	39583,086	447	88,553		
	3. yılı	11	48,54	8,75	Toplam	41516,500	449			Fark: ilk<2.yıl
Yaşam ve Kariyer Becerileri	İlk yılı	351	39,87	7,66	Gruplar arası	765,233	2	382,616	6,695	0,001*
	2. yılı	88	43,12	6,96	Gruplar içi	25545,765	447	57,149		
	3. yılı	11	41,90	8,65	Toplam	26310,998	449			Fark: ilk<2.yıl
Bilgi, Medya ve Teknoloji B.	İlk yılı	351	15,21	3,31	Gruplar arası	160,922	2	80,461	7,573	0,001*
	2. yılı	88	16,62	3,12	Gruplar içi	4749,078	447	10,624		
	3. yılı	11	16,90	2,42	Toplam	4910,000	449			Fark: ilk<2.yıl
Toplam	İlk yılı	351	99,49	19,35	Gruplar arası	7078,004	2	3539,002	9,712	0,000*
	2. yılı	88	109,25	18,02	Gruplar içi	162884,761	447	364,395		
	3. yılı	11	107,36	18,53	Toplam	169962,764	449			Fark: ilk<2.yıl

* $p<0,05$

Çizelge 7'de çocukların DAY-2 tüm alt boyut ve toplam puanları çocukların okula devam durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Okulda ilk yılı olan çocukların DAY-2 Öğrenme ve Yenilik Becerileri ($\bar{x}=44,40$), Yaşam ve Kariyer Becerileri ($\bar{x}=39,87$), Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri ($\bar{x}=15,21$) ile toplam puanları ($\bar{x}=99,49$) okul da ikinci yılı olan çocukların puanlarından ($\bar{x}=49,50$; $\bar{x}=43,12$; $\bar{x}=16,62$; $\bar{x}=109,25$) anlamlı düzeyde daha düşüktür. Bir başka deyişle

okulda ikinci yılı olan çocukların 21. yüzyıl becerileri okulda ilk yılı olanlardan daha yüksektir.

Çizelge 8’de DAY–2 puanlarının doğum sırasına göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 8. Çocukların Doğum Sırasına Göre DAY-2 Puanları ANOVA Sonuçları

DAY-2	Doğum Sırası	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	İlk çocuk	187	44,63	9,07	Gruplar arası	254,657	3	84,886	0,918	0,432
	2.çocuk	187	46,04	9,86	Gruplar içi	41261,843	446	92,515		
	3.çocuk	62	46,48	10,55	Toplam	41516,500	449			
	4.çocuk	14	45,42	8,95						
Yaşam ve Kariyer Becerileri	İlk çocuk	187	39,64	7,56	Gruplar arası	421,642	3	140,547	2,421	0,065
	2.çocuk	187	41,06	7,58	Gruplar içi	25889,356	446	58,048		
	3.çocuk	62	42,20	7,71	Toplam	26310,998	449			
	4.çocuk	14	38,71	8,32						
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	İlk çocuk	187	15,26	3,24	Gruplar arası	71,938	3	23,979	2,211	0,086
	2.çocuk	187	15,85	3,17	Gruplar içi	4838,062	446	10,848		
	3.çocuk	62	15,74	3,59	Toplam	4910,000	449			
	4.çocuk	14	13,92	4,08						
Toplam	İlk çocuk	187	99,54	99,54	Gruplar arası	1813,407	3	604,469	1,603	0,188
	2.çocuk	187	102,96	102,96	Gruplar içi	168149,358	446	377,016		
	3.çocuk	62	104,43	104,43	Toplam	169962,764	449			
	4.çocuk	14	98,07	98,07						

Çizelge 8’de görüldüğü gibi çocukların doğum sırasına göre DAY-2 alt boyut ve toplam puanları arasındaki fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Çocukların 21.yy becerileri doğum sırasına göre farklılaşmamaktadır.

Çizelge 9’da DAY–2 anne yaşına göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 9. Çocukların Anne Yaşına Göre DAY-2 Puanları ANOVA Sonuçları

DAY-2	Anne Yaşı	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	25 ve altı	18	44,72	11,52	Gruplar arası	322,071	4	80,518	0,870	0,482
	26-30 yaş	119	44,77	8,30	Gruplar içi	41194,429	445	92,572		
	31-35 yaş	188	45,39	9,72	Toplam	41516,500	449			
	36-40 yaş	90	47,10	10,32						
	41 ve üzeri	35	44,82	10,31						
Yaşam ve Kariyer Becerileri	25 ve altı	18	39,38	9,20	Gruplar arası	324,624	4	81,156	1,390	0,237
	26-30 yaş	119	39,42	6,95	Gruplar içi	25986,374	445	58,396		
	31-35 yaş	188	40,95	7,79	Toplam	26310,998	449			
	36-40 yaş	90	41,65	7,69						
	41 ve üzeri	35	40,02	8,04						
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	25 ve altı	18	15,22	3,68	Gruplar arası	38,858	4	9,715	0,887	0,471
	26-30 yaş	119	15,16	3,02	Gruplar içi	4871,142	445	10,946		
	31-35 yaş	188	15,81	3,26	Toplam	4910,000	449			
	36-40 yaş	90	15,64	3,49						
	41 ve üzeri	35	15,14	3,72						
Toplam	25 ve altı	18	99,33	23,66	Gruplar arası	1539,545	4	384,886	1,017	0,398
	26-30 yaş	119	99,36	17,03	Gruplar içi	168423,219	445	378,479		
	31-35 yaş	188	102,16	19,70	Toplam	169962,764	449			
	36-40 yaş	90	104,40	20,40						
	41 ve üzeri	35	100,00	20,98						

Çizelge 9’da görüldüğü gibi çocukların annelerinin yaşına göre DAY-2 alt boyut ve toplam puanları arasındaki fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Çocukların 21.yy becerileri annelerinin yaşına göre farklılaşmamaktadır.

Çizelge 10’da 5-6 Yaş Çocuklar için 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği (DAY – 2) baba yaşına göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 10. Çocukların Baba Yaşına Göre DAY-2 Puanları ANOVA Sonuçları

DAY-2	Baba Yaşı	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	26-30 yaş	43	43,25	9,17	Gruplar arası	390,212	3	130,071	1,411	0,239
	31-35 yaş	191	45,49	9,27	Gruplar içi	41126,288	446	92,211		
	36-40 yaş	128	45,31	10,01	Toplam	41516,500	449			
	41 ve üzeri	88	46,88	9,88						
Yaşam ve Kariyer Becerileri	26-30 yaş	43	37,76	8,24	Gruplar arası	451,280	3	150,427	2,594	0,052
	31-35 yaş	191	40,85	7,53	Gruplar içi	25859,717	446	57,981		
	36-40 yaş	128	40,34	7,51	Toplam	26310,998	449			
	41 ve üzeri	88	41,59	7,60						
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	26-30 yaş	43	14,83	3,23	Gruplar arası	36,536	3	12,179	1,115	0,343
	31-35 yaş	191	15,64	3,22	Gruplar içi	4873,464	446	10,927		
	36-40 yaş	128	15,36	3,38	Toplam	4910,000	449			
	41 ve üzeri	88	15,86	3,39						
Toplam	26-30 yaş	43	95,86	19,80	Gruplar arası	2149,904	3	716,635	1,905	0,128
	31-35 yaş	191	101,99	18,70	Gruplar içi	167812,860	446	376,262		
	36-40 yaş	128	101,02	19,86	Toplam	169962,764	449			
	41 ve üzeri	88	104,34	19,99						

Çizelge 10’da görüldüğü gibi çocukların baba yaşına göre DAY-2 alt boyut ve toplam puanları arasındaki fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Çocukların 21.yy becerileri babalarının yaşına göre farklılaşmamaktadır.

Çizelge 11’de DAY–2 anne öğrenim durumuna göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 11. Çocukların Anne Öğrenimine Göre DAY-2 Puanları ANOVA Sonuçları

DAY-2	Anne Öğrenim	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	İlkokul	80	43,45	10,23	Gruplar arası	996,837	4	249,209	2,737	0,028*
	Ortaokul	108	44,74	9,77	Gruplar içi	40519,663	445	91,055		
	Lise	151	45,50	9,58	Toplam	41516,500	449			Fark: İlk, Orta, Lise<Lisans
	Ön Lisans	42	46,76	8,94						
	Lisans	69	48,27	8,55						
Yaşam ve Kariyer Becerileri	İlkokul	80	39,25	7,80	Gruplar arası	499,116	4	124,779	2,151	0,074
	Ortaokul	108	39,71	7,57	Gruplar içi	25811,882	445	58,004		
	Lise	151	40,88	7,71	Toplam	26310,998	449			
	Ön Lisans	42	40,80	6,97						
	Lisans	69	42,52	7,60						
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	İlkokul	80	14,93	3,53	Gruplar arası	85,072	4	21,268	1,962	0,099
	Ortaokul	108	15,11	3,43	Gruplar içi	4824,928	445	10,843		
	Lise	151	15,81	3,10	Toplam	4910,000	449			
	Ön Lisans	42	15,80	3,10						
	Lisans	69	16,10	3,27						
Toplam	İlkokul	80	97,63	97,63	Gruplar arası	3830,317	4	957,579	2,565	0,038*
	Ortaokul	108	99,56	99,56	Gruplar içi	166132,447	445	373,331		
	Lise	151	102,21	102,21	Toplam	169962,764	449			Fark: İlk, Orta<Lisans
	Ön Lisans	42	103,38	103,38						
	Lisans	69	106,89	106,89						

*p<0,05

Çizelge 11’de çocukların DAY-2 Öğrenme ve Yenilik Becerileri alt boyut ve toplam puanları annelerinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Annesi lisans mezunu olan çocukların DAY-2 Öğrenme ve Yenilik Becerileri puanı ($\bar{x}=48,27$) annesi ilk, orta ve lise mezunu olanların puanlarından ($\bar{x}=43,45$; $\bar{x}=44,74$; $\bar{x}=45,50$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Annesi lisans mezunu olan çocukların DAY-2 toplam puanı ($\bar{x}=106,89$) annesi ilkokul ve ortaokul mezunu olanların puanlarından ($\bar{x}=97,63$; $\bar{x}=99,56$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Annesi lisans mezunu olan çocukların genel olarak 21. yüzyıl becerilerinin daha yüksek olduğu da dikkat çekmektedir.

Çizelge 12’de DAY – 2 baba öğrenim durumuna göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 12. Çocukların Baba Öğrenimine Göre DAY-2 Puanları ANOVA Sonuçları

DAY-2	Baba Öğrenim	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	İlkokul	57	42,00	8,97	Gruplar arası	1187,794	4	296,949	3,277	0,012*
	Ortaokul	96	44,83	9,89	Gruplar içi	40328,706	445	90,626		
	Lise	197	45,83	9,85	Toplam	41516,500	449			
	Ön Lisans	37	46,72	8,55						
	Lisans	63	47,92	8,83						
Fark: ilk<lise, ön lisans, lisans; orta<lisans										
Yaşam ve Kariyer Becerileri	İlkokul	57	38,73	7,66	Gruplar arası	405,108	4	101,277	1,740	0,140
	Ortaokul	96	40,19	7,65	Gruplar içi	25905,889	445	58,215		
	Lise	197	40,54	7,83	Toplam	26310,998	449			
	Ön Lisans	37	41,70	7,02						
	Lisans	63	42,12	7,22						
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	İlkokul	57	14,66	3,23	Gruplar arası	64,453	4	16,113	1,480	0,207
	Ortaokul	96	15,39	3,35	Gruplar içi	4845,547	445	10,889		
	Lise	197	15,67	3,34	Toplam	4910,000	449			
	Ön Lisans	37	15,64	3,31						
	Lisans	63	16,03	3,10						
Toplam	İlkokul	57	95,40	95,40	Gruplar arası	3851,607	4	962,902	2,580	0,037*
	Ortaokul	96	100,42	100,42	Gruplar içi	166111,158	445	373,284		
	Lise	197	102,04	102,04	Toplam	169962,764	449			
	Ön Lisans	37	104,08	104,08						
	Lisans	63	106,07	106,07						
Fark: ilk<lise, ön lisans, lisans										

*p<0,05

Çizelge 12'ye göre çocukların DAY-2 Öğrenme ve Yenilik Becerileri alt boyut ve toplam puanları babalarının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Babası ilkokul mezunu olan çocukların DAY-2 Öğrenme ve Yenilik Becerileri puanı ($\bar{x}=42,00$) babası lise, ön lisans ve lisans mezunu olanların puanlarından ($\bar{x}=45,83$; $\bar{x}=46,72$; $\bar{x}=47,92$), babası ortaokul mezunu olanların puanı ($\bar{x}=44,83$) babası lisans mezunu olanların puanından anlamlı düzeyde daha düşüktür. Babası ilkokul mezunu olan çocukların DAY-2 toplam puanı ($\bar{x}=95,40$) babası lise, önlisans ve lisans mezunu olanların puanlarından ($\bar{x}=102,04$; $\bar{x}=104,08$; $\bar{x}=106,07$) anlamlı düzeyde daha düşüktür. Genel olarak baba öğrenim düzeyi arttıkça çocukların 21. yüzyıl beceri puanlarının da arttığı dikkat çekmektedir.

Çizelge 13'te DAY – 2 anne mesleğine göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 13. Çocukların Anne Mesleğine Göre DAY-2 Puanları ANOVA Sonuçları

DAY-2	Anne Mesleği	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Çalışmıyor	336	45,46	9,59	Gruplar arası	939,698	4	234,925	2,576	0,037*
	Serbest M.	13	41,30	10,93	Gruplar içi	40576,802	445	91,184		
	İşçi	63	44,17	10,01	Toplam	41516,500	449	Çalışmıyor, Serbest, İşçi<Profesyonel		
	Memur	7	49,42	7,63						
	Profesyonel	31	49,48	7,64						
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Çalışmıyor	336	40,65	7,52	Gruplar arası	408,125	4	102,031	1,753	0,137
	Serbest M.	13	36,69	8,35	Gruplar içi	25902,872	445	58,209		
	İşçi	63	39,68	7,94	Toplam	26310,998	449			
	Memur	7	41,00	6,83						
	Profesyonel	31	42,83	7,91						
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Çalışmıyor	336	15,50	3,30	Gruplar arası	30,441	4	7,610	0,694	0,596
	Serbest M.	13	14,69	3,92	Gruplar içi	4879,559	445	10,965		
	İşçi	63	15,42	3,57	Toplam	4910,000	449			
	Memur	7	16,28	2,49						
	Profesyonel	31	16,25	2,68						
Toplam	Çalışmıyor	336	101,61	19,30	Gruplar arası	3062,688	4	765,672	2,041	0,088
	Serbest M.	13	92,69	22,20	Gruplar içi	166900,077	445	375,056		
	İşçi	63	99,28	20,51	Toplam	169962,764	449			
	Memur	7	106,71	15,67						
	Profesyonel	31	108,58	16,89						

*p<0,05

Çizelge 13'e göre çocukların DAY-2 Öğrenme ve Yenilik Becerileri alt boyut puanları annelerin mesleği değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Annesi profesyonel mesleğe sahip çocukların DAY-2 Öğrenme ve Yenilik Becerileri puanı ($\bar{x}=49,48$) annesi çalışmayan, serbest meslek sahibi ve işçi olanların puanlarından ($\bar{x}=45,46$; $\bar{x}=41,30$; $\bar{x}=44,17$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Annesi profesyonel mesleğe sahip çocukların öğrenme ve yenilik becerileri yüksek düzeydedir.

Çizelge 14'te DAY – 2 baba mesleğine göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 14. Çocukların Baba Mesleğine Göre DAY-2 Puanları ANOVA Sonuçları

DAY-2	Baba Meslek	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Çalışmıyor	12	47,75	12,18	Gruplar arası	1255,838	4	313,959	3,470	0,008*
	Serbest M.	100	45,05	10,02	Gruplar içi	40260,662	445	90,473		
	İşçi	276	45,03	9,56	Toplam	41516,500	449			
	Memur	23	43,26	8,65						
	Profesyonel	39	50,56	6,98					Fark: Serbest, işçi, memur<profesyonel	
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Çalışmıyor	12	42,41	9,93	Gruplar arası	943,764	4	235,941	4,139	0,003*
	Serbest M.	100	39,57	7,76	Gruplar içi	25367,234	445	57,005		
	İşçi	276	40,54	7,61	Toplam	26310,998	449			
	Memur	23	37,47	5,99						
	Profesyonel	39	44,43	6,40					Fark: Serbest, memur<profesyonel	
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Çalışmıyor	12	16,58	3,52	Gruplar arası	87,815	4	21,954	2,026	0,090
	Serbest M.	100	15,36	3,14	Gruplar içi	4822,185	445	10,836		
	İşçi	276	15,41	3,45	Toplam	4910,000	449			
	Memur	23	15,04	2,70						
	Profesyonel	39	16,79	2,62						
Toplam	Çalışmıyor	12	106,75	25,14	Gruplar arası	5514,297	4	1378,574	3,730	0,005*
	Serbest M.	100	99,98	19,78	Gruplar içi	164448,468	445	369,547		
	İşçi	276	100,99	19,50	Toplam	169962,764	449			
	Memur	23	95,78	16,17						
	Profesyonel	39	111,79	14,81					Fark: Serbest, işçi, memur<profesyonel	

*p<0,05

Çizelge 14'e göre çocukların DAY-2 Öğrenme ve Yenilik Becerileri ile Yaşam ve Kariyer Becerileri alt boyut ve toplam puanları babaların mesleği değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Babası profesyonel mesleğe sahip çocukların DAY-2 Öğrenme ve Yenilik Becerileri puanı ($\bar{x}=50,56$) babası serbest meslek sahibi, işçi ve memur olanların puanlarından ($\bar{x}=45,05$; $\bar{x}=45,03$; $\bar{x}=43,26$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Babası profesyonel mesleğe sahip çocukların DAY-2 Yaşam ve Kariyer Becerileri puanı ($\bar{x}=44,43$) babası serbest meslek sahibi ve memur olanların puanlarından ($\bar{x}=39,57$; $\bar{x}=37,47$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Babası profesyonel mesleğe sahip çocukların DAY-2 toplam puanı ($\bar{x}=111,79$) babası serbest meslek sahibi, işçi ve memur olanların paunlarından ($\bar{x}=99,98$; $\bar{x}=100,99$; $\bar{x}=95,78$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Genel olarak babası profesyonel mesleğe sahip çocukların 21. yüzyıl becerileri babası diğer meslek alanlarından çalışanlardan daha yüksek düzeydedir.

Çizelge 15'te DAY-2 aile yapısına göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 15. Aile Yapısına Göre Çocukların DAY-2 Puanları ANOVA Sonuçları

DAY-2	Aile Yapısı	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Çekirdek Aile	373	45,65	9,53	Gruplar arası	130,011	2	65,006	0,702	0,496
	Geniş Aile	58	45,31	9,97	Gruplar içi	41386,489	447	92,587		
	Tek Ebeveynli A.	19	43,00	10,19	Toplam	41516,500	449			
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Çekirdek Aile	373	40,76	7,54	Gruplar arası	278,888	2	139,444	2,394	0,092
	Geniş Aile	58	40,44	8,05	Gruplar içi	26032,110	447	58,237		
	Tek Ebeveynli A.	19	36,84	8,00	Toplam	26310,998	449			
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Çekirdek Aile	373	15,58	3,27	Gruplar arası	10,986	2	5,493	0,501	0,606
	Geniş Aile	58	15,41	3,50	Gruplar içi	4899,014	447	10,960		
	Tek Ebeveynli A.	19	14,84	3,40	Toplam	4910,000	449			
Toplam	Çekirdek Aile	373	102,00	19,20	Gruplar arası	981,407	2	490,704	1,298	0,274
	Geniş Aile	58	101,17	20,86	Gruplar içi	168981,357	447	378,034		
	Tek Ebeveynli A.	19	94,68	19,61	Toplam	169962,764	449			

Çizelge 15'te görüldüğü gibi çocukların aile yapısına göre DAY-2 alt boyut ve toplam puanları arasındaki fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Çocukların 21.yy becerileri aile yapısına göre farklılaşmamaktadır.

Çizelge 16'da DAY-2 aile gelirine göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 16. Aile Gelirine Göre Çocukların DAY-2 Puanları ANOVA Sonuçları

DAY-2	Aile Gelir	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Düşük	62	44,08	10,51	Gruplar arası	148,278	2	74,139	0,801	0,449
	Orta	375	45,70	9,52	Gruplar içi	41368,222	447	92,546		
	Yüksek	13	46,23	7,51	Toplam	41516,500	449			
Yaşam ve Kariyer Becerileri	Düşük	62	39,93	8,54	Gruplar arası	32,271	2	16,135	0,274	0,760
	Orta	375	40,63	7,50	Gruplar içi	26278,727	447	58,789		
	Yüksek	13	41,23	8,04	Toplam	26310,998	449			
Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Düşük	62	14,72	4,07	Gruplar arası	47,805	2	23,902	2,197	0,112
	Orta	375	15,65	3,18	Gruplar içi	4862,195	447	10,877		
	Yüksek	13	15,92	2,01	Toplam	4910,000	449			
Toplam	Düşük	62	98,74	22,01	Gruplar arası	607,817	2	303,908	0,802	0,449
	Orta	375	102,00	19,09	Gruplar içi	169354,948	447	378,870		
	Yüksek	13	103,38	16,73	Toplam	169962,764	449			

Çizelge 16'da görüldüğü gibi çocukların aile gelirine göre DAY-2 alt boyut ve toplam puanları arasındaki fark anlamlı değildir ($p>0,05$). Çocukların 21.yy becerileri aile gelirine göre farklılaşmamaktadır.

Ebeveynlerin Çocuklarıyla İletişimine Yönelik Bulgular

Çizelge 17’de EÇİÖ puanlarının cinsiyete göre bağımsız örneklem t Testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 17. Çocukların Cinsiyetine Göre EÇİÖ Puanları t Testi Sonuçları

EÇİÖ	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	t	p
Engelsiz Dinleme	Kız	237	18,78	2,95	-2,346	0,019*
	Erkek	213	19,45	3,06		
Paylaşım Açık Olma	Kız	237	18,71	1,83	1,567	0,118
	Erkek	213	18,41	2,15		
Saygı-Kabul	Kız	237	32,49	2,33	-0,396	0,693
	Erkek	213	32,58	2,43		
Duyarlılık	Kız	237	26,53	2,76	-0,211	0,833
	Erkek	213	26,59	2,82		
Problem Çözme	Kız	237	21,97	2,47	0,427	0,669
	Erkek	213	21,86	2,58		
Toplam	Kız	237	118,50	8,71	-0,518	0,605
	Erkek	213	118,91	8,15		

* $p < 0,05$

Çizelge 17’ye göre çocukların cinsiyeti ile EÇİÖ Engelsiz Dinleme alt boyut puanları arasındaki fark anlamlıdır ($p < 0,05$). Erkek çocuğa sahip ebeveynlerin EÇİÖ Engelsiz Dinleme alt boyut puanı ($\bar{x}=19,45$) kız çocuğa sahip olanların puanından ($\bar{x}=18,78$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Yani erkek çocuğa sahip olanların iletişimde engelsiz dinlemeleri kız çocuğu olanlardan daha iyidir. Ebeveynlerin EÇİÖ Paylaşım Açık Olma, Saygı-Kabul, Duyarlılık, Problem Çözme alt boyut ve toplam puanları ise cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$).

Çizelge 18’de EÇİÖ puanlarının doğum tarihine göre bağımsız örneklem t Testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 18. Çocukların Doğum Tarihine Göre EÇİÖ Puanları t Testi Sonuçları

EÇİÖ	Doğum Tarihi	N	$\bar{x}$	S	t	p
Engelsiz Dinleme	2017	370	18,96	2,99	-2,006	0,045*
	2018	80	19,71	3,06		
Paylaşım Açık Olma	2017	370	18,58	1,92	0,300	0,764
	2018	80	18,51	2,32		
Saygı-Kabul	2017	370	32,51	2,41	-0,455	0,649
	2018	80	32,65	2,22		
Duyarlılık	2017	370	26,59	2,77	0,485	0,628
	2018	80	26,42	2,84		
Problem Çözme	2017	370	21,85	2,52	-1,184	0,237
	2018	80	22,22	2,50		
Toplam	2017	370	118,51	8,40	-0,966	0,334
	2018	80	119,52	8,63		

*p<0,05

Çizelge 18'e göre çocukların doğum tarihi ile EÇİÖ Engelsiz Dinleme alt boyut puanları arasındaki fark anlamlıdır ($p<0,05$). Çocuğu 2018 doğumlu ebeveynlerin EÇİÖ Engelsiz Dinleme alt boyut puanı ($\bar{x}=19,71$) çocuğu 2017 doğumlu olanların puanından ($\bar{x}=18,96$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Yani 2018 doğumlu çocuğa sahip olanların iletişimde engelsiz dinlemeleri çocuğu 2017 doğumlu olanlardan daha iyidir. Ebeveynlerin EÇİÖ Paylaşım Açık Olma, Saygı-Kabul, Duyarlılık, Problem Çözme alt boyut ve toplam puanları ise çocukların doğum tarihi değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Çizelge 19'da EÇİÖ puanlarının okula devam durumuna göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 19. Çocukların Okul Öncesi Eğitim Alma Süresine Göre EÇİÖ Puanları ANOVA Sonuçları

EÇİÖ	Okula Devam	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Engelsiz Dinleme	İlk yılı	351	19,11	3,04	Gruplar arası	0,798	2	0,399	0,044	0,957
	2. yılı	88	19,04	2,98	Gruplar içi	4097,702	447	9,167		
	3. yılı	11	18,90	2,62	Toplam	4098,500	449			
Paylaşım Açık Olma	İlk yılı	351	18,65	1,97	Gruplar arası	10,132	2	5,066	1,269	0,282
	2. yılı	88	18,30	2,12	Gruplar içi	1783,948	447	3,991		
	3. yılı	11	18,18	1,66	Toplam	1794,080	449			
Saygı-Kabul	İlk yılı	351	32,58	2,33	Gruplar arası	14,344	2	7,172	1,267	0,283
	2. yılı	88	32,27	2,62	Gruplar içi	2529,436	447	5,659		
	3. yılı	11	33,36	1,62	Toplam	2543,780	449			
Duyarlılık	İlk yılı	351	26,69	2,74	Gruplar arası	42,921	2	21,461	2,782	0,063
	2. yılı	88	25,95	3,01	Gruplar içi	3447,836	447	7,713		
	3. yılı	11	27,18	1,72	Toplam	3490,758	449			
Problem Çözme	İlk yılı	351	22,03	2,51	Gruplar arası	31,623	2	15,811	2,500	0,083
	2. yılı	88	21,40	2,56	Gruplar içi	2826,655	447	6,324		
	3. yılı	11	22,54	1,86	Toplam	2858,278	449			
Toplam	İlk yılı	351	119,07	8,27	Gruplar arası	332,506	2	166,253	2,346	0,097
	2. yılı	88	116,98	9,26	Gruplar içi	31676,391	447	70,864		
	3. yılı	11	120,18	4,72	Toplam	32008,898	449			

Çizelge 19’da ebeveynlerin EÇİÖ alt boyut ve toplam puanları çocukların okul öncesi eğitim alma süresi durumu değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Çocukların okul öncesi eğitim alma süresi durumu, ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimleri üzerinde farklılık oluşturmamaktadır.

Çizelge 20’de EÇİÖ puanlarının doğum sırasına göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 20. Çocukların Doğum Sırasına Göre EÇİÖ Puanları ANOVA Sonuçları

EÇİÖ	Doğum Sırası	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Engelsiz Dinleme	İlk çocuk	187	19,16	3,10	Gruplar arası	1,502	3	0,501	0,055	0,983
	2.çocuk	187	19,06	2,88	Gruplar içi	4096,998	446	9,186		
	3.çocuk	62	19,00	3,29	Toplam	4098,500	449			
	4.çocuk	14	19,14	2,62						
Paylaşma Açık Olma	İlk çocuk	187	18,68	1,78	Gruplar arası	8,891	3	2,964	0,740	0,528
	2.çocuk	187	18,42	2,15	Gruplar içi	1785,189	446	4,003		
	3.çocuk	62	18,72	2,06	Toplam	1794,080	449			
	4.çocuk	14	18,35	2,34						
Saygı-Kabul	İlk çocuk	187	32,84	2,09	Gruplar arası	48,259	3	16,086	2,875	0,036*
	2.çocuk	187	32,40	2,54	Gruplar içi	2495,521	446	5,595		
	3.çocuk	62	32,32	2,59	Toplam	2543,780	449			
	4.çocuk	14	31,21	2,22						
Duyarlılık	İlk çocuk	187	26,83	2,67	Gruplar arası	38,095	3	12,698	1,640	0,179
	2.çocuk	187	26,44	2,94	Gruplar içi	3452,663	446	7,741		
	3.çocuk	62	26,33	2,69	Toplam	3490,758	449			
	4.çocuk	14	25,42	2,34						
Problem Çözme	İlk çocuk	187	21,94	2,57	Gruplar arası	5,075	3	1,692	0,264	0,851
	2.çocuk	187	21,98	2,59	Gruplar içi	2853,203	446	6,397		
	3.çocuk	62	21,75	2,11	Toplam	2858,278	449			
	4.çocuk	14	21,50	2,68						
Toplam	İlk çocuk	187	119,47	7,68	Gruplar arası	287,904	3	95,968	1,349	0,258
	2.çocuk	187	118,33	9,02	Gruplar içi	31720,993	446	71,123		
	3.çocuk	62	118,14	9,08	Toplam	32008,898	449			
	4.çocuk	14	115,64	6,57						

*p<0,05

Çizelge 20'ye göre ebeveynlerin EÇİÖ Saygı-Kabul alt boyut puanları çocukların doğum sırası değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Çocuğu ilk sırada doğan ebeveynlerin EÇİÖ Saygı-Kabul alt boyut puanı ($\bar{x}=32,84$) çocuğu dördüncü sırada doğanların puanlarından ($\bar{x}=31,21$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. EÇİÖ diğer alt boyut ve toplam puanlarının çocukların doğum sırasına göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$). Çocuğu ilk sırada doğan ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimde saygı-kabule dayalı iletişimleri daha yüksektir.

Çizelge 21'de EÇİÖ anne yaşına göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 21. Anne Yaşına Göre EÇİÖ Puanları ANOVA Sonuçları

EÇİÖ	Anne Yaşı	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Engelsiz Dinleme	25 ve altı	18	19,50	3,36	Gruplar arası	30,426	4	7,606	0,832	0,505
	26-30 yaş	119	18,89	2,89	Gruplar içi	4068,074	445	9,142		
	31-35 yaş	188	19,09	3,01	Toplam	4098,500	449			
	36-40 yaş	90	19,01	3,12						
	41 ve üzeri	35	19,88	3,02						
Paylaşma Açık Olma	25 ve altı	18	18,38	1,78	Gruplar arası	32,031	4	8,008	2,022	0,090
	26-30 yaş	119	18,68	1,94	Gruplar içi	1762,049	445	3,960		
	31-35 yaş	188	18,32	2,15	Toplam	1794,080	449			
	36-40 yaş	90	19,02	1,65						
	41 ve üzeri	35	18,48	2,07						
Saygı- Kabul	25 ve altı	18	32,72	2,08	Gruplar arası	7,274	4	1,818	0,319	0,865
	26-30 yaş	119	32,67	2,17	Gruplar içi	2536,506	445	5,700		
	31-35 yaş	188	32,43	2,49	Toplam	2543,780	449			
	36-40 yaş	90	32,63	2,32						
	41 ve üzeri	35	32,31	2,74						
Duyarlılık	25 ve altı	18	27,05	2,33	Gruplar arası	21,760	4	5,440	0,698	0,594
	26-30 yaş	119	26,52	2,60	Gruplar içi	3468,997	445	7,795		
	31-35 yaş	188	26,67	2,89	Toplam	3490,758	449			
	36-40 yaş	90	26,52	2,73						
	41 ve üzeri	35	25,91	3,14						
Problem Çözme	25 ve altı	18	22,33	2,22	Gruplar arası	8,925	4	2,231	0,348	0,845
	26-30 yaş	119	21,98	2,36	Gruplar içi	2849,353	445	6,403		
	31-35 yaş	188	21,95	2,67	Toplam	2858,278	449			
	36-40 yaş	90	21,82	2,49						
	41 ve üzeri	35	21,57	2,46						
Toplam	25 ve altı	18	120,00	5,57	Gruplar arası	58,053	4	14,513	0,202	0,937
	26-30 yaş	119	118,75	7,46	Gruplar içi	31950,845	445	71,800		
	31-35 yaş	188	118,48	9,08	Toplam	32008,898	449			
	36-40 yaş	90	119,01	8,47						
	41 ve üzeri	35	118,17	9,43						

Çizelge 21'e göre ebeveynlerin EÇİÖ alt boyut ve toplam puanları anne yaşı değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Annelerin yaşı, ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi üzerinde farklılık oluşturmamaktadır.

Çizelge 22'de EÇİÖ baba yaşına göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 22. Baba Yaşına Göre EÇİÖ Puanları ANOVA Sonuçları

EÇİÖ	Baba Yaşı	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Engelsiz Dinleme	26-30 yaş	43	18,55	3,37	Gruplar arası	19,807	3	6,602	0,722	0,539
	31-35 yaş	191	19,28	2,93	Gruplar içi	4078,693	446	9,145		
	36-40 yaş	128	19,07	2,93	Toplam	4098,500	449			
	41 ve üzeri	88	19,01	3,14						
Paylaşma Açık Olma	26-30 yaş	43	18,51	1,91	Gruplar arası	8,984	3	2,995	0,748	0,524
	31-35 yaş	191	18,47	2,08	Gruplar içi	1785,096	446	4,002		
	36-40 yaş	128	18,79	1,73	Toplam	1794,080	449			
	41 ve üzeri	88	18,48	2,19						
Saygı- Kabul	26-30 yaş	43	32,51	2,46	Gruplar arası	8,916	3	2,972	0,523	0,667
	31-35 yaş	191	32,53	2,29	Gruplar içi	2534,864	446	5,684		
	36-40 yaş	128	32,71	2,25	Toplam	2543,780	449			
	41 ve üzeri	88	32,30	2,70						
Duyarlılık	26-30 yaş	43	26,32	2,78	Gruplar arası	34,046	3	11,349	1,464	0,224
	31-35 yaş	191	26,86	2,66	Gruplar içi	3456,712	446	7,750		
	36-40 yaş	128	26,45	2,71	Toplam	3490,758	449			
	41 ve üzeri	88	26,18	3,10						
Problem Çözme	26-30 yaş	43	21,53	2,63	Gruplar arası	43,728	3	14,576	2,310	0,076
	31-35 yaş	191	22,19	2,43	Gruplar içi	2814,549	446	6,311		
	36-40 yaş	128	21,98	2,56	Toplam	2858,278	449			
	41 ve üzeri	88	21,42	2,53						
Toplam	26-30 yaş	43	117,44	8,10	Gruplar arası	310,300	3	103,433	1,455	0,226
	31-35 yaş	191	119,35	8,25	Gruplar içi	31698,598	446	71,073		
	36-40 yaş	128	119,02	7,95	Toplam	32008,898	449			
	41 ve üzeri	88	117,40	9,56						

Çizelge 22'ye göre ebeveynlerin EÇİÖ alt boyut ve toplam puanları baba yaşı değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Babaların yaşı, ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi üzerinde farklılık oluşturmamaktadır.

Çizelge 23'te EÇİÖ anne öğrenim durumuna göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 23. Anne Öğrenimine Göre EÇİÖ Puanları ANOVA Sonuçları

EÇİÖ	Anne Öğrenim	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Engelsiz Dinleme	İlkokul	80	19,27	2,96	Gruplar arası	67,895	4	16,974	1,874	0,114
	Ortaokul	108	18,49	3,03	Gruplar içi	4030,605	445	9,058		
	Lise	151	19,42	3,21	Toplam	4098,500	449			
	Ön Lisans	42	19,50	2,64						
	Lisans	69	18,89	2,75						
Paylaşma Açık Olma	İlkokul	80	18,55	2,24	Gruplar arası	23,294	4	5,823	1,463	0,212
	Ortaokul	108	18,26	2,31	Gruplar içi	1770,786	445	3,979		
	Lise	151	18,86	1,66	Toplam	1794,080	449			
	Ön Lisans	42	18,52	2,02						
	Lisans	69	18,47	1,77						
Saygı-Kabul	İlkokul	80	32,31	2,37	Gruplar arası	13,384	4	3,346	0,588	0,671
	Ortaokul	108	32,37	2,43	Gruplar içi	2530,396	445	5,686		
	Lise	151	32,64	2,40	Toplam	2543,780	449			
	Ön Lisans	42	32,85	2,05						
	Lisans	69	32,63	2,44						
Duyarlılık	İlkokul	80	26,68	2,99	Gruplar arası	31,895	4	7,974	1,026	0,393
	Ortaokul	108	26,12	2,92	Gruplar içi	3458,863	445	7,773		
	Lise	151	26,73	2,71	Toplam	3490,758	449			
	Ön Lisans	42	26,42	2,75						
	Lisans	69	26,81	2,48						
Problem Çözme	İlkokul	80	21,88	2,52	Gruplar arası	7,865	4	1,966	0,307	0,873
	Ortaokul	108	21,71	2,45	Gruplar içi	2850,413	445	6,405		
	Lise	151	21,98	2,57	Toplam	2858,278	449			
	Ön Lisans	42	22,04	2,78						
	Lisans	69	22,08	2,39						
Toplam	İlkokul	80	118,71	8,79	Gruplar arası	477,784	4	119,446	1,686	0,152
	Ortaokul	108	116,97	8,45	Gruplar içi	31531,114	445	70,856		
	Lise	151	119,64	8,49	Toplam	32008,898	449			
	Ön Lisans	42	119,35	8,32						
	Lisans	69	118,91	7,76						

Çizelge 23'e göre ebeveynlerin EÇİÖ alt boyut ve toplam puanları anne öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Annelerin öğrenim durumu, ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi üzerinde farklılık oluşturmamaktadır.

Çizelge 24'te EÇİÖ baba öğrenim durumuna göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 24. Baba Öğrenimine Göre EÇİÖ Puanları ANOVA Sonuçları

EÇİÖ	Baba Öğrenim	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Engelsiz Dinleme	İlkokul	57	18,57	2,69	Gruplar arası	49,302	4	12,325	1,355	0,249
	Ortaokul	96	19,06	3,21	Gruplar içi	4049,198	445	9,099		
	Lise	197	18,98	3,04	Toplam	4098,500	449			
	Ön Lisans	37	19,78	3,28						
	Lisans	63	19,57	2,71						
Paylaşma Açık Olma	İlkokul	57	18,59	2,24	Gruplar arası	2,164	4	0,541	0,134	0,970
	Ortaokul	96	18,51	2,17	Gruplar içi	1791,916	445	4,027		
	Lise	197	18,62	1,96	Toplam	1794,080	449			
	Ön Lisans	37	18,62	1,68						
	Lisans	63	18,44	1,81						
Saygı-Kabul	İlkokul	57	32,52	2,28	Gruplar arası	5,356	4	1,339	0,235	0,919
	Ortaokul	96	32,59	2,41	Gruplar içi	2538,424	445	5,704		
	Lise	197	32,61	2,24	Toplam	2543,780	449			
	Ön Lisans	37	32,27	2,67						
	Lisans	63	32,39	2,68						
Duyarlılık	İlkokul	57	26,78	2,83	Gruplar arası	28,947	4	7,237	0,930	0,446
	Ortaokul	96	26,30	3,01	Gruplar içi	3461,811	445	7,779		
	Lise	197	26,66	2,63	Toplam	3490,758	449			
	Ön Lisans	37	25,94	3,06						
	Lisans	63	26,79	2,70						
Problem Çözme	İlkokul	57	21,91	2,65	Gruplar arası	67,289	4	16,822	2,682	0,031*
	Ortaokul	96	21,75	2,68	Gruplar içi	2790,989	445	6,272		
	Lise	197	22,13	2,32	Toplam	2858,278	449	Fark: ön lisans<ilk, orta, lise, lisans		
	Ön Lisans	37	20,75	2,65						
	Lisans	63	22,20	2,54						
Toplam	İlkokul	57	118,40	8,13	Gruplar arası	146,048	4	36,512	0,510	0,728
	Ortaokul	96	118,21	8,98	Gruplar içi	31862,849	445	71,602		
	Lise	197	119,03	8,21	Toplam	32008,898	449			
	Ön Lisans	37	117,37	8,21						
	Lisans	63	119,41	8,84						

*p<0,05

Çizelge 24'e göre ebeveynlerin EÇİÖ Problem Çözme alt boyut puanları babaların öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Babaların ön lisans mezunu olması durumunda ebeveynlerin EÇİÖ Problem Çözme alt boyut puanı ($\bar{x}=20,75$) ilk, orta, lise ve lisans mezunu olanların puanlarından ($\bar{x}=21,91$; $\bar{x}=21,75$; $\bar{x}=22,13$; $\bar{x}=22,20$) anlamlı düzeyde daha düşüktür. EÇİÖ diğer alt boyut ve toplam puanlarının babaların öğrenim durumuna göre farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$). Babanın ön lisans mezunu olduğu durumda ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimde problem çözmeye dayalı iletişimleri daha düşüktür.

Çizelge 25'te EÇİÖ anne mesleğine göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 25. Anne Mesleğine Göre EÇİÖ Puanları ANOVA Sonuçları

EÇİÖ	Anne Meslek	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Engelsiz Dinleme	Çalışmıyor	336	19,04	3,03	Gruplar arası	37,238	4	9,309	1,020	0,397
	Serbest M.	13	18,61	2,72	Gruplar içi	4061,262	445	9,126		
	İşçi	63	19,44	3,22	Toplam	4098,500	449			
	Memur	7	17,42	2,99						
	Profesyonel	31	19,54	2,50						
Paylaşma Açık Olma	Çalışmıyor	336	18,60	2,02	Gruplar arası	2,871	4	0,718	0,178	0,950
	Serbest M.	13	18,76	1,48	Gruplar içi	1791,209	445	4,025		
	İşçi	63	18,39	2,12	Toplam	1794,080	449			
	Memur	7	18,42	1,61						
	Profesyonel	31	18,58	1,82						
Saygı- Kabul	Çalışmıyor	336	32,61	2,29	Gruplar arası	10,302	4	2,575	0,452	0,771
	Serbest M.	13	32,30	2,81	Gruplar içi	2533,478	445	5,693		
	İşçi	63	32,23	2,84	Toplam	2543,780	449			
	Memur	7	33,00	2,08						
	Profesyonel	31	32,28	2,24						
Duyarlılık	Çalışmıyor	336	26,63	2,71	Gruplar arası	22,469	4	5,617	0,721	0,578
	Serbest M.	13	26,46	2,93	Gruplar içi	3468,289	445	7,794		
	İşçi	63	26,03	3,16	Toplam	3490,758	449			
	Memur	7	27,00	2,70						
	Profesyonel	31	26,77	2,75						
Problem Çözme	Çalışmıyor	336	21,93	2,50	Gruplar arası	16,610	4	4,153	0,650	0,627
	Serbest M.	13	22,30	2,25	Gruplar içi	2841,668	445	6,386		
	İşçi	63	21,58	2,73	Toplam	2858,278	449			
	Memur	7	21,57	2,14						
	Profesyonel	31	22,38	2,53						
Toplam	Çalışmıyor	336	118,83	8,26	Gruplar arası	110,578	4	27,645	0,386	0,819
	Serbest M.	13	118,46	8,25	Gruplar içi	31898,319	445	71,682		
	İşçi	63	117,69	9,69	Toplam	32008,898	449			
	Memur	7	117,42	8,46						
	Profesyonel	31	119,67	7,99						

Çizelge 25'e göre ebeveynlerin EÇİÖ alt boyut ve toplam puanları anne mesleği değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Annelerin mesleği, ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi üzerinde farklılık oluşturmamaktadır.

Çizelge 26'da EÇİÖ baba mesleğine göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 26. Baba Mesleğine Göre EÇİÖ Puanları ANOVA Sonuçları

EÇİÖ	Baba Meslek	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Engelsiz Dinleme	Çalışmıyor	12	18,83	1,97	Gruplar arası	66,526	4	16,631	1,836	0,121
	Serbest M.	100	18,98	3,07	Gruplar içi	4031,974	445	9,061		
	İşçi	276	19,19	3,06	Toplam	4098,500	449			
	Memur	23	17,65	2,82						
	Profesyonel	39	19,69	2,77						
Paylaşma Açık Olma	Çalışmıyor	12	18,58	1,97	Gruplar arası	13,126	4	3,281	0,820	0,513
	Serbest M.	100	18,61	2,01	Gruplar içi	1780,954	445	4,002		
	İşçi	276	18,65	1,94	Toplam	1794,080	449			
	Memur	23	18,30	2,61						
	Profesyonel	39	18,07	1,96						
Saygı- Kabul	Çalışmıyor	12	32,83	1,58	Gruplar arası	32,198	4	8,049	1,426	0,224
	Serbest M.	100	32,48	2,08	Gruplar içi	2511,582	445	5,644		
	İşçi	276	32,65	2,40	Toplam	2543,780	449			
	Memur	23	31,47	3,38						
	Profesyonel	39	32,38	2,39						
Duyarlılık	Çalışmıyor	12	26,50	3,23	Gruplar arası	2,068	4	,517	0,066	,992
	Serbest M.	100	26,51	2,65	Gruplar içi	3488,690	445	7,840		
	İşçi	276	26,60	2,78	Toplam	3490,758	449			
	Memur	23	26,34	3,58						
	Profesyonel	39	26,51	2,58						
Problem Çözme	Çalışmıyor	12	22,75	1,91	Gruplar arası	28,736	4	7,184	1,130	0,342
	Serbest M.	100	21,66	2,64	Gruplar içi	2829,541	445	6,359		
	İşçi	276	21,96	2,50	Toplam	2858,278	449			
	Memur	23	21,39	2,80						
	Profesyonel	39	22,33	2,30						
Toplam	Çalışmıyor	12	119,50	6,72	Gruplar arası	358,107	4	89,527	1,259	0,285
	Serbest M.	100	118,24	8,19	Gruplar içi	31650,791	445	71,125		
	İşçi	276	119,07	8,39	Toplam	32008,898	449			
	Memur	23	115,17	11,32						
	Profesyonel	39	119,00	7,76						

Çizelge 26'ya göre ebeveynlerin EÇİÖ alt boyut ve toplam puanları baba mesleği değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Babaların mesleği, ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi üzerinde farklılık oluşturmamaktadır.

Çizelge 27'de EÇİÖ aile yapısına ve Çizelge 27'de aile gelirine göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Çizelge 27. Aile Yapısına Göre EÇİÖ Puanları ANOVA Sonuçları

EÇİÖ	Aile Yapısı	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Engelsiz Dinleme	Çekirdek Aile	373	19,03	3,08	Gruplar arası	15,510	2	7,755	0,849	0,429
	Geniş Aile	58	19,27	2,87	Gruplar içi	4082,990	447	9,134		
	Tek Ebeveynli A.	19	19,89	2,05	Toplam	4098,500	449			
Paylaşma Açık Olma	Çekirdek Aile	373	18,57	1,97	Gruplar arası	0,052	2	,026	0,006	0,994
	Geniş Aile	58	18,58	2,14	Gruplar içi	1794,028	447	4,013		
	Tek Ebeveynli A.	19	18,52	2,11	Toplam	1794,080	449			
Saygı- Kabul	Çekirdek Aile	373	32,55	2,41	Gruplar arası	12,085	2	6,042	1,067	0,345
	Geniş Aile	58	32,68	2,09	Gruplar içi	2531,695	447	5,664		
	Tek Ebeveynli A.	19	31,78	2,41	Toplam	2543,780	449			
Duyarlılık	Çekirdek Aile	373	26,57	2,83	Gruplar arası	3,246	2	1,623	0,208	0,812
	Geniş Aile	58	26,58	2,47	Gruplar içi	3487,512	447	7,802		
	Tek Ebeveynli A.	19	26,15	2,91	Toplam	3490,758	449			
Problem Çözme	Çekirdek Aile	373	21,95	2,51	Gruplar arası	19,174	2	9,587	1,509	0,222
	Geniş Aile	58	22,03	2,54	Gruplar içi	2839,104	447	6,351		
	Tek Ebeveynli A.	19	20,94	2,46	Toplam	2858,278	449			
Toplam	Çekirdek Aile	373	118,69	8,61	Gruplar arası	49,358	2	24,679	0,345	0,708
	Geniş Aile	58	119,17	7,66	Gruplar içi	31959,539	447	71,498		
	Tek Ebeveynli A.	19	117,31	7,45	Toplam	32008,898	449			

Çizelge 27'ye göre ebeveynlerin EÇİÖ alt boyut ve toplam puanları aile yapısı değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Aile yapısı, ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi üzerinde farklılık oluşturmamaktadır.

Çizelge 28. Aile Gelirine Göre EÇİÖ Puanları ANOVA Sonuçları

EÇİÖ	Aile Geliri	N	$\bar{x}$	S		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Engelsiz Dinleme	Düşük	62	18,75	3,21	Gruplar arası	8,485	2	4,243	0,464	0,629
	Orta	375	19,15	2,99	Gruplar içi	4090,015	447	9,150		
	Yüksek	13	19,23	3,05	Toplam	4098,500	449			
Paylaşma Açık Olma	Düşük	62	18,48	2,00	Gruplar arası	12,736	2	6,368	1,598	0,203
	Orta	375	18,55	2,02	Gruplar içi	1781,344	447	3,985		
	Yüksek	13	19,53	0,87	Toplam	1794,080	449			
Saygı-Kabul	Düşük	62	32,45	2,41	Gruplar arası	4,692	2	2,346	0,413	0,662
	Orta	375	32,57	2,37	Gruplar içi	2539,088	447	5,680		
	Yüksek	13	32,00	2,41	Toplam	2543,780	449			
Duyarlılık	Düşük	62	26,53	2,73	Gruplar arası	1,770	2	0,885	0,113	0,893
	Orta	375	26,55	2,81	Gruplar içi	3488,988	447	7,805		
	Yüksek	13	26,92	2,28	Toplam	3490,758	449			
Problem Çözme	Düşük	62	21,38	2,45	Gruplar arası	38,260	2	19,130	3,032	0,049
	Orta	375	21,96	2,53	Gruplar içi	2820,018	447	6,309		
	Yüksek	13	23,15	2,07	Toplam	2858,278	449			
Toplam	Düşük	62	117,61	8,58	Gruplar arası	137,098	2	68,549	0,961	0,383
	Orta	375	118,80	8,44	Gruplar içi	31871,799	447	71,302		
	Yüksek	13	120,84	7,76	Toplam	32008,898	449			

Çizelge 28'e göre ebeveynlerin EÇİÖ alt boyut ve toplam puanları aile geliri değişkenine göre farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Aile geliri, ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi üzerinde farklılık oluşturmamaktadır.

Çocukların 21. Yüzyıl Becerileri ve Ebeveynlerin Çocuklarıyla İletişimi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Çizelge 29’da DAY-2 ve EÇİÖ puanları Pearson Korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 29. EÇİÖ ve DAY-2 Puanları Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		DAY-2			
		Öğrenme ve Yenilik Becerileri	Yaşam ve Kariyer Becerileri	Bilgi Medya ve Teknoloji Becerileri	Toplam
EİÇÖ					
Engelsiz Dinleme	r	-0,049	-0,003	0,016	0,444**
	p	0,296	0,948	0,731	0,000
Paylaşım Açık Olma	r	0,039	0,051	0,022	0,539**
	p	0,413	0,278	0,646	0,000
Saygı-Kabul	r	0,046	0,072	0,075	0,730**
	p	0,334	0,125	0,110	0,000
Duyarlılık	r	-0,002	0,028	0,014	0,699**
	p	0,971	0,554	0,771	0,000
Problem Çözme	r	0,092	0,128**	0,067	0,623**
	p	0,052	0,007	0,156	0,000
Toplam	r	0,031	0,079	0,057	0,910**
	p	0,509	0,095	0,230	0,000

Çizelge 29’a göre ebeveynlerin EÇİÖ Problem Çözme alt boyut puanlarıyla çocukların DAY-2 Yaşam ve Kariyer Becerileri alt boyut puanları arasında pozitif yönlü düşük bir ilişki olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Ebeveynlerin çocuklarıyla problem çözmeye dayalı iletişimlerini arttıkça çocukların 21. yüzyıl becerilerinden yaşam ve kariyer becerileri de artmaktadır.

Ebeveynlerin EÇİÖ tüm alt boyut ve toplam puanlarıyla çocukların DAY-2 toplam puanları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Bu ilişki Engelsiz Dinleme alt boyutunda orta düzeyde, diğer alt boyutlarda yüksek düzeye ve toplam puanda oldukça yüksek düzeydedir. Ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimlerinin niteliği arttıkça çocuklarının 21. yüzyıl becerileri de artmakta veya ebeveyn-çocuk iletişimi azaldıkça çocukların 21. yüzyıl becerileri de azalmaktadır.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA

Bu bölümde, okul öncesi çocukların 21. yüzyıl becerileri ve ebeveyn-çocuk iletişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, alt problemler doğrultusunda elde edilen bulgular sırasıyla verilerek alan yazın ışığında tartışılmıştır.

Betimsel Analiz Sonuçlarına Yönelik Tartışma

Çalışmada, çocukların 21. yüzyıl becerilerinin ve ebeveynlerin çocuklarıyla iletişim düzeylerinin ortalamanın üzerinde olduğu görülmüştür. Çocuk, dünyaya gözlerini açtığında ilk ailesiyle ilişki kurar. Ailesiyle kurduğu bu ilişki, çocuğun gelişiminde temel oluşturur. Bu süreçte, iletişimin doğru yürütülebimesi ebeveynlerin sorumluluğundadır. Çocuklar iletişimi, kendilerine bakım veren ebeveynlerinden gördüğü şekilde öğrenir. Aile içinde kullanılan iletişim dili olumlu olduğu takdirde çocuğun yaşamı boyunca kuracağı her iletişim süreci olumlu olacaktır. Çocuğuna olumlu iletişim kurma yönünde örnek olan ebeveynler, çocuklarına doğru iletişimi öğrenmeleri konusunda öncü (Arabacı vd., 2022) ve model oldukları söylenebilir. Ebeveynler doğru model oldukları takdirde, çocukların iletişim becerisi ileriki yaşlarda ve farklı ortamlarda olumlu bir gelişme gösterebilir. Scott (2008), yaptığı araştırmada ebeveyn-çocuk etkileşiminin çocuk iletişimini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Türk kültürünün nesilden nesile aktarılan saygı değeri (Yıldırım, 2022), ebeveynlerin EÇİÖ Saygı/Kabul alt boyutunun en yüksek puan ortalamasına sahip olmasının gerekçesi olarak gösterilebilir.

21. Yüzyıl Becerileri Sonuçlarına Yönelik Tartışma

Çalışmada, okul öncesi dönemdeki kız çocuklarının 21. yüzyıl becerileri toplam puanında ve yaşam kariyer becerileri alt boyutunda aldığı puanların, erkek çocuklarına

göre anlamlı düzeyde farklılık olduğu belirlenmiştir. Kishalı (2022) yalnızca yaşam ve kariyer becerileri alt boyutunda kız çocuklarının lehine anlamlı farklılığa ulaşırken Dinler vd., (2021) ve Çelik (2023), yaptıkları araştırmalarda genel olarak 21. yüzyıl becerilerinin kız çocuklarında yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Kol ve Tunçeli (2022), öğrenme ve yenilik becerileri, yaşam ve kariyer becerileri ve 21. yüzyıl becerileri toplam puanında kızların puanlarının erkeklere oranla anlamlı ölçüde yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlara benzer olarak Dağgöl (2016), okul öncesi çocukların öz düzenleme becerileri üzerine yaptığı araştırmada kız çocuklarının, öz düzenleme becerilerinin erkek çocuklarına kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Özdüzenleme becerisinin 21. yüzyıl becerilerinin alt boyutlarından yaşam ve kariyer becerileri alt boyutuna dahil olduğu bilinmektedir. Yine bu alt boyut altında ele alınan uyum becerileriyle ilgili Altınok (2017), yaptığı araştırmada kız çocukları lehine anlamlı düzeyde farklılık saptamıştır. Öğrenme ve yenilik becerileri alt boyutuna dahil olduğu bilinen ve WHO (1997) tarafından da yaşam becerileri olarak ele alınan problem çözme, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve iletişim kurma gibi becerileri ele alarak okul öncesi çocuklarının yaşam becerileri üzerine araştırma yapan Güney (2021), temel yaşam becerilerinde kızların lehine anlamlı farklılık bulmuştur. Duran ve Zembat (2020), okul öncesi dönem çocuklarının liderlik becerileri üzerine yaptıkları araştırmada kızların liderlik becerilerinin erkeklere kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Liderlik becerisi de yaşam ve kariyer becerileri arasında yer almaktadır. Liu vd., (2024) yaptığı araştırmada, sıcak ve samimi davranışlarla ilişkilendirilen ebeveyn-çocuk yakınlığı ile çocukların sosyal yeterliliği arasında olumlu bir ilişki bulmuştur. Ayrıca kızların ebeveynleri erkeklerin ebeveynlerine kıyasla daha fazla ebeveyn çocuk yakınlığı göstermişlerdir ve kız çocuklarının sosyal yeterlilikleri daha yüksek bulunmuştur. Alanyazındaki mevcut araştırmalar, kız çocuklarının yaşam ve kariyer becerileri ile 21. yüzyıl becerilerinin erkek çocuklarına oranla daha iyi olduğu bulgusunu destekler niteliktedir. Erkek çocukların fiziksel oyunları, kız çocukların ise -miş gibi yapma oyunlarını tercih ettikleri bilinmektedir (Sezer vd., 2016). Mış gibi oyunları tercih eden kız çocuklarının, kurmuş oldukları oyunlarda iletişim, problem çözme ve yaratıcılık gibi becerileri daha fazla kullanmaları ve bu becerilere ilişkin özellikleri geliştirme fırsatlarının daha fazla sağlanması olanak sağlamış olabilir.

Çalışmada, çocukların 21. yüzyıl becerileri ile doğum yılları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunamamıştır. Öğrenme ve yenilik becerilerinden biri olan iletişim becerisinin gerçekleşmesindeki temel öge dinleme becerisidir (Melanhoğlu, 2012). Çelik (2023), yaptığı araştırmada 5-6 yaş çocukları arasında dinleme becerisi açısından anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Önder vd., (2016) ve Vural (2019) yaptıkları araştırmalarda bu araştırma bulgusuna benzer olarak okul öncesi dönem çocuklarının iletişim beceri düzeylerinin yaşa göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Altınok (2017)'a göre sosyal-duygusal uyum yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Uyum becerileri yaşam ve kariyer becerileri alt boyutunda ele alınan bir beceridir. Alanyazındaki araştırmalar, mevcut bulguları desteklemektedir. Karşılaştırılan yaş gruplarının birbirine çok yakın olması sebebiyle sahip olduğu beceriler de birbirlerine benzer nitelikte olabilir.

Çalışmada, çocukların 21. yüzyıl becerileri ile okul öncesi eğitim alma süresi arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu, okulda ikinci yılı olan çocukların okulda ilk yılı olanlara göre 21. yüzyıl becerilerinin daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Çelik (2023) çalışmasında, dinleme becerisinde anlamlı farklılık bulmazken sosyal problem çözme becerisinde okulda 2. yılı olan çocukların 21. yüzyıl becerilerini anlamlı düzeyde daha yüksek bulmuştur. Endedijk vd. (2020), 2-4 yaş arası çocuklarla yaptıkları boylamsal araştırmalarında çocuklarda işbirliği becerisini incelemişler ve iki yaşında akranlarıyla daha çok işbirliği kuran çocukların dört yaşına geldiklerinde akranları tarafından daha fazla tercih edildikleri sonucuyla karşılaşmışlardır. Çocuklara, erken yıllardan itibaren akranlarıyla işbirliğinde bulunabilecekleri ortam sunulmasının işbirliği becerilerinin gelişiminde etkisi olduğu söylenebilir. 21. yüzyıl becerilerinden biri olan özdüzenleme becerisi üzerine okul öncesi çocuklarla yapılan çalışmalarda, özdüzenleme becerisinin okul öncesi deneyimlerinden etkilendiği bulunmuştur (Sammons ve Anders, 2015; Sylva, 2020). Güney (2021) yaşam becerilerini okul öncesi kuruma iki yıldır devam eden çocuklarda anlamlı düzeyde daha yüksek bulmuştur. Duran ve Zembat (2020), okul öncesi eğitim alma süresi arttıkça liderlik puanlarının da arttığını bulmuştur. Cesur ve Demir (2020) yaptıkları araştırmada, okul öncesi eğitime erken yaşta başlayan çocukların kurallara daha iyi uyum sağladıklarını saptamışlardır. Yaşar Ekici (2018), yaptığı araştırmada okul öncesi eğitime devam süresi iki yıl olan çocukların aktif iletişimde bulunma

becerilerinin daha yüksek olduğunu saptamıştır. Okul öncesi eğitim alan çocukların, zengin uyarıcılardan faydalanmaları neticesinde 21. yüzyıl becerilerinin geliştiği söylenebilir. Bu becerileri geliştirmeyi hedefleyen MEB Okul öncesi eğitim programına (Polat vd., 2021; Zelyurt ve Osmanoğlu, 2022) tabii olan çocuklar, eğitim süresinin de artmasıyla birlikte bu becerileri pekiştiriyor olabilirler.

Çalışmada, doğum sırasına göre 21. yüzyıl becerileri alt boyut ve toplam puanlar arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Yaşar Ekici (2018) ve Altunok (2019) okul öncesi dönem çocuklarıyla yaptıkları araştırmada iletişim becerileri puan ortalaması doğum sırası değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. İletişim becerilerinin öğrenme ve yenilik becerileri alt boyutuna dahil olduğu bilinmektedir. Eke (2017), çocukların özdüzenleme becerileri üzerinde doğum sırasının anlamlı farklılık yaratmadığını tespit etmiştir. Özdüzenleme becerisinin yaşam ve kariyer becerilerinin altında ele alındığı bilinmektedir Mevcut okul öncesi eğitim programının temel özelliklerinde bulunan 21. yüzyılın ihtiyaç duyduğu birey modelini geliştirmeyi destekleme hedefinden (Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, 2024) yola çıkılarak çocukların bu becerileri okul öncesi eğitim kurumlarında iletişim halinde oldukları akranları vasıtasıyla ve programın katkısıyla geliştirdikleri söylenebilir. Bununla birlikte çocuğun kardeş sayısı, aile içi dinamikler ve çocukla ilgili farklı faktörlerin de etken olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada, anne-baba yaşına göre 21. yüzyıl becerileri alt boyut ve toplam puanları arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Elçi (2021) ve Güngör (2021) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları bu sonuçları destekler niteliktedir. Kışalı (2022) yaptığı araştırmada, anne yaşının çocukların 21. yüzyıl becerileri üzerinde etkisi olduğunu baba yaşının ise anlamlı bir etkisi olmadığını belirlemiştir. Araştırmanın çalışma grubunda bulunan annelerin babalara kıyasla çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmesi, bulguların bu yönde eğilim göstermesini açıklayabilir. Öztabak (2017) ve Ural vd. (2020), anne ve baba yaşının çocukların özdüzenleme becerilerinde anlamlı fark yaratmadığını tespit etmişlerdir. Öz düzenleme becerisinin yaşam ve kariyer becerilerinden biri olduğu bilinmektedir. Çocukların 21. yüzyıl becerilerinin ebeveynlerinin yaş grubuna göre anlamlı farklılık göstermemesinin nedeni

ebeveynlerin yaşları genç de olsa yaşı da olsa çocuklarına olan yaklaşımları ve ebeveynlik stilleri benzerlik gösteriyor olabilir.

Çalışmada, anne-baba öğrenim durumu ve öğrenme ve yenilik becerileriyle 21. yüzyıl becerileri toplam puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark lisans mezunu olan anne-babaların lehinedir. Literatürde de belirtildiği gibi ebeveynlerin eğitim düzeyi, 21. yüzyıl becerileri de dahil olmak üzere birçok alanda çocukların gelişimi için hayati öneme sahiptir (Kol ve Tunçeli, 2022). Erduran (2022), yaptığı araştırmada anne-babası lisans mezunu olan okul öncesi çocukların yaratıcılık puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamıştır. İletişim becerilerinin anne-baba öğreniminden etkilenip etkinlenmediğine bakan Önder vd., (2016) anlamlı farklılık bulmuştur. Kol ve Tunçeli (2022), öğrenme ve yenilik becerileri, yaşam ve kariyer becerileri ve 21. yüzyıl toplam puanına göre annelerin ve babaların öğrenim durumuna göre çocukların 21. yüzyıl becerileri arasında önemli bir farklılık bulmuşlardır. Altınok (2017), sosyal duygusal uyum becerilerinde, üniversite mezunu annelerin lehine anlamlı farklılık saptamıştır. Eğitim düzeyi yüksek olan annelerin çocuklarının daha eleştirel düşündükleri de görülmüştür (Aydemir Özalp ve Durmuşoğlu, 2023). Araştırmalar, kadınların eğitiminin insan gelişimi üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Eğitim almış bir kadın, çocuklarının eğitim hayatlarıyla ilgili de bilinçli ve duyarlı davranacaktır (Adıgüzel, 2013). Polat ve Özbek Ayaz (2021) yaptıkları araştırmada çocukların liderlik puanlarının anne ve babalarının eğitim düzeyine göre farklılaştığını saptamışlardır. Anne ve babası üniversite mezunu olan çocukların liderlik puanları, diğerlerine oranla daha yüksek bulunmuştur. Uyum ve liderlik becerilerinin yaşam ve kariyer becerilerine dahil olduğu bilinmektedir. Baba öğrenimi, özdüzenleme becerilerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır (Ural vd., 2020). Öğrenim düzeyi lisans olan babaların çocuklarında işbirliği eğilimi yapabilme eğilimi anlamlı düzeyde diğer çocuklara göre farklılık göstermektedir (Balaban Dağal ve Alamehmet, 2023). Ebeveynlerin eğitim düzeyi yükseldikçe eğitime daha sıcak bakmaktadırlar ve eğitimin gerekliliğine daha fazla inanmaktadırlar, böylece çocukların da eğitim hayatları daha başarılı geçmektedir (Çağlı, 2009). Artan eğitim düzeyi ailenin sosyoekonomik durumuna da olumlu etki etmekle beraber ebeveynlerin daha fazla bilimsel kaynaklara yönelmesinin yolunu açmaktadır (Durmuşoğlu ve Yıldız Taşdemir, 2022). Yüksek eğitim düzeyli ebeveynlerin doğru bilgilere

ulaşmaları sonucunda, çocuklarına birçok beceri açısından doğru rol model oldukları söylenebilir. Eğitim düzeyi yüksek ebeveynler, çocuklarının ihtiyaçlarını fark etmeleri ve anlamaları konusunda daha yetkin davranabilirler. Fark ettikleri ihtiyaçlara cevap vermek konusunda da kendilerini geliştirmeye meyilli olabilirler.

Çalışmada, anne mesleğine göre öğrenme ve yenilik becerileri alt boyut puanları arasında, baba mesleğine göre öğrenme ve yenilik becerileriyle yaşam ve kariyer becerileri alt boyut ve ölçek toplam puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Annesi profesyonel mesleğe sahip olan çocukların öğrenme ve yenilik becerileri, babası profesyonel mesleğe sahip olan çocukların öğrenme ve yenilik becerileriyle yaşam ve kariyer becerileri anlamlı düzeyde daha yüksektir. Özbey (2018), çocukların öz düzenleme becerilerinin babası profesyonel meslekte olanlarda anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamıştır. Öz düzenleme ve uyum becerilerinin yaşam ve kariyer becerileri alt boyutuna dahil olduğu bilinmektedir. Elçi (2021), yaptığı araştırmada annesi çalışan çocukların 21. yüzyıl becerilerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Kadınlar iş hayatına katılmaya başlayınca ev içinde de söz hakkına sahip olma imkanı elde etmişlerdir ve bununla birlikte demokratik aile ortamı oluşmaya başlamıştır (Karabıyık, 2012). Bu durumda çocuğu büyüten anneye yönelik söz hakkı da artabilir. Ayrıca çalışan anne-babalar çalıştıklarından dolayı evde az vakit geçirdiklerinden bu vakti olabildiğince verimli kullanmaya çalışabilirler. Anne-babaların mesleğini belirleyen öğrenim durumlarıdır. Öğrenim düzeyi arttıkça profesyonel mesleğe sahip olma durumu oluşmaktadır. Annenin çalışmasıyla birlikte ekonomik özgürlüğü olmakta ve aile yapısı değişmektedir. Tüm bu süreçler çocuğun gelişimini doğrudan etkilemektedir (Kırık, 2014). Profesyonel bir mesleğe sahip olmak yüksek öğrenim düzeyiyle ilişkili olabileceğinden ve mesleğe göre bireylerin sosyal ortamlarının niteliği artabileceğinden bireylerin çocuklarına yönelik tutum ve davranışlarında olumlu değişimlerin nedeni olarak görülebilir.

Çalışmada, çocukların 21. yüzyıl becerileri ile aile yapısı arasında anlamlı düzeyde fark bulunamamıştır. Altunok (2019), çocukların iletişim becerilerinin aileyle birlikte yaşayan başka bir bireyin varlığı değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığını belirlemiştir. Çocukların problem çözme becerilerinde aile yapısına göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (Bedge ve Özyürek, 2016). Çalışma grubunun yaklaşık

%83'ünün çekirdek aile yapısından oluşması, araştırmanın sonuçlarını etkilemiş olabilir. Çekirdek aile yapısı anne-baba-çocuk/çocuklardan oluşmaktadır ve çocuğun bakım ve eğitim sorumluluğunu anne-baba üstlenmektedir.

Çalışmada, çocukların 21. yüzyıl becerileri ile aile gelir durumu arasında anlamlı düzeyde fark bulunamamıştır. Çelik (2023), çalışmasında çocukların dinleme becerisinin aile gelir düzeyine göre anlamlı farklılık gösterirken sosyal problem çözme becerisinin anlamlı farklılık göstermediğini belirlemiştir. Şen (2009) ve Yaşar Ekici (2015) ve okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile ailenin ekonomik durumu arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır. 5-6 yaş çocukların sosyal uyum ve değer kazanım düzeyleri ile aile gelir düzeyi arasında anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür (Tanrıverdi ve Erarslan, 2015). Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu (2017), yaptıkları çalışmada okul öncesi çocuklarının sosyal problem çözme becerileri ile aile gelir durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığını belirlemişlerdir. Ebeveynler tarafından doldurulmuş olan kişisel bilgi formundaki gelir düzeyi, düşük, orta ve yüksek seçeneklerinden oluşmaktadır. Değişen ekonomik koşullar, toplumun ekonomik algısının değişmesine yol açmış olabilir. Daha önce orta gelir düzeyi statüsüne sahip bir ailenin düşük gelir düzeyi statüsüne dahil olduğunu düşünmesi veya yüksek gelir statüsünde olan ailenin kendisini orta gelir düzeyi statüsüne dahil olarak görmesi örnek olarak gösterilebilir.

Ebeveyn-Çocuk İletişimine Yönelik Tartışma

Çalışmada çocukların cinsiyeti ile ebeveynlerin çocuklarını engelsiz dinlemeleri arasındaki farkın anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu anlamlı farklılık erkek çocuklarının lehinedir. Öztürk (2023), yaptığı çalışmada anne-baba ve çocuk iletişimi ile çocuk cinsiyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulmuştur. Kız çocuklarının dil gelişiminin daha iyi olduğu araştırmalarla da desteklenmektedir (Aydoğan ve Koçak, 2003; Çağlar, 2019). 6-8 yaş grubu çocukların dil becerilerini öyküleme yoluyla değerlendiren Piştav Akmeşe ve Başkan Çelikli (2021), her iki yaş grubunda da kız çocuklarının erkek çocuklara göre ifade edici dilde daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. İfade edici dil, çocukların çeşitli sesleri çıkarmasıyla başlar ve daha sonra bu sesleri kelime haline getirerek

duygu düşüncelerini ana diline uygun biçimde aktarması anlamına gelir (Nelson vd., 2006). İfade edici dili erkek çocuklarına göre daha iyi olan kız çocukları daha fazla sözcük de kullanabilir. Bu durum, konuşmanın uzunluğuna etkisiyle birlikte diyalog esnasında ebeveynleri tarafından daha fazla bölünmesine ve diyalogun daha fazla yönlendirilmesine yol açacağından bu sonuç ortaya çıkmış olabilir.

Çalışmada ebeveynlerin çocuklarını engelsiz dinlemeleri ile çocuklarının yaşı arasında anlamlı farklılık olduğu, bu farkın yaşı küçük olan (2018 doğumlu) çocukların lehine olduğu görülmüştür. Engelsiz dinlemenin küçük çocuklarda daha iyi düzeyde olmasının nedeni, ebeveynlerin çocuklarının yaşı büyüdükçe onlara yaklaşımları ve iletişimlerini değerlendirmeye yönelik bakış açılarının değişmesiyle açıklanabilir. Ebeveynler yaşı küçük olduğunda çocuklarına daha ilgili davranıyor, onları daha dikkatli dinleme eğilimi gösteriyor olabilirler. Ayrıca 2017 doğumlu çocuklar okul öncesi eğitim kurumuna 2018 doğumlu çocuklardan daha önce başlayıp daha fazla okul öncesi eğitim alma fırsatına sahiptirler. Okul öncesi eğitim almaya başlamalarıyla birlikte akranlarıyla kurmuş oldukları iletişim ebeveynleriyle kuracakları iletişime yansımaktadır. Bu faktörler de engelsiz dinlemede anlamlı farklılık görülmesini açıklıyor olabilir.

Çalışmada ebeveyn-çocuk iletişimi, çocukların okul öncesi eğitim alma süresine göre anlamlı farklılık oluşturmamıştır. Çocuk, anaokuluna başlamasıyla birlikte eğitim hayatına ilk adımı atmış olur. Ancak çocukları okula başlayan ebeveynlerin çocuklarına karşı olan eğitimsel ve gelişimsel sorumlulukları sona ermez (Ergüden vd., 2020). Canpolat (2019), yaptığı araştırmada çocukların okul öncesine devam etme sürelerinin artıp azalması ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasında anlamlı farklılığa rastlamamıştır. Çocuğun okul öncesi eğitim alma süresine göre anlamlı bir farklılık olmamasının sebebi pandemi döneminden sonra anaokuluna tekrar adapte olma sürecinden kaynaklı olabilir. Pandemi sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarıyla çocuklar doğrudan akran ilişkilerine dahil olamamışlardır ve zamanlarının çoğunu evde ebeveynleriyle geçirmişlerdir. Bu durum, çocukların okul öncesi eğitime devam yılıyla ilgili sınırlılıklardan biri olarak ele alınabilir.

Çalışmada, ebeveyn-çocuk iletişimi çocukların doğum sırasına göre saygı-kabul açısından anlamlı farklılık göstermiştir, bu farklılık ilk sırada doğan çocuklar lehinedir. Ebeveynlerin sıcak, olumlu temas içeren kabul edici tavırları çocuklarında da şefkat, empati gibi sosyal davranışlar oluşturur. Tam tersi sert ve soğuk yaklaşım sergileyen ebeveynlerin çocukları ise daha agresif davranışlar sergilerler (Laible vd., 2004). Öztürk (2023), araştırmasında anne-baba-çocuk iletişimi ile doğum sırası arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulmuştur. İlk çocuk, ebeveynde farklı duygular ve farklı heyecanlar yaşatmaktadır (Deave ve Johnson, 2008). Ebeveynlerde ilk çocuklarıyla birlikte henüz yeni ebeveyn olmanın getirmiş olduğu bu heyecan ilk çocuklarına karşı daha toleranslı ve anlayışlı olmalarına yol açabilir. Çocuklarına karşı olan bu tutumları ebeveynlerin çocuklarıyla iletişim kurarken daha fazla saygıya-kabule dayalı bir iletişim kurmalarını açıklayabilir.

Çalışmada, ebeveyn-çocuk iletişimi ile anne-baba yaşı arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Öksüzoğulları (2013), ebeveynlerin iletişimi ile anne-baba yaşı arasında anlamlı farklılık bulamamıştır. 60-66 ay grubu çocukların iletişim becerileri üzerine araştırma yapan Çağlar (2019), anne ve baba yaşı ile iletişim becerileri arasında anlamlı farklılığa ulaşamamıştır. Arabacı vd. (2016), yaptıkları çalışmada babanın çocuğuyla olan iletişiminin babanın yaşından etkilenmediği sonucuna ulaşmışlardır. Mevcut çalışmada, ebeveynlerin iletişim becerileri üzerinde, yaşı etkisi gözlenmemiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla olan iletişimi, ebeveynin yaş grubundan ziyade yine ebeveynlerle ilgili diğer faktörlerden etkileniyor olabilir. Gelişimsel süreçler açısından çocukluk döneminin önemi, kendinden sonraki dönemlerin şekillenmesi açısından tartışılmazdır. Yetişkinlik döneminde ebeveynliğin başladığı yaş, erkek ve kadınların anne-babalık rolleri üzerinde belirleyici etkiye sahiptir (Parke ve Clarke-Stewart, 2001; Thornberry vd., 1997). Fitzgerald (2016), ergenlik dönemindeki anneler, ergenlik döneminde anne olup 20 yaşını aşmış anneler ve yaşça daha büyük annelerle yaptığı çalışmada annelerin yaşına göre çocuklara yaklaşım tarzlarını incelemiştir. Çalışma sonucunda, sert ebeveynlik yaklaşımları haricinde yaşa göre çocuklara yaklaşım stillerinde farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yaş ilerledikçe ebeveynlerin sert yaklaşımı benimsemesinin altında yatan sebebin ebeveynlik deneyimleri olduğu söylenebilir. Özellikle 30'lu yaşlardaki anne ve babaların ebeveynliğe ilgisinin yüksek olduğu, bu yaşlardan sonra ebeveynlikten daha

fazla doyum sağladıkları belirtilmektedir (Kırman, 2017). Bu çalışmada ebeveynlerin yaşları 30-40 yaşları arasında yoğunlaştığı, bu durumun yaşa ilişkin farklılık oluşmamasında bir neden olabileceği düşünülebilir.

Çalışmada, ebeveyn-çocuk iletişimi ile anne öğrenim durumuna göre anlamlı fark bulunmazken baba öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına benzer olarak Uzun ve Baran (2019), yaptıkları çalışmada babanın eğitim durumundaki artışın baba ile çocuk arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkilediğini görmüşlerdir. Mevcut araştırmada ebeveynlerin öğrenim değişkenine göre dağılımında en az önlisans grubuna dahil baba olduğu görülmektedir. İstatistiksel olarak ön lisans öğrenim grubunun diğerlerinden daha düşük puana sahip olmasının nedeni ebeveynin öğrenim grubuna göre dağılımından kaynaklanıyor olabilir. Alan yazında yapılan pek çok çalışmada, ebeveynlerin yaşı ve çalışma durumu durumu gibi etkenlerin yanı sıra öğrenim düzeylerinin de çocuklarına yönelik tutum ve davranışlarında etkili bir faktör olduğu ortaya konmuştur (Kırman, 2017). Bu çalışmada, çalışma grubunda yer alan ebeveynlerin öğrenim düzeylerinin çoğunlukla ortaokul ve üzeri olduğu dikkate alındığında, anlamlı farklılık çıkmamasının nedeni olarak düşünülebilir.

Çalışmanın sonuçlarına göre ebeveyn-çocuk iletişimi ile anne-babanın mesleği arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Canpolat (2019), anne-baba mesleği ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Ebeveynler çocukları ile zaman geçirirken bu zaman diliminde çocuklarına karşı farklı iletişim şekilleri kullanmaktadırlar. Bu iletişim şekli aile içindeki dengeleri de etkilemektedir. Ebeveynlerin çalışma durumları, eğer çalışıyorlarsa iş yaşamlarında ve evdeyken birlikte geçirdikleri zaman ebeveyn çocuk iletişimini doğrudan etkilemektedir. Önemli olan burada birlikte geçirdikleri zamanın uzunluğundan ziyade geçirdikleri bu zaman dilimin ne denli kaliteli olduğuyla ilgilidir (Yılmaz Demirel ve Çoban, 2023). Bazı meslek grupları hariç, çoğu meslek grubuna mensup ebeveynler çocuklarıyla iletişim kurabileceği bir vakit bulabilmektedir. Çocuğuyla, bulunduğu bu vakitte kurabildiği iletişimin kalitesinin vaktin uzunluğundan daha kıymetli olduğu söylenebilir. Bu gerekçelere dayanarak ebeveyn mesleğinin iletişime doğrudan bir etkisi olmadığı sonucu ortaya çıkabilir.

Çalışmada ebeveynin iletişimi ile aile yapısı arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Toplumsal yapı günümüzde hızla değişmiş ve gelişmiştir. Bu değişim ve gelişim aile yapısını ve kişiler arası ilişkileri de etkilemiştir. Akrabalık ve komşuluk ilişkilerinin de eskisi gibi olmadığı günümüz sosyal yaşamında gerekli olan becerilerin erken yaşlarda desteklenmeye başlanması gerekmektedir (Özyürek vd., 2014). Çocuklar doğduğu günden itibaren ailesi ile bir bağ kurmaktadır. Bu bağ çocukların yaşamsal ihtiyaçlarını gidermesini ve içinde bulunduğu dünyaya uyum sağlamasına yardımcı olacak bilgi ve becerileri edinmesine yardımcı olmaktadır (Özen Altıncaynak ve Akman, 2019). Küreselleşme ve teknolojinin etkisiyle zayıflayan toplumsal ilişkiler aile ve akraba ilişkilerini ciddi derecede zedelemiştir. (Kara, 2018; Zeybekoğlu Akbaş ve Dursun, 2020). Zedelenen bu aile yapısı ile ilişkilerin halihazırda zayıflamış olması, ebeveyn dışında herhangi bir bireyin ebeveyn-çocuk iletişimine olan etkisini de azaltmış olabilir. Ebeveyn-çocuk iletişimi çocuğun ailesinin tek ebeveynden oluşması (Sobolewski ve Amato, 2007; Yarosh vd., 2009), biyolojik anne-babası olup olmadığı (Munz, 2015) ya da farklı aile yapısına sahip olma gibi değişkenlerden etkilenmektedir. Ayrıca farklı ebeveynlik stilleri de bu iletişim sürecini dönüştürmektedir (Horstman vd., 2016). Günümüzde daha çok benimsenen aile yapısının çekirdek aile olması, tek ebeveynlerin ebeveynlik becerilerini geliştirmeye yönelik bilgi kaynaklarının bulunması, okul öncesi eğitim kurumlarının ebeveynleri destekleyici olması gibi nedenler, aile yapısının çocuk-ebeveyn iletişimde anlamlı farklılık oluşturmamasını açıklayabilir.

Çalışmada, ebeveyn-çocuk iletişimi ile aile geliri arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Akkuş (2022), aile gelirine göre ebeveyn çocuk ilişkisi arasında anlamlı ilişki olmadığını tespit etmiştir. Canpolat (2019), yaptığı araştırmada ebeveyn gelir durumu ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasında anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Sosyoekonomik durumun ebeveyn çocuk iletişimine bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir (Genç Cengiz, 2022). Sosyoekonomik durumun değişmesi ailelerde farklı ebeveyn çocuk iletişimi sonuçlarına yol açabilir (Park, 2008). Sosyoekonomik durum, en çok ele alınan değişkenlerden biridir. Bu değişken, ebeveyn eğitim durumu ve meslek durumlarını da içine almaktadır. Aynı zamanda sosyoekonomik durumun çocuklar üzerindeki etkilerinin doğumdan önce başlayıp yetişkinliğe kadar sürdüğü araştırmalarla da desteklenmektedir (Bradley ve Corwyn, 2002). Ebeveyn çocuk

iletişiminde önemli olan iletişimin kalitesi denilebilir. Mevcut araştırmada ebeveyn-çocuk iletişimi, ebeveyn eğitim durumu ve ebeveyn mesleğine bağlı olmadığı gibi bu değişkenlerin etkilediği aile gelir durumuna da bağlı olmadığı yorumu yapılabilir.

Ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları iletişim ve çocukların 21. yüzyıl becerileri arasında pozitif yönlü ve oldukça yüksek düzeyli bir ilişki tespit edilmiştir. Ebeveynler çocuklarıyla iyi iletişim kurduklarında çocukların 21. yüzyıl becerilerinin arttığı veya ebeveynler çocuklarıyla iyi iletişim kurmadıklarında 21. yüzyıl becerileri azaldığı söylenebilir. Çocukların sağlıklı bir birey olarak yetismelerinde, sağlıklı iletişimin olduğu aile ortamının payı büyüktür (Bedge ve Özyürek, 2016; Temiz ve Çağdaş, 2014). İletişim, doğumla başlayıp yaşam boyunca devam eder. Devam eden bu iletişim süreci iki yönlü gerçekleşir. Olumlu iletişimin gerçekleşebilmesi için iki yönlü de sürekliliğin mevcut olması gerekir. Bu süreklilik ise bireylerin ilişkilerini olumlu yürütmesinden ve iletişimlerini sürdürebilmelerinden geçer. Ebeveynler, çocuklarının olumlu iletişim beceri kazanması sürecinde çocuklarına doğrudan rol model olurlar. Çocuklar gelişimsel olarak pek çok davranış, duyguyu ve iletişimle ilgili süreçleri ebeveynlerinden örnek alarak kazanırlar (Yalçın, 2013; Yılmaz Demirel ve Çoban, 2023). Bu noktada ebeveyn-çocuk iletişiminin niteliği pek çok psikososyal sonuçları da beraberinde getirir (Zapf vd., 2023). Genç Çengiz (2022), yaptığı araştırmada ebeveynlerin çocuklarıyla iletişim düzeyi ile çocukların kendini yönetme davranışı arasında orta düzeyde pozitif anlamlı bir ilişki bulmuştur. Bu bulguya göre çocuğu ile iletişimi iyi olan ebeveynlerin çocukları kendini yönetme davranışı göstermede daha başarılıdır. Teke (2021), anne-çocuk iletişimi ile çocukların problem davranışları arasında ilişki olup olmadığını incelediği araştırmasında, anne-çocuk iletişimi olumlu yönde arttıkça çocuklarda problem davranış görülme olasılığının azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Köyceğiz ve Özbey (2019)'e göre anne-babaların çocukları ile kurdukları iletişim becerileri azaldıkça çocuklardaki problem davranışların arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Ebeveynlerin iletişim becerileri ile çocukların problem davranışları arasında negatif yönde ilişki olduğu saptanmıştır. Çocukların sosyal davranışları ile aile içi iletişimleri arasındaki ilişkide anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Yani çocukların sosyal yetkinliği arttıkça aile içinde çocukla olumlu iletişim süreci geçirildiğini ve onaylayan davranışlar sergilendiğini göstermiştir (Tüfekçi, 2023; Yang, 2021). Fagan (2000), babanın çocuğuyla kurduğu iletişimin çocuğun iletişim

becerilerini ve çocuğun iletişiminin de davranış sorunlarıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Anne-babalara verilen eğitim sonucu bu eğitimin ebeveynlerin çocuklarını daha iyi tanımalarını sağladığı ve çocuklarıyla olan iletişimlerini daha sağlıklı ve etkili hale getirerek olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Böyükmedar, 2022; Brassart ve Schelstraete, 2015; Özel ve Zelyurt, 2016; Uçar Çabuk, 2017; Yılmaz Demirel ve Çoban, 2023). Mevcut araştırmanın bulguları, alan yazındaki araştırmaları destekler niteliktedir. Dünyaya gelen bir çocuğun ilk ve en önemli öğretmeni ebeveynleridir. Dolayısıyla ebeveynleri ile kurdukları iletişim 21. yüzyıl becerilerine ve diğer tüm özelliklerine doğrudan etki ettiği sonucuna varılabilir. 21. yüzyıl becerilerinin iyi olmasında en önemli etkenin ebeveynin çocuğuyla kurduğu iletişim olduğu söylenebilir.

21. yüzyıl becerileri ve rekabet stillerinin ilişkilendirdiği araştırmada, çocukların rekabet toplam puanlarındaki değişimin %13,5'ini 21. yüzyıl becerileri; 21. yüzyıl becerileri toplam puanlarındaki değişimin %13,5'ini rekabet toplam puanlarının açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan yola çıkarak 21. yüzyıl becerilerinin ve rekabet stillerinin birbirini yordadıkları söylenmektedir. Buradan hareketle çocukların rekabet puanlarına bakarak 21. yüzyıl puanları hakkında tahminde bulunulabilir (Elçi, 2021). 21. yüzyıl becerilerinin konu olduğu başka bir araştırmada çocukların 21. yüzyıl becerileri ile psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, çocukların psikolojik sağlamlık düzeyleri arttıkça 21. yüzyıl becerilerinin arttığı ve psikolojik sağlamlık düzeyleri azaldıkça 21. yüzyıl becerilerinin azaldığı tespit edilmiştir. Psikolojik sağlamlık düzeyi çocukların bir çok alanda da başarılı olmasına olanak sağlayabilir. Uyum sağlama, sorunlarla başa çıkma, değişim gösteren teknolojik süreçlere ayak uydurma, işbirliği ve iletişim becerilerini sağlıklı olarak sürdürebilme gibi becerileri artırma örnek olarak gösterilebilir (Kishalı, 2022). Çocukların 21. yüzyıl becerilerini yordayan birden fazla değişken olabilir. İletişim şüphesiz bunlardan bir tanesidir.

BÖLÜM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmada ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir. Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

6.1. SONUÇLAR

- Okul öncesi çocuklarının 21. yüzyıl becerilerinin ortanın üzerinde olduğu belirlenmiştir.
- Okul öncesi çocuğu olan ebevyınlerin çocuğuyla iletişiminlerinin ortalamanın üzerinde yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- Okul öncesi kız çocukların yaşam ve kariyer becerileriyle genel olarak 21. yüzyıl becerilerinin erkek çocuklarına kıyasla daha iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- Okul öncesi eğitime iki yıldır devam eden çocukların 21. yüzyıl becerilerinin okul öncesi kurumda ilk yılı olan çocuklara kıyasla anlamlı düzeyde daha iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- Annesi lisans mezunu okul öncesi çocukların öğrenme ve yenilik becerileriyle genel olarak 21. yüzyıl becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- Babası lise ve daha yüksek öğreninme sahip okul öncesi çocukların öğrenme ve yenilik becerileriyle genel olarak 21. yüzyıl becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- Annesi profesyonel mesleğe sahip okul öncesi çocukların 21. yüzyıl becerilerinden öğrenme ve yenilik becerilerinin daha iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir.

- Okul öncesi çocukların 21. yüzyıl becerilerinin yaşları, doğum sıraları, anne-babalarının yaşı, aile yapısı ve ailelerinin geliri değişkenlerine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.
- Erkek çocuğa sahip ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimlerinde engelsiz dinleme durumlarının kız çocuğa sahip ebeveynlere göre daha iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- Yaşı küçük çocuğa sahip ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimlerinde engelsiz dinleme durumlarının çocuğu büyük yaştaki ebeveynlere göre daha iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- Okul öncesi çocuğu ilk sırada doğan ebeveynlerin iletişimde saygı-kabul düzeyinin çocuğu dördüncü sırada doğanlara göre daha iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- Ön lisans mezunu babaların çocuklarıyla iletişimde problem çözme düzeyinin diğer öğrenim düzeyindeki baalara göre daha iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir.
- Ebeveyn-çocuk iletişiminin, çocuğun okul öncesi eğitime devam süresi, anne-baba yaşı, anne öğrenimi, anne-baba mesleği, aile yapısı ve aile geliri değişkenlerine göre anlamlı farklılık oluşturmadağı belirlenmiştir.
- Okul öncesi çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları iletişim ile çocukların 21. yüzyıl becerileri arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu; ebeveyn-çocuk iletişiminin niteliği arttıkça çocukların 21. yüzyıl becerilerinin arttığı veya bir başka deyişle çocukların 21. yüzyıl becerileri arttıkça ebeveyn-çocuk iletişimin niteliğinin de arttığı belirlenmiştir.

6.2. ÖNERİLER

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular ve alan yazındaki bilgilere dayanılarak ebeveyn, eğitimci ve araştırmacılara aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

Ebeveynlere yönelik öneriler:

- Ebeveyn-çocuk arasındaki iletişimi güçlendirecek unsurlardan biri de ebeveynin demokratik tutumudur. Çocuğa karşı sergilenecek tutumların çocuk ile iletişimi güçlendirecek şekilde olmasına özen gösterilmesi önerilebilir.
- Çocukla en çok vakit geçiren kişiler olarak ebeveynlere, çocuğun öncelikle ev ortamında ve daha sonra ev dışı ortamlarda düşüncelerini özgürce söyleyebilmesi için teşvik etmeleri, buna yönelik alıştırmalar yapmaları önerilebilir. Örneğin, evde yapılacak yemeğin ya da işin ilerleyişiyle ilgili çocuğun düşüncesini almak gibi.
- Yeni yüzyılda gün geçtikçe yeni teknolojik araçlar ve yapay zekâ gibi uygulamalar kendisine oldukça fazla yer bulmaktadır. Günümüz okul öncesi çocukları bu kavramlarla bir şekilde karşılaşabilmektedir. Ebeveynler, çocukta bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı becerisini geliştirmek için teknoloji fuarı ziyaretleri düzenlenebilir.
- Ebeveynler evde kendilerini teknolojik araç gereçlerden uzak tutamadıkları gibi çocukları da uzak tutamamaktadırlar. Çocuğu teknolojik araç gereçlerden uzak tutmaya çalışmak yerine bu araç gereçlerin aile içi iletişim ve etkileşimi aksatmayacak şekilde doğru kullanımına yönelik önlemler alınabilir.

Eğitimcilere yönelik öneriler:

- Yaşam ve kariyer becerilerinin gelişiminin sağlanması için, okul öncesi eğitimde aile katılımı ya da okul dışı öğrenme alanı olarak meslek gruplarının çalışma alanlarını yakından tanıma ve kısa bir süre de olsa meslek gruplarına eşlik etme fırsatı verilmesine olanak sağlanabilir. Örneğin, belirli gün ve haftalardan trafik haftasında bir trafik polisinin çalışma alanı ziyaret edilebilir.

- Eğitimciler kendilerini teknolojik gelişmelerle birlikte mesleki yeterliklerini geliştirip çocukların aktif katılımlarının en üst düzeyde sağlandığı farklı yaklaşımları uygulamaya çalışmaları önerilebilir.
- Eğitimciler, çocuklarda bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı becerilerinin gelişimi için okul dışı öğrenme alanı olarak teknoloji fuarlarını değerlendirebilir. Uygunluğuna göre bu teknolojik araçlar sınıf ya da ev ortamında çocuğa tanıtılabilir.
- Okul öncesi öğretmenler, çocukların 21. yüzyıl becerilerinden olan bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı becerilerini geliştirebilmek için sınıf içinde etkinliklerini web 2.0 araçları gibi teknolojik materyallerden faydalanarak düzenleyebilirler.
- Okul öncesi öğretmenlerine 21. yüzyılda yaşamın önemli bir bölümünde gereksinim duyulan teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve teknolojik materyalleri öğretim etkinlikleri esnasında kullanıma yönelik çaba göstermeleri, bunun yanında ebeveyn eğitimi çalışmalarında 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesi konusuna yer vermeleri önerilebilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

- Mevcut araştırmada okul öncesi çocukların 21. yüzyıl becerileri ile ebeveyn-çocuk iletişimi arasındaki ilişki incelenmiştir. Çocuğun ev ortamından sonra en çok vakit geçirdiği ortam olan okulda öğretmeninin sınıf içindeki uygulamaları da 21. yüzyıl becerileri için önem arz etmektedir. Yapılacak olan araştırmalarda ebeveyn dışında öğretmenin de iletişim becerileri değişken olarak ele alınabilir.
- Çocukların 21. yüzyıl becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim programları hazırlanıp çocuklara bu konuda eğitim verilebilir. Bu eğitimle birlikte deneme modelli çalışmalar yapılabilir.
- 21. yüzyıl becerileri ölçeğiyle farklı illerde daha genellenebilir örnekleme yöntemi seçilerek araştırma yapılabilir.

KAYNAKLAR

Abed, H. N. A. ve Akçi, Y., “Yeni Medyada Haber Sitelerinin Görsel İletişim ve Tasarımı Açısından İncelenmesi: Türk Haber Siteleri Örneği”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi**, 22, 1-20 (2023). <http://dx.doi.org/10.59768/sustad.2023.8>

Öztürk, A., “Aile içi uyumlu iletişim”, **T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını**, Eskişehir, 111-120 (2012).

Adıgüzel, A., “Kız çocuklarının okullanma engelleri ve çözüm önerileri” **Ekev Akademi Dergisi**, 17(56), 325-343 (2013).

Ak Başoğlu, D., Oryaşın, M. ve Coşkun, Z., “MEB uygulama öğrencisi değerlendirme formlarının 21. yüzyıl öğretmen yeterliklerini karşılama durumu”, **RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi**, (33), 191-214 (2023). Doi: 10.29000/rumelide.1285272

Akbaba, A. ve Kaya, B., “Okul öncesi öğrencilerinin düşünme becerilerinin gelişmesine yönelik öğretmen görüşleri”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 14(55), 148-160 (2015). <https://doi.org/10.17755/esosder.41522>

Akkuş, Ş., “Ebeveyn çocuk ilişkisinin 48-72 aylık çocukların sosyal problem çözme becerileri arasındaki farklılaşmanın incelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü**, İstanbul (2022).

Aktaş, İ., “Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi”, **Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 6(12), 187-203 (2022).

Aktın, K., Karakaya, M., Türk, Z. ve Aslan, Y., “Okul öncesi dönemde farklı kültürlerin öğretimine yönelik uygulamalı bir çalışma”, **Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 4- 258-277 (2015).

Akyol, N. A., ve Aşkar, N., “Erken çocukluk döneminde 21. yüzyıl becerileri”, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 42(3), 2597-2629, (2022).

Akyürek, M. İ., “İnovasyon ve liderlik”, **Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama**, 3(1), 15-24 (2020).

Alkan, K. ve Kul, M. “Etkili İletişim”, **Pınarcık Matbaası**, Ankara, 8(2005).

Altın, A., “Sözsüz Bir İletişim Unsuru Olarak 'Mekan' Faktörünün Göstergebilimsel Bir Bakış Açısıyla İncelenmesi: Dolmabahçe Sarayı Örneğiyle”, Yüksek Lisans Tezi, **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul, (2023).

Altunkaya, H. ve Çelik, M. E., “Türkçeyi yabancı dil olarak öğretenlerin 21. yüzyıl yeterlilikleri”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25 (3), 813- 826 (2021).

Altunok Çal, İ., “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sorumluluk Eğitimine İlişkin Uygulamaları ve Öğrencilerin Sorumlu Davranma Düzeyleri”, Yüksek Lisans Tezi, *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kırşehir (2018).

Altunok, E. B., “Anne Baba Tutumları İle Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Konya, (2019).

Altınok, M., “Annelik Stilleri ile Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Duygusal Uyumu ve Akademik Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Aksaray, (2017).

Anagün, Ş. S., Atalay, N., Kılıç, Z. ve Yaşar, S., “Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması”, *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 160-175, (2016)

Ananiadou, K. ve Claro, M., “21st Century Skills and Competences for New Millennium Learners in OECD Countries”, OECD Education Working Papers, 41, 4-33, *OECD Publishing*. (2009). <http://dx.doi.org/10.1787/218525261154>

Arabacı, N., Özyürek, A. ve Gözün Kahraman, Ö., “Okul öncesi dönem çocuklarının mizaç özellikleri ve baba-çocuk iletişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi”, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 656-675 (2022). <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1023795>

Aral, N. ve Arslan Kılıçoğlu, N., “Erken çocuklukta girişimcilik”, *International European Journal of Managerial Research Dergisi*, 6(11), 15-27 (2022).

Arslan, Ö., “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının 21. yüzyıl Beceri Öz Yeterlilikleri İle Öğrenme Kavramı Ve Küçük Çocukları Yaşama Hazırlamak Hakkındaki Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Edirne (2022).

Arslanargun, E. ve Tapan, F., “Preschool education and its effects on children”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 219-238 (2016).

Aslan, M. ve Alcı, B., “Mesleki ve teknik lise öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri ile okul yöneticilerine yönelik 21. yüzyıl becerileri öz-yeterlilik algıları arasındaki ilişki”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(87), 1151-1173 (2023). Doi:10.17755/esosder.1265817

Atik, A. D. ve Yetkiner, A., “Ortaöğretim biyoloji dersi öğretim program kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi”, *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 725-765 (2021). Doi: 10.24315/tred.707904

Attili, G., Vermigli, P. ve Roazzi, A., “Children’s social competence, peer status, and the quality of mother-child and father-child relationships”, *European Psychologist*, 15(1), 23–33 (2015).

Aydemir Özalp, T. ve Durmuşoğlu M. C., “Okul öncesi dönem çocuklarının karar verme ve eleştirel düşünme becerilerinin incelenmesi” *Yaşadıkça Eğitim*, 37(2), 405-427 (2023). <https://doi.org/10.33308/26674874.2023372548>

Aydın Ceran, S., “21. yüzyıl becerileri bağlamında fen eğitiminin bugünü ve geleceği: Türkiye perspektifinde bir analiz”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 3191-3218 (2021). <https://doi.org/10.15869/itobiad.908645>

Aytekin, H., “Etkili iletişim”, İnsan İlişkileri ve İletişim 7. Baskı, *Pegem Akademi*, Ankara, 6,11 (2021).

Balaban Dağal, A. ve Alamehmet H. K., “54-72 çocukların değer düzeylerine anne-baba tutumu ve çocuğun mizacının ilişkisi”, *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 7(1), 102-120 (2023). <https://doi.org/10.24130/eccdjecs.1967202371482>

Baltaş, Z. ve Baltaş, A., “Beden Dili”, *Remzi Kitabevi*, İstanbul, 9 (1994).

Banham, V., Hanson, J., Higgins, A. ve Jarrett, M., “Parent-child communication and its perceived affects on the young child’s developing self-concept”, *7th Australian Institute of Family Studies Conference*, 3-27, (2000).

Baştürk, G. ve Bektaş, M., “İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin iş birliği kavramına yönelik metaforik algılarının incelenmesi”, *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 5(1), 71-87 (2019). <https://doi.org/10.32570/ijofe.535196>

Batu, M. ve Yanık, A. “Bir iletişim türü olarak yazılı iletişim: Üniversite öğrencilerinin mektuplarına yönelik nitel bir inceleme”, *Selçuk İletişim*, 14(2), 723-753 (2021). <https://doi.org/10.18094/josc.865684>

Begde, Z. ve Özyürek, A., “Öğretmen ve anne-baba tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının problem çözme becerilerine etkisi”, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 204-232 (2016).

Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., ve Rumble, M., “Defining Twenty-First Century Skills”, Assessment and Teaching of 21st Century Skills, 17-66, *Springer*. (2012). https://doi.org/10.1007/978-94-007-2324-5_2

Bozkurt Yükücü, Ş. ve Demircioğlu, H., “Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi”, *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 216-238 (2017). <https://dx.doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720171239>

Böyükmedar, P., “İletişim becerileri eğitim programının baba-çocuk ilişkisi üzerine etkisinin incelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale (2022).

Bradley, R. H. ve Corwyn, R. F., “Socioeconomic status and child development”, **Annu, Rev. Psychol.**, 53, 371-399 (2002). Doi: 10.1146/annurev.psych.53.100901.135233.

Brassart, E. Ve Schelstraete, M., “Enhancing the communication abilities of preschoolers at risk for behavior problems effectiveness of a parent-imprmented language intervention”, **Infants & Young Children**, 28 (4), 337-354 (2015).

Brown, G. L., Mangelsdorf, S. C., Neff, C., Schoppe-Sullivan, S. J. ve Frosch, C. A., “Young children’s self-concepts: Associations with child temperament, mothers’ and fathers’ parenting, and triadic family interaction”, **Merrill-Palmer Quarterly (Wayne State University. Press)**, 55(2), 184–216 (2009).

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., “Eğitimde Bilimsel araştırma Yöntemleri 31. Baskı”, **Pegem, Ankara**, 191-192 (2021).

Can, A., “SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi 5.baskı”, **Pegem, Ankara**, (2017).

Canpolat, B., “36-72 Aylık Çocuklara Sahip Ebeveynlerin Çocuğuyla İletişiminin, Çocukların Saldırganlığa Yönelimine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Okan Üniversitesi**, İstanbul, 20 (2019).

Cesur, C. Ve Demir M. K., “Okul öncesi eğitim alma süresinin çocukların sınıf kurallarına uyum ve okul motivasyonlarına etkisinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi”, **Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 6(1), 103-122 (2020). Doi: 10.31592/aeusbed.643778

Cansoy, R., “Uluslararası çerçevelere göre 21. yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması”, **İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, 7(4), 3112-3134 (2018). <https://doi.org/10.15869/itobiad.494286>

Chen, Y. J. ve McCollum, J. A., “Taiwanese mothers’ perceptions of the relationship between interactions with their infants and the development of social competence” **Early Child Development and Care**, 162(1), 25-40 (2000).

Chen, X., Chang, L., He, Y., ve Liu, H., “The peer group as a context: Moderating effects on relations between maternal parenting and social and school adjustment in Chinese children”, **Child Development**, 76(2): 417-434 (2005).

Coşkun, E. ve Sarıkaya, M., “Sosyal girişimcilik eğitiminde gönüllü kuruluşlar”, **Strategic Public Management Journal**, 2(4), 72-82 (2016).

Coşkun Keskin, S. ve Kırtel, A., “Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitim: Osmanlı’da bir gün”, **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 16(2), 1469-1490 (2016).

Çağlar, G., “Anne-Baba İletişim Becerilerinin 60-66 Ay Grubu Çocukların İletişim Becerilerine Etkisinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul, (2019).

Cüceloğlu, D., “Yeniden İnsan İnsana”, **Remzi Kitabevi**, İstanbul, (2010).

Çağlar, G., “Anne-baba iletişim becerilerinin 60-66 ay grubu çocukların iletişim becerilerine etkisinin incelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul (2019).

Çağlı, N., “Ebeveynin Eğitimi ve Mesleklerinin Çocuğun Eğitimdeki Başarısına Etkisi ve Bir Araştırma” Yüksek Lisans Tezi, **Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul, 62, 155 (2009).

Çakmak, S., ve Kazan, F., “Sözsüz iletişim ve beden dili çalışmalarına ilişkin kesitsel alan yazın taraması (2003-2023)”, **Anasay**, 25 257-272 (2023). <https://doi.org/10.33404/anasay.1333679>

Çavuşoğlu, G. ve Acar, K., “Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri ile yaşam boyu öğrenme düzeyleri arasındaki ilişki”, **Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi**, 11(3), 207-220 (2020). <https://doi.org/10.17155/omuspd.819058>

Çelik, T., “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 60-72 Aylık Çocukların Dinleme Becerileri ile Sosyal Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi ve Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü**, Kütahya (2023).

Çelik, G., “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının 21. Yüzyıl Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, Bursa, (2023).

Çepni, S., “Beceri nedir ve neden önemlidir?”, Kuramdan Uygulamaya 21. yüzyıl Becerileri ve Öğretimi 1. Baskı, **Nobel**, Ankara, 3, 17(2021).

Çetin, M. ve Çetin, G. “21. yüzyıl becerileri açısından MEB okul öncesi eğitim programına eleştirel bir bakış”, **Yaşadıkça Eğitim**, 35(1), 235-255 (2021). <https://doi.org/10.33308/26674874.2021351258>

Çetinkaya, B., “Ailede iletişim ve anlaşma”, Sağlıklı Aile Sağlıklı Çocuk, Çocuk Ruh sağlığı 6. Baskı, **Pegem Akademi**, Ankara, 43, 49 (2018).

Çetinkaya, B., “İletişim nedir?” Etkili İletişim İçin Gerekçeli Yaşamak 1.Baskı, **Pegem Akademi**, Ankara, 2 (2017).

Çiftçi, S., Yayla, A., & Sağlam, A., “21. yüzyıl becerileri bağlamında öğrenci, öğretmen ve eğitim ortamları. **RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi**, (24), 718-734, (2021).

Çolpan Kuru, B., “İş dünyasında 21. yüzyıl becerileri ve Maria Montessori”, **Bayburt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 4(8), 53-67 (2021).

Dağgöl, H. C., “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öz Düzenleme Becerileri ile Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, **Doğu Akdeniz Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü**, Gazimağusa, (2016).

Deave, T. ve Johnson, D., “The transition to parenthood: what does it mean for fathers?” **Journal Of Advanced Nursing**, 63 (6), 626-633. Doi: 10.1111/j.1365-2648.2008.04748.x

Dede, C., “Comparing frameworks for " 21 st century skills " ". 1–16 (2009).

Dementiy, L. I. ve Grugoleva, O. Y., “The structure of responsibility of preschool and primary school age children”, **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 233, 372-376 (2016). <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.10.161>

Deniz, S. ve Büyükalın Filiz, S., “21. yüzyıl becerileri ve tarihi gelişimi”, 21. Yüzyıl becerilerinin Eğitime Yansımaları, **Pegem**, Ankara. (2022).

Dereli, E. ve Dereli, B. M., “Ebeveyn-çocuk ilişkisinin okul öncesi dönem çocukların psikososyal gelişimlerini yordaması”, **YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi**, 14(1), 227-258 (2017). <http://dx.doi.org/10.23891/efdyu.2017.9>

Dilekçi, A. ve Karatay, H., “Türkçe dersi öğretim programlarında 21. yüzyıl becerileri”, **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**, 10(4), 1430-1444 (2021).

Dinçer, G., Akar, L., Gölbaşı, Ö. ve Tosun Güleroğlu, F., “Anne, baba ve çocuk ilişkisi ile 3-6 yaş çocukların internet kullanımı arasındaki ilişki”, **YOBU Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 4(2), 136-149 (2023).

Dinler, H., Simsar, A. ve Yalçın, V., “3-6 yaş çocukların 21. yüzyıl becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi”, **e-kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 8, 281-303 (2021). Doi: 10.30900/kafkasegt.941467

Doğrul, H. ve Kılıç, F., “Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi”, **Üniversite Araştırmaları Dergisi**, 3(2), 49-57 (2020).

Dökmen, Ü., “Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati 56. baskı”, **Remzi Kitabevi**, İstanbul, 37 (2008).

Driscoll, K. ve Pianta, R. C., “Mothers' and fathers' perceptions of conflict and closeness in parent-child relationships during early childhood”, **Journal of Early Childhood and Infant Psychology**, 7, 1–24 (2011).

Duran, A. ve Zembat, R., “Okul öncesi dönem çocuklarının liderlik özellikleri ile dil

becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(3), 424-443 (2020). Doi: 10.24130/eccd-jecs.1967202043216

Durmuşoğlu, M. C., ve Yıldız- Taşdemir, C., “Determining the parent education preferences and needs of parents with children in preschool education institutions in Turkey”, *Theory and Practice in Child Development*, 2(1), 1-21 (2022). <https://doi.org/10.46303/tpicd.2022.7>

Dündar, A., Toprak, Ö. ve Güneri, S., “Kurumsal iletişimde yazılı iletişim araçları”, *Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal*, (51), 47-63 (2023). <https://doi.org/10.17740/eas.soc.2023.V51.03>

Düzgüner, T. T., Karabulut, H. ve Kariper, İ. A., “21. yüzyıl becerileri ile ilgili yapılmış olan çalışmaların incelenmesi”, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 179-200 (2021).

Edemen, M., Çiçek, V., Sert, M., Bulut, M. ve Özserin Dildeş, N., “Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri”, *Eğitim ve Bilim* 4, *Efeakademi Yayınları*, İstanbul, 23 (2023).

Eğmir, E. ve Erdem, C., “Öğretmen adaylarının meslek öncesi öğretmen kimliklerinin yordayıcısı olara 21. yüzyıl öğrenen becerileri”, *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 953-968 (2021). <https://doi.org/10.24315/tred.755615>

Eke, K., “Examining the relationship between preschool children’s self-regulation skills and parental attitudes”, *International Congress of Eurasian Social Sciences*, 8 (28), 23-37 (2017).

Eker, C. ve Aktaş, Ö. “Kentsel Bellek Unsurları Olarak Görsel İletişim Öğeleri”, *Kent Akademisi*, 16(3), 1983-1998 (2023). <https://doi.org/10.35674/kent.1292344>

Ekici, G., Abide, Ö. F., Canbolat, Y. ve Öztürk, A., “21. Yüzyıl becerilerine ait very kaynaklarının analizi”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 124-134, (2017).

Elçi, S., “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının 21. Yüzyıl Becerileri İle Rekabet Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Malatya (2021).

Elkin, N., “Olumlu ergen gelişiminde aile içi iletişimin önemi”, *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 25(3), 110-118 (2016).

Endedjik, H. M., Cillessen, A. HN., Bekkering, H. ve Hunnis, S., “Cooperation and preference by peers in early childhood: A longitudinal study”, *Social Development*, 29(3), 854-870 (2020). <https://doi.org/10.1111/sode.12437>

Erduran, N., “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Mizaç Özellikleri İle Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Konya, (2022).

Ergüden, N., Aysun, D. ve Hastaoğlu Z. Ş., “Aile katılımının okul öncesi dönem çocuklarının benlik saygısı ve sosyal duygusal uyumu üzerindeki etkileri”, *Nesne*, 8(17), 297-309 (2020). Doi: 10-7816/nesne-08-17-10

Erten, P., “Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ve bu becerilerin kazandırılmasına yönelik görüşleri”, *Milli Eğitim*, 49(227), 33-64 (2020).

Eryılmaz, S., “Öğrencilerin 21. yüzyıl öğrenme becerileri için veri toplama aracı: geçerlik ve güvenirlik çalışması”, *Turkish Studies- Applied Sciences*, 15(3), 301-323, (2020). <https://dx.doi.org/10.47844/TurkishStudies.44127>

Fagan, J. Ve Iglesias, A., “The relationship between fathers’ and children’s communication skills and children’s behavior problems: a study of head start children” *Early Education & Development*, 11(3), 307-320, (2000). https://doi.org/10.1207/s15566935eed1103_5

Fidan, M., “Sözsüz iletişim”, Konuşulmayan Dil Sözsüz İletişim 2. Baskı, *Gazi Kitabevi*, Ankara, 8-9 (2019).

Fitzgerald, M. “Hostile Causal Attributions And Harsh Parenting: Parent Age As A Moderating Factor”, Master Thesis, *Colorado State University*, Colorado, (2016).

Forman, J. ve Argenti, P. A., “How corporate communication influences strategy implementation, reputation and the corporate brand: And exploratory qualitative study”, *Corporate Reputation Review*, 8(3), 245-264 (2005). Doi: 10.1057/palgrave.crr.1540253

Gelen, İ., “P21-Program ve öğretimde 21. yüzyıl beceri çerçeveleri (ABD uygulamaları)”, *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2): 15-29, (2017).

Genç Çengiz, N., “Ebeveynlerin çocuklarıyla olan iletişim düzeyi ile çocuğun kendini yönetme davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İzmir (2022).

Girgin, D. ve Akcanca, N., “Eğitimde yenilikçi bir öğrenme yaklaşımı: İşbirlikli yaratıcılık modeli”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 367-391 (2021). <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.753592>

Gocioğlu, B., “Kitap tanıtımı: 21. yüzyıl becerileri ve türkçe eğitimi”, *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3, 50-54 (2021). <https://doi.org/10.47770/ukmead.983292>

Göçer, A. ve Kurt, A., “Sözlü iletişim becerilerinin gelişiminde radyo oyunlarının kullanımı üzerine kuramsal bir çalışma”, *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 50-67 (2020).

Göçmenler, H., “İletişim”, Dil Öğretiminde Sözsüz İletişim Becerileri 1. Baskı”, *Anı Yayıncılık*, Ankara, 10 (2023).

Göktaş, İ., “Aile katılımı ve sosyal beceri eğitimi programlarının tek başına ve birlikte 4-5 yaş çocuklarının sosyal becerileri ve anne-çocuk ilişkileri üzerindeki etkisinin incelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, Denizli (2015).

Gömlüksiz, M. N., Sinan, A.T. ve Doğan, F. T., “Türkçe, Türk dili ve edebiyatı ile çağdaş Türk lehçeleri öğretmen adaylarının 21. Yüzyıl becerileri yeterlik algıları”, **Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi**, 163-185, (2019). <https://doi.org/10.33692/avrasyad.628236>

Gönenç, Ö., “İletişim”, İletişim Dünyası, **Derin Yayınları**, İstanbul, 6, 9-12 (2014).

Görgün Baran, A., “Türkiye’de aile içi iletişim ve ilişkiler üzerine bir model denemesi”, **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları**, (1), 31-42, (2004).

Griffin, P., Care, E. ve McGaw, B., “The changing role of education and schools, Assesment and Teching of 21st Century Skills, **Springer**, 4 (2015). Doi: 10.1007/978-94-017-9395-7

Grint K. “Leadership. Oxford Universty Pres”, **Oxford**, 9 (1997).

Gül, M., “Covid-19 Pandemisi Döneminde İletişim ve Kültür Hayatından Yaşanan Dönüşümler Üzerine Nitel Bir Araştırma”, **İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Yüksek Lisans Tezi, Malatya (2022).

Güler, H., “Okul Öncesinde 21. Yüzyıl Becerilerine Ulaşmada STEAM Yaklaşımı”, Yüksek Lisans Tezi, **Ordu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ordu (2023).

Günel, Y., “21. yüzyıl becerileri”, Öğrenmede Bireysel Farklılıklar 1. Baskı, **Efeakademi Yayınları**, İstanbul, 200 (2022)

Gündüz Kalan, Ö., “Medya okuryazarlığı ve okul öncesi çocuk: Ebeveynlerin media okuryazarlığı bilinci üzerine bir araştırma”, **İletişim Dergisi**, 1(39), 59-73 (2010).

Güneş, A., “0-6 Yaş Dönemi Çocuk Eğitiminde 100 Temel Kural 1. Baskı”, **Timaş**, 82, (2015).

Güney, M., “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Yaşam Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, Konya, 13 (2021).

Güngör, D., “Okul öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5 ve 6 yaş Grubu Çocukların Öz Düzenleme Becerileri İle 21. Yüzyıl Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul (2021).

Güngör, N., “İletişimin tanımı ve işleyişi”, İletişim Kuramlar ve Yaklaşımlar 6. Baskı, **Siyasal Kitabevi**, Ankara, 45-46, (2022).

Güven, B., “İletişim kavramı ve iletişim sürecinin temel öğeleri”, Etkili İletişim 6. Baskı, **Pegem Akademi**, Ankara, 5 (2016).

Hamarat, E., “21. yüzyıl becerileri odağında Türkiye’nin eğitim politikaları”, **SETA Yayınları, İstanbul**, 7-21 (2019).

Harari, Y. N., “21. Yüzyıl için 21 ders 15. Baskı” S, Sıral, **Kolektif Kitap**, İstanbul, 48 (2023).

Harbelioğlu, M. ve Güreli, T., “K12’den üniversiteye 21. yüzyıl becerileri araştırması”, **Bilar: Bilim Armonisi Dergisi**, 5(1), 76-81 (2022). Doi: 10.37215/bilar.1131175

Horstman, H. K., Hays, A. ve Maliski, R., “Parent-child communication”, Oxford Research Encyclopedia of Communication, **Oxford University Press**, 1 (2016). Doi: 10.1093/acrefore/9780190228613.013.278

Işıkgöz, M. E., “Ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi”, **Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi**, 1(6), 71-84, (2021). <https://doi.org/10.46628/itbhssj.912031>

Işır, Ö., Tanyel Başar, Ç. ve İnce, M., “Yazı tiplerinin iletişim açısından önemi”, **Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi**, 5(2), 652-664. (2021). <https://doi.org/10.47525/ulasbid.879647>

İder, S. Ve İpek, F., “İlahiyat fakültesi öğrencilerinin 21. yüzyıl becerileri üzerine bir inceleme” **Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 28(2), 183-203 (2023). doi: 10.58568/firatilahiyat.1343560

İnternet: Coşar, O. ve Akbıyık, O. S., “Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi: Öğrenme, Çalışma ve Uluslararası Hareketliliği Destekleme” https://www.myk.gov.tr/images/articles/TYC/Tyc_bilgi_merkezi/Tanitim_materyalleri/AYC_10Yil.pdf (2019).

İnternet: MYK, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine Dair Tebliğ (Tebliğ No:2015/1)”, https://www.myk.gov.tr/images/articles/editor/130116/TYC_tebliğ_2.pdf (2015).

İnternet: P21, “Partnership for 21st century learning: A network of battelle of kids.”, 21st century learning for early childhood guide, <http://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21EarlyChildhoodGuide.pdf> (2019a)

İnternet: P21, “Partnership for 21st century learning: A network of battelle for kids”, Framework for 21st Century Learning Definitions, https://www.battelleforkids.org/wp-content/uploads/2023/11/P21_Framework_DefinitionsBFBK.pdf, (2019b)

İnternet: P21, “Partnership for 21st century learning: A network of battelle for kids”, Framework for 21st Century Learning, https://www.battelleforkids.org/wp-content/uploads/2023/11/P21_Framework_Brief.pdf, (2019c).

İnternet: P21, “Partnership for 21st century learning: A network of battelle for kids”, 21st Century Learning for Early Childhood Framework, <https://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21EarlyChildhoodFramework.pdf>, (2019d).

İnternet: P21, “Partnership for 21st century learning: A network of battelle for kids”, 21st Century Learning for Early Childhood Guide, <https://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21EarlyChildhoodGuide.pdf>, (2019e).

İnternet: P21, “P21 Framework Definitions”, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED519462.pdf>, (2009).

İnternet: TYÇ, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”, <https://www.tyc.gov.tr/sayfa/hakkinda-i97000803-d54d-46b7-a279-3493c4fd6cb0.html>

İnternet: Türel, Y. K., Şimşek, A., Şengül Vautier, C. G., Şimşek, E. ve Kızıltepe, F., “21. yüzyıl becerileri ve değerlere yönelik araştırma raporu”, **Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı**, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_05/11153521_21.yy_becerileri_ve_degerlere_yonelik_arastirma_raporu.pdf (2023).

İnternet: World Economic Forum, “New Vision for Education Unlocking the Potential of Technology”, https://www3.weforum.org/docs/WEFUSA_NewVisionforEducation_Report2015.pdf (2015).

İnternet: World Health Organization. (1997). Life skills education for children and adolescents in schools: introduction and guidelines to facilitate the development and implementation of life skills programmes. Geneva, Switzerland. Erişim adresi : https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/63552/WHO_MNH_PSF_93.7_A_Rev.2.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Erişim tarihi: 19.03.2024)

İnternet: MEB, <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf>, (2024).

İnternet: OECD, “The future of education and skills: Education 2030”. [https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf) (2018).

İnternet: NCREL, “enGauge 21st century skills”, For 21st Century Learners, **North Central Regional Educational Laboratory**, https://www.cwasd.k12.wi.us/highschl/newsfile1062_1.pdf (2003).

İnternet: T.C. Resmi Gazete, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi” <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/01/20160102-3-1.pdf>, (2016).

İnternet: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.20158213.pdf> (2015).

İnternet: TYÇ, “TYÇ Terimler Sözlüğü 100 Temel Kavram” <https://www.tyc.gov.tr/uploads/dosyalar/1614926803868ceaad74878ef090ae4d49c34d877d.pdf> (2020).

Jakupova, G., “Üniversitelerde Örgütsel İletişim Görüşlerine Dair Nitel Bir Araştırma: Trakya ve Balkan Üniversitesi Karşılaştırması”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Edirne (2023).

Julien, G., “Gel Komuşalım Ebeveyn Çocuk İletişimi 1. Baskı, Esra Özdoğan, *Yapı Kredi Yayınları*, İstanbul, 46 (2016).

Kalemkuş, J., “Fen bilimleri dersi öğretim program kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi”, *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1),63-87 (2021). Doi: 10.18039/ajesi.800552

Kandır, A. ve Alpan, Y., “Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişimine anne-baba davranışlarının etkisi” *Aile ve Toplum*, 4(14), 33-38 (2008).

Kahraman, S., “Ebeveynin Üstün Yetenekli Çocuğuyla İletişimini Geliştirmeye Yönelik Psikoeğitim Programının Etkisinin İncelenmesi”, Doktora Tezi, *Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, (2016).

Kahraman, S. ve Alemdar, E., “Okul öncesinde çocuğu olan annelerin udygu düzenleme stratejileri ile çocuklarıyla iletişimi ilişkisinde bilinçli farkındalığın rolü”, *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 4(2), 27-52 (2021).

Kahraman, S. ve Tanrıkulu, T., “The effectiveness of a psychoeducational program on parents’ communication with their gifted children”, *Turkish Journal of Giftedness and Education*, 9(1), 32-46 (2019).

Kara, B., “Türkiye’de aile yapısının değişimine etki eden dinamikler”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 40, 374-385, Doi: 10.17498/kdeniz.399236

Karabıyık, İ. “Türkiye’de çalışma hayatında kadın istihdamı”, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 32(1), 231-260 (2012).

Karaduman, S., “4-5 Yaş çocuğu olan anne ve babaların kabul red düzeyleri, çocukların duygu düzenleme becerileri ve duygusal davranışsal problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Bursa.

Karataş, H., “21. yüzyıl becerilerinden robotik ve kodlama eğitiminin Türkiye ve dünyadaki yeri”, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(30), 693-729 (2021).

Kardeş, S., “Okul öncesi eğitim programının 21. yüzyıl becerileri ve STEAM eğitimi bağlamında incelenmesi”, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 16(2), 109-119, (2020). 109-119. <https://doi.org/10.17244/eku.703361>

Kay, K., “21st century skills: why they matter, what they are and we get there”, 21st Century Skills: Rethinking how Students Learn, *Solution Tree Press*, Bloomington (2010).

Kazan, H. ve Sarısoy, S., “Anne-çocuk ilişkisi bağlamında okul öncesi dönemde iletişim becerileri üzerine bir araştırma”, *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 441-472 (2021). Doi: 10.17932/IAU.IAUSBD.2021.021/iausbd_v13i2006

Keski, Y. ve Aykaç, M., “İletişim engellerinin aile içi iletişime etkisini incelemede yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin katılımcı görüşleri”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(3), 121-144 (2014).

Kılıç, A., “Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi Lisansüstü Düzey Tanımlarının P21’in 21. Yüzyıl Beceri Tasnifi Kapsamında Değerlendirilmesi”, *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(2), 66-83 (2022).

Kırık, A. M., “Aile ve çocuk ilişkisinde internetin yeri: Nitel bir araştırma”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 337-348 (2014).

Kırman, A., “Anne-baba çocuk ilişkileri: Bir meta-sentez çalışması”, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 28-49 (2017).

Kışalı, Z., “Annelerin Duygu Sosyalleştirme Davranışları İle Okul öncesi Dönem Çocuklarının 21. yüzyıl. Becerileri ve Psikolojik Sağlamlık Düzeyleri Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara (2021).

Kochanska, G., “Mutually responsive orientation between mothers and their young children: A context for the early development of conscience”, *Current Directions in Psychological Science*, 11(6), 191-195 (2002).

Koçin, B. ve Tuğluk M. N., “2013 okul öncesi eğitim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi”, *Ulakbilge*, 49, 621-649 (2020). Doi: 10.7816/ulakbilge-08-49-01

Kol, S. ve Tunçeli, H. İ., “Examination of 21st-Century Skills in Early Childhood in Terms of Different Variables”, *Sakarya University Journal Of Education*, 12(3), 813-832 (2022). Doi: 10.19126/suje.1206194

Korkmaz, İ., “Nicel Araştırmalarda Evren, Örneklem, Örnekleme Teknikleri”, Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri 1.baskı, *Pegem*, Ankara, 156 (2020).

Korkut-Owen, F., “Belirsizlik ve kariyer davranışları”, **Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi**, 4(2), 36-60 (2021).

Koyuncu Şahin, M. ve Akman, B., “Erken çocukluk döneminde düşünme becerilerinin gelişimi” **Milli Eğitim Dergisi**, 47(218), 5-20 (2018).

Köyceğiz, M. ve Özbey, S., “Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin iletişim becerileri ile çocuklarının sosyal becerileri ve problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi”, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 39(3), 1707-1734 (2019).

Kurt, A. A. ve Kürüm, D., “Medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünme arasındaki ilişki: kavramsal bir bakış” **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2(2), 20-34 (2010).

Küçükali, R., “Aile içi iletişim ve anne-baba tutumları” Çocuk ve Aile 1. Baskı, **Anı yayıncılık**, Ankara, 51, 97-102 (2018).

Laible, D., Torquati, J. ve Ontai, L., “Children’s perceptions of family relationship as assessed in a doll story completion task: Link to parenting, social competence and externalizing behavior”, **Social Development**, 13(4), 551-569 (2004). doi:10.1111/j.1467-9507.2004.00283.x

Liu, Q., Huang, J., Caldwell, M. P., Cheung, S. K., Cheung, H. ve Carrey Siu, T. S., “Gendered pathways to socioemotional competencies in very young children”, **Scientific Reports**, 14, 1-14 (2024). <https://doi.org/10.1038/s41598-024-56854-0>

Ljubetić, M., “New competences for the Pre-school teacher a successful response to the challenges of the 21st century”, **World Journal of Education**, 2(1), 82-90 (2012). <http://dx.doi.org/10.5430/wje.v2n1p82>

Marzano, R. J. ve Heflebower, T., “The status of the 21st century” Teaching & Assessing 21st Century Skills, **Marzano Research Laboratory**, Bloomington, 24 (2012).

Mayers, A., “Introduction to Statistics and SPSS in Psychology”, **Pearson**, Harlow, (2013).

Melanlioğlu, D., “Dinleme becerisinin geliştirilmesinde ailenin rolü” **Sosyal Politika Çalışmaları**, 7(29), 65-77 (2012).

Mercan, Z., “Erken çocukluk döneminde 21. yüzyıl becerileri”, **Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi**, 4(2), 87-105, (2022).

Meriç, A. ve Meriç, E., “Çocukluk döneminde iletişim” Çocukla iletişim 1. Baskı, **Eğiten Kitap**, Ankara, 59,60, 65 (2020).

McCollum, J. A. ve Chen, Y. J., “Maternal roles and social competence: Parent-infant interactions in two cultures”, *Early Child Development and Care*, 166(1), 119-133 (2001).

McDowell, D. J. ve Parke, R. D., “Parental correlates of children's peer relations: an empirical test of a tripartite model”, *Developmental Psychology*, 45(1), 224-235 (2009).

Munz, ., Parent-Child Communication”, *The International Encyclopedia of Interpersonal Communication First Edition*, 2 (2016).
<https://doi.org/10.1002/9781118540190.wbeic067>

Nelson, H. D., Nygren, P., Walker, M., ve Panoscha, R., “Screening for speech and language delay in preschool children: systematic evidence review for the US Preventive Services Task Force”, *Pediatrics*, 117(2), 298 (2006). Doi: 10.1542/peds.2005-1467

NRC (National Research Council), Assessing 21st century skills: Summary of a workshop, Koenig, J. A., (Rapporteur), Committee on the Assessment of 21st Century Skills, *The National Academies Press*, (2011).

Ojala, M., Ekman Ladru, D. ve Gustafson, K., “Parental Reasoning on Choosing the Mobile Preschool: Enabling Sustainable Development or Adjusting to a Neoliberal Society?”, *Early Childhood Education Journal*, 49, 539–551 (2021).
<https://doi.org/10.1007/s10643-020-01083-z>

Oktay, A., “Okul öncesi dönemde gelişim ve eğitim”, Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem 4. Baskı, *Epsilon*, İstanbul, 132 (2002).

Öksüzöğulları, H., “4-6 Yaş Grubu Olan Ebeveynlerin Çocuklarıyla İletişimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Burdur, (2013).

Önder, A., Balaban Dağal, A. ve Şallı, D., “Investigation of 60-72 months children communication skills by age, gender, parent’s education level and parenting styles variables”, *International Journal on New Trends in Education and their Implications*, 7(4), 84-93, (2016).

Öngider, N. “Anne-Baba ile Okul Öncesi Çocuk Arasındaki İlişki” *Psikiyatri ve Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 420-440 (2013). Doi:10.5455/cap.20130527

Özbey, S., “Okul öncesi dönem çocuklarında motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerine bir inceleme”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(65), 26-47, (2018). Doi: 10.16992/ASOS.13361

Özdemir, M. ve Doğruöz E., “Bilimsel araştırma desenleri”, Bilimsel Araştırma Teknikleri ve Etik 2. Baskı, *Pegem Akademi*, Ankara, 73 (2020).

Özel, E. ve Zelyurt, H., “Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi”, *Sosyal*

Politika Çalışmaları Dergisi, 16(36), 9-34 (2016).
<http://dx.doi.org/10.21560/spcd.60151>

Özen, Y., “Sorumluluk Nedir?”, Sorumluluk Eğitimi 1. Baskı, *Vize Yayıncılık*, Ankara, 28 (2015).

Özen Altınkaynak, Ş. ve Akman B., “Okul öncesi dönemdeki çocukların okula uyum becerilerine anne baba tutumlarının etkisi”, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 19-36 (2019).

Özgenel, M. ve Bozkurt, B. N., “Öğretmenlerin politik becerileri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki”, *MM-Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-17 (2019). <https://doi.org/10.46762/mamulebd.731052>

Öztabak, M., “Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Karabük, (2017).

Öztürk, E. “Aile İçi İletişimin Çocuk Üzerindeki Etkileri” Yüksek Lisans Tezi, *KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, Konya, 19, 20, 25 (2023).

Özveren, C. G., “İletişim Psikolojisi 1. Baskı”, *Gazi Kitabevi*, Ankara, 13, 27-29 (2021).

Özyürek, A., Bedge, Z. ve Ferah Yavuz, N., “Okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile yakın çevresindeki yetişkin etkileşimleri arasındaki ilişki”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 115-134 (2014). Doi: 10.5578/JSS.8243

Paktuna Keskin, S., “Çocuklarla Doğru İletişim”, *Boyut Yayın*, İstanbul, 17 (2012)

Park, H., “The varied educational effects of parent-child communication: A comparative study of fourteen countries”, *Comparative Education Review*, 52(2), 219-243 (2008).

Parke, R. ve Clarke-Stewart, K. A., “Effects of parental incarceration on young children”, *Working papers prepared for the "From Prison to Home" Conference*, California, 18 (2002).

Pasiak, C., “The effect of mother-child interactional synchrony: Implications for preschool aggression and social competence”, Master Thesis, *University of Windsor*, Canada (2011).

Pektaş, İ. B. ve Ekşioğlu, S., “21. yüzyıl becerileri bağlamında ortaokul müzik öğretim programı”, *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(3), 1557-1578 (2023).
<https://doi.org/10.24315/tred.1162794>

Petress, C. K., “Listenin: a vital skill”, *Journal Of Instructional Psychology*, 26(4) 261, (1999).

Piştav Akmeşe, P. ve Başkan Çelikli, C., “6-8 yaş arası çocukların dil becerilerinin öyküleme yoluyla değerlendirilmesi”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(3), 947-965 (2021).

Polat, Ö., Akay, D. ve Aydın, E., “Meb 2013 okul öncesi eğitim programı’nın beyin temelli öğrenme yaklaşımı açasından incelenmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, 50(229), 419-444, (2021).

Polat, Ö. ve Özbek Ayaz, C., “Okul öncesi dönem çocuklarının liderlik becerilerinin yordayıcısı olarak ebeveynlerinin bilinçli farkındalık düzeyleri”, *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 113-128, (2021). <https://doi.org/10.47770/ukmead.982016>

Ponciano, L. ve Shabazian, A., “Interculturalism: Addressing diversity in early childhood”, *Dimensions of Early Childhood*, 40(1), 23-29 (2012).

Price, J. P., “Effective communication”, *Preventing School Failure*, 35(4), 25-29, (1991). <https://doi.org/10.1080/1045988X.1991.9944255>

Romanchych, E. L., “Young children's aggression: links between emotion regulation, mother-child shared affect, parenting practices and parenting support”, Master Thesis, *University of Windsor Master of Arts*, Canada (2014).

Rotherham, A. J. ve Willingham, D., “Twenty-first-century skills: The challenges ahead”, *Educational Leadership*, 67(1), 16-21 (2009).

Samborska, İ., “Uczenie się odpowiedzialności przez dziecko w wieku przedszkolnym”, *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*, 1, 28-35, (2019). Doi: 10.5604/01.3001.0013.1608.

Sammons, P. ve Anders, Y., “Researching equity and effectiveness in education: Examples from the UK and Germany”, *International Handbook of Interpretation in Educational Research*, 1289- 1320 (2015). Doi: 10.1007/978-94-017-9282-0_64

Sağlam, M., “Aile içi İletişim”, *Çocuk ve İletişim 1. Baskı*, *Ayrıntı Basımevi*, Ankara, 312 (2017).

Sarı, N., “Stem Etkinlikleri ile Desteklenen Okul Öncesi Eğitim Programının Çocukların 21. Yüzyıl Becerilerine Etkisinin İncelenmesi” Yüksek Lisans Tezi, *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Sivas, (2023).

Sarı, Y. E., “Uzaktan eğitimde etkili iletişim ve iletişimsel engeller: sözlü ve sözsüz iletişim”, *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 9(2), 659-671 (2021). <https://doi.org/10.37583/diyalog.1030779>

Sayan, H., “Okul öncesi eğitimde teknoloji kullanımı”, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 5(13), 67-83 (2016).

Scott, A., “Assessing The Effects of Parent-Child Interactions on Child Communication Skills”, Master's Thesis, *Iowa State University*, Iowa, (2008)

Scott, L., “21st century learning for early childhood framework”, <https://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21EarlyChildhoodFramework.pdf> (2019).

Segrin, F. ve Flora, J., “Family Communication 2nd ed.”, **Routledge**, 142 (2011).

Selçuk, G., “İlköğretim matematik öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerilerine yönelik metaforik algıları”, **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 18(4), 184-208 (2020). Doi: 10.18026/cbayarsos.819188

Sezer, T., Yılmaz, E. ve Koçyiğit, S., “5-6 yaş grubu çocukların oyun becerileri ile aile-çocuk iletişimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 16(2), 185-204 (2016). <https://doi.org/10.11616/basbed.vi.455256>

Simsar, A., Yalçın, V. ve Dinler, H., “3-4 yaş çocukları için 21. yüzyıl becerileri ölçeği (Day-1): Geçerlik ve güvenirlik çalışması”, **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**, 11(3), 1284-1303 (2022).

Siraj, I., “Teaching kids 21st century skills early will help prepare them for their future”, **University of Wollongong Research Online**, 1-3, (2017).

Sobolewski, J. M. ve Amato, P. R., “Parents’ discord and divorce, parent-child relationships and subjective well-being in early adulthood: Is feeling close to two parents always better than feeling close to one?”, **Social Forces**, 85 (3), 1105-1124 (2007). Doi:10.1353/sof.2007.0056

Sylva, K., Sammons, P., Melhuish, E., Siraj, I. ve Taggart, B., “Developing 21st century skills in early childhood: the contribution of process quality to self-regulation and pro-social behaviour”, **Zeitschrift für Erziehungswissenschaft**, 23, 465-484 (2020). <https://doi.org/10.1007/s11618-020-00945-x>

Şahin, S. ve Aral, N., “Aile içi iletişim”, **Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi**, 1(3), 55-66 (2012). https://doi.org/10.1501/Asbd_0000000029

Şen, M., “3-6 Yaş Grubu çocukların Sosyal Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Doktora Tezi, **Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü**, Ankara, (2009).

Şentürk, C., “21. yüzyıl becerilerine genel bir bakış” Eğitim ve 21. Yüzyıl becerileri 1. Baskı, **Nobel**. Ankara, 2, 20 (2021).

Tan, Ş. “Missuses of KR-20 and Cronbach’s Alpha reliability coefficients”, **Eğitim ve Bilim**, 34(152), 101-112 (2009).

Tanrıverdi, H. ve Erarslan, N., “Okul öncesi çocukların sosyal uyum ve beceri düzeyleri ile değer kazanımları arasındaki ilişki”, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi**, 5(9), 9-23 (2016).

Tarkoçin, S. ve Tuzcuoğlu, N., “Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 48-66 aylık çocukları olan ebeveynlerin çocuklarıyla iletişim kurma düzeyleri ve davranış sorunları arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi”, **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 2(8), 339-354 (2014). Doi: 10.16992/ASOS.433

Teke, Y. T., “Anne-Çocuk İletişimi ile 4-6 Yaş Çocuklarının Problem Davranışlarına Yönelik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü**, Karabük, (2021).

Temiz, G. ve Çağdaş, A., “Anne-çocuk iletişim becerileri eğitiminin çocukların duyguları tanıma becerilerine etkisi”, **Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Meslek Yüksekoklu Dergisi**, 17(1), 87-105 (2014).

Tepeli, K., “Çocukların istenmeyen davranışlarına karşı annelerin kullandıkları iletişimlerin niteliksel analizi”, **Humanities Sciences**, 8 (1) 138-158 (2013).

Tezel Şahin, F. ve Özyürek, A., “5-6 yaş grubu çocuğa sahip ebeveynlerin demografik özelliklerinin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi” **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 6(3): 395-414 (2008).

Thornberry, T.P., Smith, C. A. ve Howard, G. J., “Risk factors for teenage fatherhood”, **Journal of Marriage and Family**, 59(3), 505-522 (1997). <https://doi.org/10.2307/353942>

Tokuç, H., “Anne ve Babaların Okul Öncesi Eğitim Hakkındaki Görüş Ve Beklentilerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara, 1-2 (2007).

Topal, İ., Canbay, İ., Erbil, M., Ülker, R., Çakır, Z. ve Altıntaş, M., “Öğretmenlerin iletişim yeterlikleri”, **International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JHSR)**, 10 (95), 1107-1118 (2023). <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3647>

Toptan Uzunçarşılı, A., Ülkü Akın, Ü. B., ve Mollaoğlu, N. “Okul öncesi öğretmenlerinde iletişim becerilerinin önemi”, **Eurasian Education & Literature Journal**, (16), 51-66 (2022). <http://dx.doi.org/10.17740/eas.edu.2022-V16-04>

Tos, F., “Okul öncesi eğitim sisteminde anaokulları” Çocuğun Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim 1. Baskı”, **Kariyer Yayıncılık**, İstanbul, 90 (2001).

Trilling, B. ve Fadel, C., “21st century skills: Learning for life in our times First Edition”, **Jossey-Bass**, San Francisco, 48 (2009).

Tuğluk, M. N. ve Özkan, B., “MEB 2013 okul öncesi eğitim programının 21. yüzyıl becerileri açısından analizi”, **Temel Eğitim Dergisi**, 1(4), 29-38 (2019).

Tuna, M. ve Antalyalı, Ö. L., “Sözsüz İletişim İçerikli Makalelerin (2012-2023) Bibliyometrik Özellikler Açısından Durum İncelemesi”, **Antalya Bilim Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, 4(2), 135-162 (2024). <https://doi.org/10.54969/abuijss.1395204>

Turhan B. ve Özbay Y., “Erken çocukluk eğitimi ve nöroplastisite” *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 54-63 (2016).

Turiman, P., Omar, J., Daud, M. Ve Osman, K., “Fostering the 21st century skills through scientific literacy and science process skills”, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 59, 110-116. (2012).
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.09.253>

Tuna, Y., “İletişim kavramı ve iletişim süreci”, İletişim 2. Baskı, *Pegem Akademi*, Ankara, 6-10 (2014).

Tunagür, M. ve Aydın, E., “Türkçe öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerini kullanım yeterlikleri”, *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(4), 1562-1580 (2021).
<http://dx.doi.org/10.30703/cije.877013>

Tutar, H. ve Yılmaz, K., “Genel İletişim”, *Seçkin*, Ankara, 8-96, (2005).

Tutkun C., “21st Century skills in early childhoods” Education & Science First Edition” *Efeakademi Yayınları*, İstanbul, 8 (2023).

Tüfekçi, Y., “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Davranışları ile Aile İçi İletişimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” Yüksek Lisans Tezi, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Edirne, 20 (2023).

Uçar Çabuk, F., “Ebeveyn Çocuk İletişimi Eğitim Programının Anne Baba Çocuk İlişkisine ve İletişimine etkisi”, Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, (2017).

Uçak, S. ve Erdem, H. H., “Eğitimde yeni bir yön arayışı bağlamında”, 21. yüzyıl becerileri ve eğitim felsefesi, *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 76-93, (2020). <https://doi.org/10.29065/usakead.690205>

Ungan, S. ve Buçan, B., “2019 Türkçe öğretim programı’nın 21. Yüzyıl becerilerinden yaratıcılık ve üretkenlik becerilerine teşvik yönünden incelenmesi”, *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(1), 46-64 (2022). Doi: 11..11111/ted.xx

Ural, G., Gültekin Akduman, G. ve Şepitçi Sarıbaş, M., “Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi”, *Ekev Akademi Dergisi*, 24(83), 323-342 (2020).

Uyar, A. ve Çiçek, B., “Farklı branşlardaki öğretmenlerin 21. yüzyıl becerileri”, *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 1-11 (2021). Doi: 10.21733/ibad.822410

Uysal, İ. ve Kılıç, A., “Normal dağılım ikilemi”, *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 12(1), 220-248 (2022). <https://doi.org/10.18039/ajesi.962653>

Uzun, H. ve Baran, G., “Babaların okul öncesi dönemdeki çocuklarıyla ilişkisinin bazı değişkenlere göre incelenmesi”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 47-60 (2019). <https://doi.org/10.17860/mersinefd.518207>

Üçok, A., “Ailede Anne Baba Çocuk İletişimi Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme”, Yüksek Lisans Tezi, **Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Kırıkkale, 25, 33 (2014).

Ünüvar, S.H., “21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasında eğitim yönetiminin önemi”, **Academic Social Resources Journal**, 8(47), 2269-2277, (2023). <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNALS.67977>

Üstün, E. Y., “Aile- okul- toplum ilişkileri”, Aile Eğitimi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılımı Çalışmaları 6. Baskı, **Anı yayıncılık**, Ankara, 185-188 (2020).

Vavra, C. “Barriers to communication”, **The Journal of School Health**, 27(2), 58-60 (1957).

Voogt, J. ve Roblin, N. P., “A comparative analysis of international frameworks for 21st century competences: Implications for national curriculum policies”, **Journal of Curriculum Studies**, 44(3), 299-321 (2012).

Vural, D., “Okul Öncesi Eğitim Kuruma Devam Eden 60-72 Aylık Çocuklarda Görülen Davranış Problemleri ile Çocukların İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, (2019).

Wagner, T., “The Global Achievement Gap”, **Basic Books**, New York, 19-20 (2008).

Wah Chu, S. K., Reynolds R. B., Tavares, N. J., Notari, M. ve Yi Lee, C. W., “21st Century Skills Development Through Inquiry-Based Learning From Theory to Practice”, **Springer**, Singapur, 22 (2017) Doi: 10.1007/978-981-10-2481-8

Yağcı, A., Karaman M., Kılıç İ A., Vestil, M., Aslan, S. ve Erdoğan A., “Okul öncesi eğitimin önemi ve ailelere tavsiyeler”, **International Social Sciences Studies Journal**, 9(114), 7852-7872 (2023). <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.71050>

Yalçın, H., “Anne-çocuk iletişimi eğitiminin etkileri”, **SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimleri Dergisi**, 28, 179-194 (2013).

Yalçın, V., Simsar, A. ve Dinler, H., “5-6 yaş çocukları için 21. yüzyıl becerileri ölçeği (DAY-2): Geçerlik ve güvenirlik çalışması, **Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 14(32), 78-97 (2020). <https://doi.org/10.29329/mjer.2020.258.5>

Yalçın, V., “Erken çocukluk döneminde iletişim becerileri” Erken Çocukluk Döneminde 21. Yüzyıl Becerileri 1. Baskı, **Nobel**, Ankara, 66 (2021).

Yalçın İncik, E., “Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve 21. yüzyıl öğrenen becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, **Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 20(2), 1099-112 (2020). <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2020..-638602>

Yang, Q., Yang, J., Zheng, L., Song, W. ve Yi, L., “İmpact of home parenting environment on cognitive and psychomotor development in shildren under 5 years old: A meta-analysis”, **Front. Pediatr**, 9, 1-9 (2021). doi: 10.3389/fped.2021.658094

Yarosh, S., Chew, Y. C. ve Abowd, G. D., “Supporting parent-child communication in divorced families”, **International Journal of Human-Computer Studies**, 67, 192-203 (2009). Doi: 10.1016/j.ijhcs.2008.09.005

Yaşar Ekici, F., “Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi”, **Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi**, 7(2), (2015).

Yaşar Ekici, F., “Okul öncesi eğitime devam eden çocukların iletişim becerilerinin değerlendirilmesi”, **Sosyal Bilimler Dergisi**, 5(20), 290-305, (2018). Doi: 10.16990/SOBIDER.4073

Yavuz, V., “Yeni medyada bir görsel iletişim modeli: Emojiler”, **Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 4(1), 22-34 (2020).

Yeniay Üsküplü, Z. D., “Güncel eğitim tartışmalarında yeni bir yaklaşım: 21. yüzyıl becerileri”, Türkiye’de Çocuk Üniversiteleri 21. Yüzyıl becerileri yaklaşımı 1. Baskı, **Nobel**, Ankara, 135 (2020).

Yıldırım, A., “Erken çocukluk döneminde yaratıcılık ve yenilikçi düşünme”, Erken Çocukluk Döneminde 21. Yüzyıl Becerileri 1.Baskı, **Nobel**, Ankara, 9, 10 (2022).

Yıldırım, Y., “Türk milli kültüründe değerler ve değerler eğitimi”, **Sakarya Üniversitesi Türk Akademi Dergisi**, 1(1), 15-27 (2022).

Yılmaz Demirel, Ö. ve Çoban, Ç., “Çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerin çocuklarıyla yaşadıkları iletişim sorunlarının çözümünde ebeveynlere verilen aile eğitiminin etkisi”, **Araştırma ve Deneyim Dergisi**, 8(1), 173-183 (2023). <https://doi.org/10.47214/adeder.1269032>

Yılmaz, G., “Sosyal Medyanın Aile İçi İletişime Etkisi” **KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü**, Yüksek Lisans Tezi, Konya, (2022).

Yüksel, H., “İletişimin tanımı ve temel bileşenleri” Etkili iletişim 9. Baskı, **Pegem Akademi**, Ankara, 14 (2019).

Yüksel Şahin, F., “İletişim becerilerine genel bir bakış”, Kişiler Arası İlişkiler ve Etkili İletişim 7. baskı”, **Pegem**, Ankara, 39, 43, (2014).

Zapf, H., Boettcher, J., Haukeland, Y., Orm, S., Coslar, S., Wiegand-Grefe S. ve Fjermestad, K., “A systematic review of parent-child communication measures: instruments and their psychometric properties” **Clinical Child and Family Psychology Review**, 26(1), 121-142 (2023). Doi: 10.1007/s10567-022-00414-3

Zelyurt, H. ve Osmanoğlu, O., “El ele okul öncesi eğitime kitaplarının MEB okul öncesi eğitim programı (2013) kavram ve kazanımları açısından incelenmesi”, *Turkish Journal of Educational Studies*, 9(2), 158-180, (2022).

Zeybekoğlu Akbaş, Ö., ve Dursun, C., “Teknolojinin aileye etkisi: Değişen ailenin dijital ebeveyn ve çocukları”, *Turkish Studies-Social*, 15(4), 2245- 2265. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.43395>

EK AÇIKLAMALAR A.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1) Çocuğun doğum tarihi (yıl olarak):

2) Çocuğun cinsiyeti:

1-Kız ()

2-Erkek ()

3) Okul öncesi yaştaki çocuğunuzun anaokuluna/anasınıfına devam durumu:

- 1- İlk yılı ()
- 2- İkinci yılı ()
- 3- Üçüncü yılı ()

4) Çocuğun baştan kaçınıcı olduğu:

- 1- İlk çocuk ()
- 2- İkinci çocuk ()
- 3- Üçüncü çocuk ()
- 4- Dördüncü veya daha sonraki çocuk ()

5) Anne-babanın yaşı:

Anne

Baba

1- 25 yaş ve altı		
2- 26-30 yaş		
3- 31-35 yaş		
4- 36-40 yaş		
5- 41 yaş ve üzeri		

6) Anne-babanın öğrenim durumu:

Anne

Baba

1- İlkokul		
2- Ortaokul		
3- Lise		
4- Ön lisans (2-3 yıllık Y.O.)		
5- Lisans (4-6 yıllık fakülte)		
6- Lisans üstü (YL-doktora)		

7) Anne-babanın mesleği:

Anne

Baba

1- Çalışmıyor		
2- Serbest (Esnaf vb)		
3- İşçi		
4- Memur		
5- Profesyonel meslek grubu		

Öğretmen, doktor, avukat, subay, vb.)

8) Aile yapınız:

- 1- Anne-baba ve çocuk/çocuklardan oluşan çekirdek aile ()
- 2- Aile büyükleri veya diğer akrabaların da bulunduğu geniş aile ()
- 3- Anne-çocuk veya baba-çocuk gibi tek ebeveynli aile ()

9) Aile gelir durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?

- 1- Düşük gelirli ()
- 2- Orta gelirli ()
- 3- Yüksek gelirli ()

EK AÇIKLAMALAR B.

**5-6 YAŞ ÇOCUKLAR İÇİN 21. YÜZYIL BECERİLERİ ÖLÇEĞİ (DAY-2)
ÖRNEK MADDELER**

Çocuğun Kodu: _____ Formu Dolduran Kişi: _____ Çocuğun Doğum Tarihi: _____

Okul/Sınıf Adı: _____ Çocuğun Cinsiyeti: _____

Gözlem Kayıt Tarihi: _____

Aşağıdaki listede 5-6 yaşındakibir çocuğun 21.yy becerileri ile ilgili maddeler yer almaktadır. Lütfen çocukların isimlerini yazmayınız, her çocuğa farklı ve özgün bir kod veriniz. En az 2 haftalık gözlem yaparak, maddelerdeki ifadeleri, formu doldurduğunuz çocuğun beceri ve davranışlarını düşünerek işaretleyiniz.	Hiçbir zaman	Nadiren	Genellikle	Her zaman
Çocuğun ilgili beceriye“ Hiçbir zaman ” sahip olmadığını düşünüyorsanız, “ 1 ”i, “ Nadiren ” sahip olduğunu düşünüyorsanız, “ 2 ”yi, “ Genellikle ” sahip olduğunu düşünüyorsanız, “ 3 ”ü, Her zaman ” sahip olduğunu düşünüyorsanız “ 4 ”ü işaretleyiniz.				
1-Hikâye anlatırken ya da duygularını ifade ederken farklı araçları (beden dili, drama, müzik, resim vb.) dener.	1	2	3	4
2-Bloklardan bina yaparken veya aklındakini kâğıda aktarırken fikirlerini yaratıcı şekilde ifade eder.	1	2	3	4
3-Oynarken, oyunu değerlendirir ve oyunda basit değişiklikler yapar.	1	2	3	4
8-Oyun esnasında yetişkinlere ve diğer çocuklara oyun malzemeleri hakkında sorular sorar.	1	2	3	4
12-Yeni bir şey denerken olası etkisini ve sonuçlarını tahmin eder.	1	2	3	4
17-Günlük rutinindeki değişikliklere uyum sağlar (alan gezisi için okulda az zaman geçirmek gibi).	1	2	3	4
24-Bir işlemin ilk adımını tamamlar, kontrol eder ve sonraki adıma geçer.	1	2	3	4
30-Bir hikâye ya da masalda ana karakterin bakış açısı ile diğer karakterlerin bakış açısını karşılaştırabilir.	1	2	3	4

EK AÇIKLAMALAR C.

**EBEVEYNİN ÇOCUĞUYLA İLETİŞİMİ ÖLÇEĞİ (EÇİÖ) ÖRNEK
MADDELER**

		Her zaman	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1	Çocuğumla kurduğum iletişimin niteliği, onun sorumluluklarını yerine getirmesini kolaylaştırır					
5	Çocuğum için koyduğum kuralları onun anlayacağı şekilde açıklarım					
15	Çocuğumu dinlerken başkalarını ona örnek gösteririm					
16	Çocuğumu dinlerim					
20	Çocuğumla iletişim kurarken onun kişisel haklarına saygı duymaya özen gösteririm					
21	Çocuğum benimle her konuyu rahatça konuşur					
22	Çocuğumun fikirlerine değer veririm					
27	Çocuğumun konuşmak istediği konuyu dinlemek istemediğimde konuyu değiştiririm					

EK AÇIKLAMALAR D.

ETİK KURUL İZNİ

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
KARARLARI

TOPLANTI TARİHİ : 26.09.2022
TOPLANTI NO : 2022/07

Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu toplanmış ve aşağıdaki kararı almıştır.

Karar 13:

13/09/2022 tarihli Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK'in Etik Kurul form ve ekleri görüşüldü.

Karabük Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK danışmanlığında yürütülen “Okul Öncesi Çocuklarda 21.Yüzyıl Becerileri ve Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Arasındaki İlişki” konulu çalışma kapsamında uygulanmak üzere ekte sunulan çalışmasının etik kurallara uygunluğu oy birliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elif ÇEPNİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

EK AÇIKLAMALAR E.

VALİLİK İZNİ

Karabük Üniversitesi Evrak Tarih ve Sayısı: 23.02.2023-224003

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-86896125-605.01-70899666
Konu : Ümmüş AYDIN'ın Araştırma İzni

23.02.2023

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Karabük Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 13.01.2023 tarih ve 208749 sayılı yazısı.

Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Ümmüş AYDIN'ın "Okul Öncesi Çocuklarda 21. Yüzyıl Becerileri Ve Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Arasındaki İlişki" konulu araştırmasını Müdürlüğümüze bağlı Osmangazi, Yıldırım ve Gürsu ilçelerinde resmi anasınıfı ve anaokullarında uygulama yapma isteği, 22.02.2023 tarih ve 70825541 sayılı Makam Onayı ile uygun görülmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mahmut KARAKAYA
Müdür a.
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

Ek:

- 1-Makam Onayı (1 sayfa)
- 2-Veri Toplama Aracı (5 sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Osmangazi, Yıldırım, Gürsu
İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne

Bilgi:

Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Adres : Hocahasan Mh. İlkbahar Cad. No:38
(Yeni Hükümet Konağı A Blok) 16050/Osmangazi/BURSA
Telefon No : 0 (224)225 25 78
E-Posta: argel6@meh.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Engin SEYMEN

Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

İnternet Adresi: <http://bursa.meb.gov.tr>

Faks: 445 18 10

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden **a0bb-37f3-329c-9295-f422** kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Ümmüş Aydın, Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk gelişimi bölümünden mezun oldu. Karabük Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitime devam etmektedir. Lisans mezuniyeti sonrası MEB'de okul öncesi öğretmeni olarak görev yapmaya başlamıştır.

